

IMPULZE

ČASOPIS PREŠOVSKÉJ UNIVERZITY V PREŠOVE

Print: ISSN 1337-9208
EV 2836/08

Online: ISSN 1339-3448
EV 185/23/EPP

Periodicita vydávania: štyrikrát ročne

Vydavateľ: Prešovská univerzita v Prešove
Ul. 17. novembra 15
080 01 Prešov
IČO 17 070775

Redakcia: Anna Polačková (šéfredaktorka)
Peter Hal'ko (zástupca šéfredaktorky)
email: redakcia@unipo.sk

Redakčná rada: Peter Kónya, Peter Adamišin,
Monika Ivanová, Michal Hospodár, Radoslav Rusňák,
František Franko, Tünde Dzurov Vargová, Iveta Ondriová,
Maroš Šip, Lenka Hnidková, Martin Makara,
Martin Bujňák, Ema Fričková

Jazyková korekcia: Martin Makara

Sadzba: Peter Szombathy

Obálka: Roman Kazimír

Tlač: ULTRA PRINT, s.r.o.

Príspevky prešli jazykovou a redakčnou úpravou. Za obsah príspevkov nezodpovedá redakcia. Univerzitný časopis NA PULZE je pokračovaním Časopisu akademickej obce Prešovskej univerzity v Prešove.

Prispievatelia posielajú svoje príspevky e-mailom na adresu šéfredaktorky časopisu (ak ide o celouniverzitné témy) alebo na adresy členov redakčnej rady za jednotlivé fakulty, s tým, že téma príspevku by mala korešpondovať so zameraním a prácou danej fakulty, ktorú člen redakčnej rady zastupuje.

Kontakty:
Príspevky o PU a všeobecné témy – Anna Polačková
(anna.polackova@unipo.sk)

Príspevky o FF PU – Martin Makara
(martin.makara@mail.unipo.sk)

Príspevky o GTF PU – Michal Hospodár
(michal.hospodar@unipo.sk)

Príspevky o FHPV PU – Monika Ivanová
(monika.ivanova@unipo.sk)

Príspevky o FMEU PU – Tünde Dzurov Vargová
(tunde.dzurovargova@unipo.sk)

Príspevky o PF PU – Radoslav Rusňák
(radoslav.rusnak@unipo.sk)

Príspevky o PBF PU – Maroš Šip
(maros.sip@unipo.sk)

Príspevky o FŠ PU – Lenka Hnidková
(lenka.tlucakova@unipo.sk)

Príspevky o FZO PU – Iveta Ondriová
(iveta.ondriova@unipo.sk)

Príspevky študentov PU – Martin Bujňák
(martin.bujnak.1@mail.unipo.sk)

Príspevky Erasmus+ – Ema Fričková
(ema.frickova@unipo.sk)

**Vážené kolegyně, vážení kolegovia,
milé študentky a milí študenti,**

o niekoľko dní sa skončí letný semester a s ním aj ďalší akademický rok. Blízky príchod prázdnin nám ostatne pripomínajú aj prvé skutočne letné dni, a to nielen podľa dátumu v kalendári. Máme tak za sebou ďalší, v poradí už 26. akademický rok našej univerzity. Počas neho sa nám vystriedali traja rezortní ministri, dostali sme prinajmenšom pochybné alebo aspoň spochybniteľné výsledky tzv. periodického hodnotenia vedy a takisto prvé návrhy na tzv. výkonnostné zmluvy, ktoré v skutočnosti s výkonom až tak veľa spoločné nemajú. Pritom minimálne od začiatku semestra sme čakali na pracovnú skupinu akreditačnej agentúry, ktorá napokon neprišla, no možno príde v jeseni. V to aspoň dúfame, aby sme sa v novom legislatívnom prostredí mohli už akreditovaní vrátiť do normálneho módu fungovania a plnenia našich hlavných funkcií. Dovtedy však skončia skúšky a zápočty, prebehnú slávnostné promócie a s novým vedením univerzity aj šiestich fakúlt začneme ďalší akademický rok. Predtým nás však ešte čakajú prázdniny a dovolenky. Verím, že ich všetci využijeme na získanie nových síl, určite potrebných v nasledujúcom akademickom roku.

Peter KÓNYA
rektor PU

Vydavateľ univerzitného časopisu NA PULZE je prevádzkovateľom, ktorý spracúva osobné údaje podľa Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES. Autori príspevkov majú právo byť označení ako autori a rozhodnúť o spôsobe takéhoto označenia. V prípade, že autor príspevku zašle do redakcie príspevok, v znení ktorého uvedie svoje autorstvo spolu s menom, priezviskom a akademickým, či vedeckým titulom, s príspevkom budú zároveň zverejnené aj tieto údaje autora. Pravidlá spracúvania osobných údajov sú dostupné na webovom sídle vydavateľa: <http://www.unipo.sk/odkazy/ochrana-os-udajov>. Osobné údaje autorov budú prevádzkovateľom spracúvané najdlhšie rok po skončení vydávania univerzitného časopisu NA PULZE.

OBSAH

na pulze univerzity

Univerzitu navštívil švajčiarsky veľvyslanec Nelson	2
Premiér Heger diskutoval so študentmi o vízii moderného slovenska	3
Univerzita ocenila prácu pedagógov	4
Prešov sa na týždeň stal centrom divadelného umenia	6
Obnovené átriá poslúžia na oddych, vzdelávacie a umelecké aktivity	8
Najväčší internát univerzity dostal nový vzhľad	10

na fakultách

Profesor Krennerich o sociálnych ľudských právach	11
Prešov spojil finalistov najväčšej súťaže nadaných detí	12
Na univerzite si zmerali sily najlepší fyzikári stredných škôl....	13
Víťazi krajského kola geografickej olympiády sú známi	14
Spolupráca laboratória neuromarketingu s Leteckou fakultou... 15	
Budúci záchranári zasahovali pri simulovanej dopravnej nehode	16
30. výročné stretnutie v rámci siete Florence Network.....	18
Profesor Dancák sa stal expertom agentúry svätej stolice	19
O vzdelávaní a zodpovednosti v politike	20
Okrúhly stôl k aktuálnym výzvam pre sociálnu prácu	21
Propagácia štúdia turizmu na podujatí v Košiciach	22
Etika umelej inteligencie v praxi	23
Exkurzia v diagnostickom centre Unilabs Prešov	24
Týždeň mozgu na Fakulte zdravotníckych odborov.....	25
Aktívny letný semester na Katedre turizmu a hotelového manažmentu	26
Poloniny Trail.....	27
V Praze je blaze	28
Medzinárodná študentská konferencia v zdravotníckych vedách	29
Miting študentov ošetrovateľstva.....	30
Thajské prednášky na anglistike a amerikanistike.....	31
Memoriál Vlada Dančišina.....	32
Veľká medaila sv. Gorazda pre prof. Podhájeckú (in memoriam)	33
Posledná rozlúčka s docentom Vizdalom	34
Opustil nás popredný profesor Ondrej Hronec	35

umenie a literatúra

Jaroslav Vencálek predstavil novú publikáciu	36
Vlado Ganaj: Mix.....	37

rozhovor s osobnosťou

Otvoriť sa znameniam čias.....	38
--------------------------------	----

očami študentov

Na prvú stáž nie je ani po polstoročí neskoro	42
Na hodnotenie literatúry všetok čas nestačí.....	43
Odborná exkurzia vo vinohradníckom regióne Tokaj	44
Malý veľký Zlín.....	45
Stretnutie nových priateľov a budovanie vzťahov v Ríme	46
Erasmus+ na Masarykovej univerzite.....	47
Študenti manažmentu na jarnom stretnutí hotelierov	48
Z Prešovskej univerzity až na ministerstvo školstva v Prahe	50
Stretnutie študentov s Braillovým písmom a reliéfnou grafikou	51
Absolventská stáž v SK Sigma Olomouc.....	52
Bláznivý volejbal na Pedagogickej fakulte.....	53
Boli sme v Španielsku vďaka „BIP-ku“	54
Zmiešaná mobilita v Nowym Sączu.....	56
Vyjsť z komfortnej zóny vďaka programu Erasmus+	58
Diskutovali sme o ľuďoch z Ukrajiny	60

šport

Vicemajstrovské repete	61
------------------------------	----

UNIVERZITU NAVŠTÍVIL ŠVAJČIARSKY VEĽVYSLANEC NELSON

Anna POLAČKOVÁ

Jeho Excelencia Peter Nelson, švajčiarsky veľvyslanec na Slovensku, v rámci svojej prvej návštevy na východe Slovenska zavítal 20. apríla aj na Prešovskú univerzitu (PU) v Prešove. Na pôde univerzity ho spoločne s Helenou Virčíkovou, honorárnou konzulkou Švajčiarska, prijal rektor Peter Kónya.

V úvode stretnutia, ktoré sa nieslo v priateľskej a otvorenej atmosfére, rektor univerzity svojho hosťa oboznámil s históriou Prešovskej univerzity, ako aj s aktuálnou štruktúrou štúdia, ktoré ponúka. Priblížil mu taktiež zameranie jednotlivých fakúlt a ich činnosti, ale tiež celkový počet domácich a zahraničných študentov.

„Som veľmi rád, že pán veľvyslanec v rámci svojej návštevy Prešova prišiel aj na našu univerzitu. Spoločne sme diskutovali o existujúcich formách spolupráce, pričom sme si vzájomne vymenili podnety pre ich ďalší rozvoj,“ ozrejmil rektor Kónya. Keďže išlo o prvú návštevu veľvyslancu Nelsona na východe

Slovenska, s rektorom Kónym ako historikom sa dotkli aj histórie Prešova. *„Z mesta Prešov som zatiaľ videl len veľmi málo, ale mám z neho veľmi dobrý dojem,“* poznamenal na stretnutí Nelson. *„S univerzitou máme aktuálne veľmi dobrú spoluprácu, máme rozbehnutých niekoľko spoločných projektov v oblasti humanitných vied, štúdia nemeckej či francúzskej literatúry. Pevne verím, že v tejto spolupráci budeme pokračovať aj naďalej,“* doplnil veľvyslanec.

Peter Nelson je na poste veľvyslancu Švajčiarska od 1. septembra 2022. Predtým pôsobil aj ako vedúci zastúpenia auditorskej skupiny na Generálnom sekretariáte v Spol-

kovom ministerstve zahraničných vecí v Berne. V rokoch 2014 – 2018 zastával taktiež funkciu ministra a zástupcu vedúceho misie na veľvyslanectve Švajčiarska v Tokiu.

Rok 2023 je výnimočný aj okrúhlym výročím tridsiatich rokov diplomatických vzťahov medzi Švajčiarskom a Slovenskom. Pri tejto príležitosti sa 5. mája vo Východoslovenskej galérii v Košiciach uskutočnilo slávnostné podujatie spojené s koncertom a recepciou.

Foto: Roman KAZIMÍR

PREMIÉR HEGER DISKUTOVAL SO ŠTUDENTMI O VÍZII MODERNÉHO SLOVENSKA

Anna POLAČKOVÁ

Prešovskú univerzitu v Prešove (PU) navštívil 2. mája predseda vlády SR Eduard Heger. Po oficiálnom stretnutí s rektorom Petrom Kónym a vedením univerzity diskutoval s viac ako dvomi stovkami študentov o vízii moderného a úspešného Slovenska.

Predseda vlády na stretnutí s vedením univerzity diskutoval o aktuálnych otázkach vysokého školstva, vrátane prebiehajúcej akreditácie študijných programov, ale tiež o implementácii novely vysokoškolského zákona. Spoločne sa taktiež dotkli problematiky odlivu študentov do zahraničia, pričom debatovali o príčinách, ale i návrhoch riešení, ako tento trend zastaviť. Premiér Heger zároveň zdôraznil, že spolupráca univerzít a vlády je veľmi dôležitá pre to, aby bolo možné jasne zdefinovať, čo školstvo potrebuje.

„Stretnutie s pánom premiérom považujem za veľmi užitočné, vy-

menili sme sa názory hlavne na súčasný stav a perspektívy vysokého školstva. Pri naplňaní jeho vízie moderného a úspešného Slovenska mu prajem veľa úspechov,“ uviedol rektor Peter Kóny.

Po oficiálnom prijatí sa predseda vlády následne presunul na stretnutie so študentmi. Na úvod sa študentov pýtal na ich predstavu o modernom a úspešnom Slovensku, zaujímalo ho taktiež to, či chcú študenti zostať na Slovensku, alebo chcú odísť žiť do zahraničia. *„Veľmi ma potešilo, že výrazná menšina prítomných študentov odpovedala, že chce odísť žiť do zahraničia. Je preto potrebné*

s nimi diskutovať, aby sme vedeli, do akej miery vidia svoju budúcnosť doma na Slovensku. Mladá generácia je totiž generácia, do ktorej investujeme, a potrebujeme vedieť, aké sú jej potreby na to, aby sme ich udržali na Slovensku,“ zdôraznil premiér Heger, ktorého potešilo, že diskusia so študentmi bola veľmi otvorená.

Študenti v rámci diskusie apelovali na zlepšenie cestnej infraštruktúry, na vyrovnávanie regionálnych rozdielov či na rozvoj turizmu. Z radov študentov prišla aj otázka týkajúca sa podpory zdravotníctva, školstva a športu. *„Školstvo a zdravotníctvo sú top priority, ktorým sa venuje naša vláda. Je dôležité si uvedomiť, že ide o priority, ktoré musia byť trvalé, lebo iba vzdelané a zdravé Slovensko bude moderné a úspešné Slovensko,“* uzavrel Heger.

Rektor univerzity Peter Kóny na záver stretnutia udelil predsedovi vlády Eduardovi Hegerovi pamätnú medailu pri príležitosti 25. výročia založenia univerzity.

Foto: Roman KAZIMÍR

UNIVERZITA OCENILA PRÁCU PEDAGÓGOV

Anna POLAČKOVÁ

Na Prešovskej univerzite (PU) v Prešove sa 26. apríla uskutočnilo slávnostné zasadnutie, na ktorom vedenie univerzity bilancovalo výsledky svojej činnosti za uplynulé obdobie. Pri príležitosti Dňa učiteľov sa udeľovali aj medaily.

Spoločné zasadnutie akademickej obce a Akademického senátu PU patrí k tradičným univerzitným podujatiam. Uskutočňuje sa za účelom prezentovania informácií zo strany vedenia univerzity a zároveň odovzdania ocenení zamestnancom a hosťom univerzity. „*Profesia učiteľa je jednou z najstarších v kultúrnych dejinách a vôbec nie je ľahká. Vyžaduje si veľa trpezlivosti, ochoty, pochopenia a lásky. Vyžaduje si veľa úsilia, lebo dáva každému jedincovi spoločnosti nové poznatky a informácie, pretvára ich v pevné vedomosti, návyky i praktické zručnosti. V súčasnosti prežívame náročné obdobie v oblasti vzdelávania, vyučovania a odovzdávania vedomostí našej mladej generácii,*“ zdôraznila vo svojom úvodnom slove Helena Galdunová,

predsedníčka Akademického senátu PU.

V súčinnosti s jednotlivými fakultami následne rektor univerzity Peter Kónya udelil zamestnancom univerzity bronzovú, striebornú a zlatú medailu za významnú pedagogickú, výskumnú činnosť a prínos pre rozvoj univerzity. „*Chcem sa vám úprimne a srdečne poďakovať za všetko, čo ste počas uplynulého roka, a nielen počas neho, urobili pre rozvoj univerzity, za vašu prácu pre univerzitu, vďaka ktorej môže napredovať. Ďakujem nielen tým, ktorí si preberú medaily, ale vám všetkým,*“ uviedol rektor Kónya.

Súčasťou zasadnutia bola aj prezentácia činnosti univerzity, keďže súčasné vedenie univerzity má

za sebou štyri roky svojho funkčného obdobia. Rektor prítomných hostí informoval o tom, čím žila univerzita v uplynulom roku, a v rámci odpočtu činnosti za minulý rok sa dotkol aj výsledkov v oblasti vedecko-výskumnej činnosti, priblížil významné investičné aktivity univerzity a nechýbali ani informácie o náraste počtu študentov za uplynulé obdobie.

Popri oficiálnom formálnom zasadnutí, ktorého sa v Študentskom domove a jedálni PU zúčastnilo takmer 200 zamestnancov a hostí, prebiehal aj krátky hudobný program v prevedení univerzitných umeleckých telies.

Foto: Roman KAZIMÍR

ZOZNAM OCENENÝCH

BRONZOVÉ MEDAILY boli udelené:

Filozofická fakulta:

doc. PhDr. Petrovi KARPINSKÉMU, PhD.
doc. PhDr. Gabriele MIKULÁŠKOVEJ, PhD.
Mgr. Michaela SEPEŠIOVEJ, PhD.
prof. Mgr. Vladimírovi SUVÁKOVI, PhD.

Fakulta humanitných a prírodných vied:

doc. Mgr. Petrovi MANKOVI, PhD.
RNDr. Štefanovi KOCOVI, PhD., univer. doc.
doc. MVDr. Soni MAČEKOVEJ, PhD.

Pedagogická fakulta:

doc. PaedDr. Martinovi KLIMOVIČOVI, PhD.
doc. PaedDr. Zuzane SLÁVIKOVEJ, PhD.

Fakulta manažmentu, ekonomiky a obchodu:

doc. Ing. Alexandre CHAPČÁKOVEJ, PhD.
doc. Ing. Anne ŠENKOVEJ, PhD.
doc. PhDr. Petre VAŠANIČOVEJ, PhD.
Mgr. Martinovi RIGELSKÉMU, PhD.

Pravoslávna bohoslovecká fakulta:

doc. PhDr. Bohuslavovi KUZYŠINOVI, PhD.
ThDr. Vladimírovi KOCVÁROVI, PhD.

Fakulta športu:

Mgr. Petrovi BAKALÁROVI, PhD., univer. doc.

Fakulta zdravotníckych odborov:

doc. MUDr. Rudolfovi NOVOTNÉMU, PhD.

Návrhy rektora PU v Prešove:

doc. PhDr. Martine KÁŠOVEJ, PhD. univer. prof.
prof. PhDr. Jurajovi RUSNÁKOVI, CSc.
RNDr. Františkovi FRANKOVI, PhD.
PhDr. Stanislavovi ŠANTOVI, PhD.
Mgr. Vladimírovi SEKERA-MIKLUŠOVI
Ing. Antonovi KAMENSKÉMU
Ing. Mgr. Jane GAJDARIKOVEJ, PhD.
Mgr. Jánovi MIKLUŠOVI
Mgr. Stanislavovi KOWALSKÉMU

STRIEBORNÉ MEDAILY boli udelené:

Filozofická fakulta:

prof. PhDr. Alexandrovi DULEBOVI, CSc.

Gréckokatolícka teologická fakulta:

doc. ThDr. Petrovi TIRPÁKOVI, PhD.

Fakulta humanitných a prírodných vied:

prof. PaedDr. Lenke PASTERNÁKOVEJ, PhD. MBA
doc. PaedDr. Petrovi BEISETZEROVI, PhD.

Fakulta manažmentu, ekonomiky a obchodu:

doc. Ing. Viktorii ALI TAHA, PhD.

doc. Mgr. Richardovi FEDORKOVI, PhD.

doc. Ing. Rastislavovi KOTULIČOVI, PhD.
doc. Ing. Jurajovi TEJOVI, PhD.
Ing. Martinovi ROVNÁKOVI, PhD.

Pedagogická fakulta:

doc. RNDr. Renáte BERNÁTOVEJ, PhD.

Pravoslávna bohoslovecká fakulta:

doc. PhDr. Marošovi ŠIPOVI, PhD.

Fakulta zdravotníckych odborov:

PhDr. Mgr. Silvii CIBRÍKOVEJ, PhD.

Návrhy rektora PU v Prešove:

doc. PhDr. Irine DUDINSKEJ, PhD.
doc. Ing. Emílii HUTTMANOVEJ, PhD.
Ing. Márii NOVÁKOVEJ, PhD.
Ing. Jozefovi PETRIKOVI
doc. PaedDr. Pavlovi RUŽBARSKÉMU, PhD., univer. prof.
Dr. h. c. mult. prof. Ing. Jozefovi ZAJACOVI, CSc.

ZLATÉ MEDAILY boli udelené:

Filozofická fakulta:

Dr. h. c. doc. Ľubici BABOTOVEJ, CSc.
prof. Mgr. art. Irene MEDŇANSKEJ, PhD., in memoriam

Gréckokatolícka teologická fakulta:

prof. ThDr. PaedDr. Ing. Gabrielovi PALOVI, PhD.

Fakulta humanitných a prírodných vied:

doc. PhDr. Nadežde KRAJČOVEJ, PhD.

Fakulta manažmentu, ekonomiky a obchodu:

prof. Ing. Štefanovi LYÓCSOVI, PhD.

Pravoslávna bohoslovecká fakulta:

Jeho Blaženosti RASTISLAVOVI, arcibiskupovi prešovskému, metropolitovi Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku

Fakulta zdravotníckych odborov:

PhDr. Wiolette Bronislawe MIKULÁKOVEJ, PhD., univerzitnej docentke

Návrhy rektora PU v Prešove:

Mons. prof. ThDr. Jozefovi JARABOVI, PhD.
doc. MUDr. Ivanovi MINČÍKOVI, PhD.
Stanislavovi OBICKÉMU, honorárnemu konzulovi
doc. RNDr. Ivete SCHOLTZOVEJ, PhD.
Ing. Andrei TURČANOVEJ

PREŠOV SA NA TÝŽDEŇ STAL CENTROM DIVADELNÉHO UMENIA

Anna POLAČKOVÁ

Oblíbená súťaž umeleckej tvorivosti vysokoškolákov Slovenska, známa ako Akademický Prešov, sa tento rok uskutočnila v termíne od 24. do 27. apríla. Pred prešovským publikom vystúpili profesionálne divadelné súbory nielen zo Slovenska, ale aj z Česka, Poľska a Maďarska. So širokým spektrom inscenácií sa predstavilo celkovo osem študentských a osem profesionálnych divadelných zoskupení.

Festivalu sa zúčastnili viaceré divadelné súbory zo slovenských vysokoškolských centier, ale aj zahraniční tvorcovia. „*Hostujúce divadlá vnímame ako zdroj inšpirácie pre domáce súbory, navyiac obohacujúce kontext prešovskej kultúry o osobitú výrazovú estetiku. Hoci súčasná kultúra je poznačená pretrvávajúcim vojnovým stavom na Ukrajine, divadelníci, ale ani literáti a prekladatelia neprerušili kontinuitu svojej umeleckej tvorby, čo sa odrazilo aj v prekvapujúco bohatom počte 22 zúčastnených*

umeleckých produkcií, analytických odborných seminárov, literárnych besied a tvorivých divadelných workshopov,“ ozrejmil dramaturg festivalu Miron Pukan. Na festivale sa súťažilo v kategóriách študentské divadlo, vlastná literárna tvorba, umelecký preklad a filmové umenie.

Osem študentských divadiel sa na festivale predstavilo so širokým druhovo-žánrovým spektrom inscenácií, od autorského divadla cez súčasné divadelné formy až po klasické divadelné tvary. „*Rovnaký počet,*

osem profesionálnych divadelných zoskupení zo Slovenska i zahraničia uviedlo inscenácie, ktoré sú blízke postupom experimentálneho alternatívneho divadla spojeného s poetikou Akademického Prešova, niektoré z nich dokonca vytvorili bývalí účastníci tohto podujatia,“ doplnil Pukan. Organizátori tak nadviazali na koncepciu festivalu z minulých ročníkov, ktorého cieľom bolo nielen prezentovať divadelné umenie, ale jeho pomocou taktiež prispievať k diskurzu o tendenciách súčasného divadla.

„Akademický Prešov mal od nepamäti neopakovateľnú atmosféru, mladosť tu prechádza zlomovou transformáciou, hra začína čoraz viac súvisieť so životom. Aura festivalu mladých je taká silná, že ešte dlho po rokoch sa účastníci, už ako tvorcovia, vracajú intenzívne k spomienkam na autentické čaro a radosť z prvej tvorby adresovanej vis-à-vis divákovi,“ povedal riaditeľ festivalu Karol Horák.

K vrcholným prezentáciám tento rok patrili inscenácie *Iokasté* ako

spoločný projekt Slovenského komorného divadla v Martine a Městských divadel pražských v hlavnej úlohe s Janou Olhovou a dve poľské plenérové predstavenia *Echa* (Divadlo Migro a Monika Kozłowska) a *Arcadia* známeho krakovského divadla KTO odohrávajúce sa v dvoch prešovských lokalitách (pred Šarišskou galériou a na priestranstve pred Divadlom Jonáša Záborského a hotelom Dukla). „Z Maďarska sa s fyzicko-pohybo-nonverbálnym divadlom predstaví Milán Újvári. Z pražské-

ho prostredia to budú dve experimentálne divadlá – Kolektív TMEL (O jako Otesánek) a KALD DAMU & Tygr v tísni (Zlín) a zo Slovenska, okrem spomínaného martinského divadla, takisto tanečné divadlo Debris Company Bratislava, Gaffa/Innenhof Bratislava, DS Na skok Raslavice, DS dNo Námestovo, Divadlo Akadémie umení s La musicou či ODIVO a Ivan Martinka s pôsobivou činoherno-bábkovou inscenáciou Svetlonos (obe z Banskej Bystrice),“ priblížil dramaturg festivalu.

Hostujúce i domáce umelecké telesá vystúpili vo viacerých divadelných a klubových priestoroch mesta Prešov, ktorými boli Divadlo Alexandra Duchnoviča, Divadlo Jonáša Záborského, Wave, Čukoláda, Stromoradie a vysokoškolský areál Prešovskej univerzity.

Foto: Ján ŠTOVKA, Patrik ČECH, Slávka KMEČOVÁ

OBNOVENÉ ÁTRIÁ POSLÚŽIA NA ODDYCH, VZDELÁVACIE A UMELECKÉ AKTIVITY

Anna POLAČKOVÁ

Jedným z hmatateľných výsledkov naplňania konceptu tzv. zelenej univerzity na Prešovskej univerzite (PU) v Prešove je revitalizácia troch átrií a vytvorenie zelenej terasy v areáli univerzity. Do najväčšieho z átrií bol osadený aj altánok so stoličkami s možnosťou nabíjania elektroniky s využitím solárnej energie.

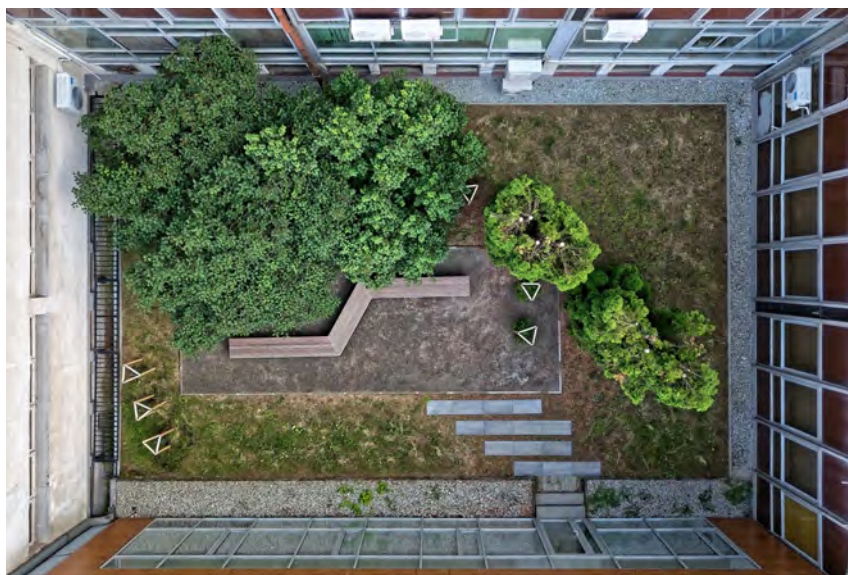
Prešovská univerzita sa dlhodobo hlási k princípom zelených univerzít. V roku 2020 ako prvá na Slovensku prijala Stratégiu environmentálnej udržateľnosti, strategický dokument, ktorého cieľom je postupne upravovať aktivity univerzity tak, aby minimalizovali negatívny dopad na životné prostredie. Tým sa univerzita snaží zabezpečiť svoju dlhodobú environmentálnu udržateľnosť, a tiež profilovať ako kľúčový nadregionálny aktér nielen v oblasti inovácií, vzdelávania a vedy, ale i v realizácii procesov šetrných k životnému prostrediu.

„Naša univerzita systematicky podniká kroky smerujúce k naplňaniu uvedených zámerov. Jednou z ostatných aktivít v tejto oblasti bola revitalizácia átrií a zelenej terasy, ktorú sme realizovali v rámci komplexnejšieho rozvojového projektu s názvom Naplňanie konceptu Zelenej univerzity na Prešovskej univerzite v Prešove,“ priblížil Peter Adamišin, prorektor pre stratégiu a rozvoj PU. Táto aktivita podľa jeho slov nadväzuje na predchádzajúce projekty univerzity, ktoré boli zamerané na podporu ekosystémových služieb a zlepšenia kvality životného prostredia v urbanizovanom prostredí.

Vonkajšie átriá poslúžia na oddych aj výučbu

Existujúce átriá boli pred obnovou v zlom technickom stave, bez výrazných zelených prvkov a s nedostatočným funkčným využitím. Ich revitalizácia zahŕňala komplexnú úpravu priestoru a znížil sa zároveň rozsah nepriepustných plôch.

„Existujúce betónové spevnené plochy sme nahradili vodopriepustnými z betónovej dlažby, ale tiež štrkovými a mlátovými plochami, ktoré boli doplnené zelenými trávnatými povrchmi,“ uviedla technička investičnej

výstavby PU Darina Gajdárová. V priestore átrií sa vysadila nová zeleň, a to tis obyčajný a borievka. Súčasťou revitalizácie bola i inštalácia nového mobiliáru. Do najväčšieho z átrií bol osadený altánok so stoličkami s možnosťou nabitia elektroniky s využitím solárnej energie a v jeho blízkosti je vytvorený aj malý amfiteáter. Pri vstupe do jedného z átrií sa realizovalo bezbariérové prepojenie s interiérom objektu. Priestor obnovených átrií bude možné využívať ako na oddych, tak aj na samotnú výučbu, pričom jedno z átrií je zároveň prepojené s univerzitnou knižnicou.

Pri univerzitnom bufete vznikla zelená terasa

Súčasťou realizovaného projektu bola taktiež prestavba existujúcej plochej strechy v blízkosti univerzitného bufetu na zelenú strechu s extenzívnou zeleňou a terasou.

„Odstránili sme pôvodnú dlažbu z terasy, vrátane podkladových vrstiev. Rovnako sme demontovali pôvodné schodiskové bloky a v rámci stavebných úprav terasy sme realizovali novú hydroizoláciu. Rekonštrukčné práce zahŕňali i obnovu vstupného schodiska,“ doplnil Adamišin.

Výsledné riešenie rekonštrukcie je nielen efektívne, ale aj efektívne. Intenzívne využívaný priestor budovy vysokoškolského areálu na Ul. 17 novembra č. 1 tak získal nové, krajšie priestory s výrazne vyšším potenciálom využívania nielen pre vzdelávacie aktivity, ale aj pre organizovanie rôznych spoločenských či umeleckých podujatí.

Rekonštrukčné práce prebiehali štyri mesiace, pričom celková výška investícia predstavuje sumu takmer 200-tis. eur, ktoré boli hradené z rozvojového projektu v rámci Výzvy na podávanie rozvojových projektov verejných vysokých škôl, vyhlásenej Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR.

Foto: Roman KAZIMÍR

NAJVÄČŠÍ INTERNÁT UNIVERZITY DOSTAL NOVÝ VZHĽAD

Anna POLAČKOVÁ

Po viac ako roku stavebných prác sa Prešovská univerzita (PU) v Prešove môže pýšiť obnovou svojho najväčšieho študentského domova na Ul. 17. novembra č. 11. Celkové náklady na rekonštrukciu jeho exteriérovej časti boli vyčíslené na 1,58 mil. eur a boli hrazené zo štrukturálnych fondov Európskej únie a vlastných zdrojov univerzity.

Prešovská univerzita v spolupráci s Ministerstvom životného prostredia Slovenskej republiky v zastúpení Slovenskej inovačnej a energetickej agentúry ukončila veľký projekt s cieľom znížiť energetickú náročnosť študentského domova a znížiť tepelné straty objektu. Išlo o projekt, ktorý bol realizovaný v rámci operačného programu Kvalita životného prostredia. Tzv. nový internát bol teda zrekonštruovaný prostredníctvom eurofondov, pričom 75 % nákladov bolo hrazených z Európskeho fondu regionálneho rozvoja,

10 % nákladov pokryl príspevok zo štátneho rozpočtu a samotná univerzita sa na projekte podieľala 5 % spolufinancovaním. Zrekonštruovaný internát je najväčší zo štyroch ubytovacích objektov univerzity s celkovou kapacitou 873 ubytovacích jednotiek. Jeho obnova bola pre zhotoviteľa veľkou výzvou, keďže prevažná časť stavebných prác sa realizovala počas plnej prevádzky študentského domova. „Hlavným cieľom projektu bolo znížiť energetickú náročnosť budovy, a to zameraním sa na päť hlavných oblastí, ktoré sa týkali okrem výmeny okien na chodbách internátu zo severnej a z južnej strany aj zateplenia obvodového plášťa a zateplenia stropu nad prvým a posledným podlažím,“ priblížil Peter Adamišin, prorektor pre stratégiu a rozvoj PU, ktorý bol zároveň projektovým manažérom projektu. Ďalšou oblasťou projektu bolo podľa jeho slov vykurovanie, v rámci ktorého došlo k zaizolovaniu dostupných rozvodov teplej vody a k hydraulickému vyregulovaniu vykurovacej sústavy. V rámci trendu šetrenia elektrickej energie došlo k inštalácii nových svetelných LED technológií a osadeniu 144 fotovol-

taických panelov na južnej strane študentského domova, ktoré sú viditeľné aj voľným okom. „Očakávaným prínosom zateplenia a všetkých navrhnutých opatrení je zníženie tepelných strát objektu o viac ako 50 %, zefektívnenie systému vykurovania a prípravy teplej vody, zníženie energetickej náročnosti osvetľovacej sústavy a súčasne čiastočná sebestačnosť pri výrobe elektrickej energie prostredníctvom fotovoltaickej sústavy s akumulátormi,“ doplnil Adamišin. Uvedené opatrenia by sa mali prejavovať aj na znížení nákladov univerzity pri prevádzke internátu a spotrebe energií.

Na univerzite aktuálne prebieha aj realizácia projektu zameraného na zníženie energetickej náročnosti študentského domova na Námestí mládeže. Tá sa týka nielen zmeny jeho vonkajšieho vzhľadu, ale aj ďalších technicko-prevádzkových stránok študentského domova s celkovou ubytovacou kapacitou pre 159 študentov. Ukončenie prác na tomto internáte v hodnote takmer 710-tis. eur sa očakáva koncom júna 2023.

Foto: Roman KAZIMÍR

PROFESOR KRENNERICH O SOCIÁLNYCH ĽUDSKÝCH PRÁVACH

Sandra ZÁKUTNÁ

Inštitút filozofie Filozofickej fakulty (FF) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove v spolupráci s Filozofickým ústavom SAV zorganizoval 24. mája 2023 na pôde Filozofickej fakulty PU prednášku profesora Michaela Krennericha **Sociálne ľudské práva – neoddeliteľná súčasť ochrany ľudských práv.**

Prof. Dr. Michael Krennerich je profesorom politológie na Katedre ľudských práv a politiky ľudských práv na Friedrich-Alexander-Universität Erlangen-Nürnberg. Doktorát z politológie, filozofie a verejného práva získal na univerzite v Heidelbergu a habilitoval sa na univerzite Erlangen-Nürnberg. Od roku 2007 je predsedom Norimberského centra pre ľudské práva a v rokoch 2016 až 2020 bol jedným z koordinátorov nemeckej siete mimovládnych organizácií pre ľudské práva Forum Menschenrechte. Je tiež spoluzakladateľom a šéfredaktorom akademického časopisu *Zeitschrift für Menschenrechte* (Časopis pre ľudské práva) a autorom obsiahlej monografie *Soziale Menschenrechte. Zwischen Recht und Politik* (Sociálne ľudské práva. Medzi právom a politikou, 2012). Jeho najnovšie knižné publikácie sú *Menschenrechtspolitik* (Politika ľudských práv,

2023), *Free and Fair Elections? Standards, Curiosities and Manipulations* (Slobodné a spravodlivé voľby? Normy, kuriozity a manipulácie, 2021) a editovaný zborník *Freiheit der Menschenrechte* (Sloboda ľudských práv, 2023).

Prednášku profesora Krennericha otvorila riaditeľka Inštitútu filozofie doc. Mgr. Sandra Zákutná, PhD., ktorá privítala hostí a účastníkov z radov akademickej obce, a zároveň poďakovala Inštitútu germanistiky za zabezpečenie simultánneho tlmočenia z nemeckého jazyka. Prednášku, ktorá sa uskutočnila v rámci riešenia projektov APVV-18-0122 *Postavenie sociálnych a humanitných vied v spoločnosti* a VEGA 1/0725/22 *Kantova praktická filozofia – potenciál a perspektívy*, moderoval prof. Dr. Phil. Martin Muránsky, PhD., z oddelenia výskumu normativity a ľudských práv

Filozofického ústavu Slovenskej akadémie vied.

Profesor Krennerich sa vo svojej prednáške venoval problematike sociálnych ľudských práv, ktoré získali v medzinárodnom diskurze o ľudských právach v ostatných tridsiatich rokoch značný význam, a dnes si už bez nich nie je možné predstaviť medzinárodnú politiku v oblasti ľudských práv. Okrem historického prehľadu o tom, ako sa význam chápania sociálnych práv menil, sa zaoberal otázkami, ako možno sociálne ľudské práva konkretizovať, pričom argumentoval v prospech chápania sociálnych ľudských práv ako práv na slobodu, rovnosť a solidaritu. Zameral sa na odpovede na otázky, prečo sociálne ľudské práva nadobudli v medzinárodnom diskurze o ľudských právach taký veľký význam a aké sú povinnosti štátu. Prednáška a následná diskusia sa venovali aj tomu, či a do akej miery možno sociálne ľudské práva vyžadovať, resp. si ich nárokovať.

Program profesora Krennericha pokračoval dňa 25. mája 2023 pracovným stretnutím s rektorom PU Dr. h. c. prof. PhDr. Petrom Kónyom, PhD., na ktorom sa rozprávali o možnostiach budúcej spolupráce medzi Friedrich-Alexander-Universität Erlangen-Nürnberg a Prešovskou univerzitou v Prešove.

Foto: František FRANKO

PREŠOV SPOJIL FINALISTOV NAJVÄČŠEJ SÚŤAŽE NADANÝCH DETÍ

Ľuboš LUKÁČ

Dňa 10. mája 2023 sa na pôde Pedagogickej fakulty (PF) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove konal už 11. ročník tradičného celoslovenského kola Logickej olympiády, ktorá je určená pre žiakov so všeobecným intelektovým nadaním. Hlavnými organizátormi súťaže sú Pedagogická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove a Centrum poradenstva a prevencie so sídlom v Sabinove. Spoluorganizátormi sú Regionálny úrad školskej správy v Prešove a mesto Prešov.

Podujatie otvorili Mgr. Ľubica Richmanová Fabišíková z Centra poradenstva a prevencie v Sabinove, doc. Mgr. Radoslav Rusňák, PhD., z Pedagogickej fakulty PU v Prešove, Mgr. Henrieta Wintnerová z Regionálneho úradu školskej správy v Prešove, Mgr. Peter Krajňák z Mestského úradu v Prešove a PaedDr. Ľuboš Lukáč z Pedagogickej fakulty PU v Prešove.

Tento rok sa súťaže zúčastnilo takmer 180 intelektovo nadaných žiakov základných škôl z celého Slovenska, ktorí zvíťazili v marcových školských kolách. Testovanie bolo zamerané na logickú, matematickú a priestorovú intelektovú oblasť a na oblasť verbálneho myslenia. Súťažilo sa v dvoch kategóriách. Víťazmi v jednotlivých kategóriách sa stali: Kategória A (žiaci 1. - 4. ročníka ZŠ): 1. miesto Tomáš Vanko, SZŠ Bajkalská 20, Bratislava; 2. miesto Albert Viselka, ZŠ Družstevná 11, Martin; 3. miesto Natália Hrubjaková, ZŠ Ďumbierska 17, Banská Bystrica. Kategória B (žiaci 5. - 9. ročníka ZŠ a osemročných gymnázií do 15 rokov): 1. miesto Igor Chomča, ZŠ Dargovských hrdinov 19, Humenné; 2. miesto Ján Meteňko, ZŠ Lúčna 827/26, Vranov nad Topľou; 3. miesto Michal Vigaš, ZŠ Ďumbierska 17, Banská Bystrica.

Súčasťou finálového testovania bolo slávnostné oceňovanie pedagógov, ktorí výraznou mierou prispeli k podpore projektov celoslovenskej iniciatívy Rozumieme nadaným. Tento rok získali ocenenie v podobe pamätnej plakety Rozumieme nadaným 2023: Mgr. Ingrid Storinská z Klubu nadaných detí v Prešove, Mgr. Juliána Sedláková z Klubu nadaných detí v Prešove a Mgr. Milena Feldmanová zo ZŠ na Šmeralovej ulici v Prešove. Ďalším oceneným bol študent gymnázia na ulici J. Kollára 2 v Žiari nad Hronom Ján Kolár. Medailou dekanu Pedagogickej fakulty PU v Prešove bolo ocenené Centrum poradenstva a prevencie v Sabinove. Ocenenie prevzala riaditeľka centra Mgr. Ľubica Richmanová Fabišíková.

Okrem súťaženia je v rámci Logickej olympiády každoročne vytvorený aj priestor na diskusiu určený pedagógom, psychológom, špeciálnym pedagógom, rodičom detí a študentom VŠ, ale aj laickej verejnosti v podobe odborného seminára Rozumieme nadaným, ktorý ponúka odborné prednášky, vystúpenia učiteľov z praxe, ale aj samotných nadaných detí. Tento rok na ňom vystúpili s prednáškami: doc. PhDr. Vladimír Dočkal, CSc., psychológ pôsobiaci na Filozofickej fakulte Trnavskej univerzity v Trnave, s príspevkom *Zmeny v chápaní nadania v prie-*

behu histórie, ďalej riaditeľka Súkromnej základnej školy pre žiakov s intelektovým nadaním CENADA v Bratislave PhDr. Jana Jurášková, PhD., riaditeľka Centra nadania, n. o., v Bratislave, Mgr. Martina Mátychová, PhD., na tému *Bezpečné vzdelávacie prostredie pre žiakov s intelektovým nadaním*, a Mgr. Ingrid Storinská z Klubu nadaných detí v Prešove predstavila *Inovatívne prístupy v mimoškolskom vzdelávaní nadaných detí*. Žiačka Alica Šucová zo Súkromnej základnej školy DSA v Prešove predstavila vo svojej prezentácii *Vzdelávanie nadaných detí v školskom prostredí*, žiak Tibor Norko z Veselej školy, súkromnej základnej školy v Prešove, prezentoval ročníkovú prácu pod názvom *Tenis*, žiačka Karla Ňachajová zo Základnej školy na Šmeralovej ulici v Prešove sa vo svojom vystúpení venovala ročníkovej práci pod názvom *Bylinky*.

Každoročne je po testovaní pre školákov pripravený odborný workshop, na ktorom sa finalisti stretávajú so zaujímavými ľuďmi. Tento rok sa spoločne s vysokoškolským pedagógom a spisovateľom Mgr. Dávidom Dziakom, PhD., venovali tvorivému písaniu prózy.

Foto: Peter ILENČÍK

NA UNIVERZITE SI ZMERALI SILY NAJLEPŠÍ FYZIKÁRI STREDNÝCH ŠKÔL

Anna POLAČKOVÁ

Na pôde Prešovskej univerzity (PU) v Prešove sa v dňoch 13. – 16. apríla uskutočnilo celoštátne kolo 64. ročníka Fyzikálnej olympiády. Trinásť stredoškôláci a jedna stredoškôlka riešili štyri teoretické a jednu experimentálnu úlohu. Tá bola postavená na špeciálnom modulárnom meracom systéme, vyvinutom práve na PU.

Fyzikálna olympiáda je ako súčasť výchovno-vzdelávacieho systému určená žiakom základných škôl, nižších ročníkov osemročných gymnázií a žiakom stredných škôl. Jej cieľom je vyhľadávať žiakov talentovaných vo fyzike, podporovať ich odborný rast, ich záujem o fyziku, prehĺbovať vedomosti a viesť ich k samostatnej tvorivej činnosti. Organizuje sa v štyroch kolách, a to domácom, okresnom, krajskom a celoštátnom. Tohtoročné celoštátne kolo sa uskutočnilo po deviatich rokoch v Prešove za účasti 14 súťažiacich z celého Slovenska. Záštitu nad podujatím prevzal rektor Prešovskej univerzity Peter Kónya.

„Celoštátne kolo pozostávalo z riešenia štyroch teoretických úloh a jednej úlohy experimentálnej. Na riešenie teoretických úloh mali súťažiaci k dispozícii 5 hodín a na experimentálnu úlohu 4 hodiny. Vo všeobecnosti sa teoretické úlohy týkali rôznych oblastí fyziky, ktoré sa vyučujú na školách. V experimentálnej úlohe išlo o určovanie momentu hybnosti telesa a o meranie koeficientu valivého odporu,“ priblížil Sergej Il'kovič, vedúci Katedry fyziky, matematiky a techniky Fakulty humanitných a prírodných vied PU. Podľa jeho slov náročnosť úloh olympiády presahuje stredoškolské vedomosti

a príprava súťažiacich si tak vyžaduje erudovaných učiteľov.

Zaujímavosťou 64. ročníka celoštátneho kola Fyzikálnej olympiády je, že experimentálnu úlohu navrhol práve Sergej Il'kovič s využitím vlastného meracieho systému uLAB, ktorý je zároveň prvým úžitkovým vzorom na PU. „Náš modulárny merací systém slúži na získavanie, zobrazovanie a analýzu nameraných údajov konkrétnych fyzikálnych veličín v reálnom čase. Využívať ho bude možné nielen pri výučbe fyziky, chémie a ďalších prírodných vied, ale s využitím informačno-komunikačných technológií môžu žiaci základných, stredných a vysokých škôl realizovať aj vlastnú experimentálnu a bádatelskú činnosť,“ ozrejmil autor meracieho systému.

Na Fyzikálnej olympiáde mohli súťažiaci za každú teoretickú úlohu získať 10 bodov, spolu tak 40 bodov, za experimentálnu úlohu maximálne 20 bodov. Absolútnym víťazom sa stal ten súťažiaci, ktorý získal dovedna najviac bodov. Víťazom tohtoročného celoštátneho kola Fyzikálnej olympiády sa stal Adam Džavoronok z Gymnázia Poštová 9, Košice. Druhé miesto obsadil Matej Zigo zo Školy pre mimoriadne nadané deti a gym-

názium Skalická 1, Bratislava. Na tretej priečke sa umiestnil taktiež študent košického gymnázia na Poštovej Adam Harmanský. Experimentálnu úlohu zvládla najlepšie Soňa Vasiľová, študentka Gymnázia Kukučínova, Poprad, ktorá bola zároveň jedinou súťažiacou spomedzi 13 chlapcov. „Usporiadateľov súťaže, ktorá sa tento rok konala v Prešove, teší, že táto študentka zastupovala práve Prešovský kraj, ale aj to, že patrila medzi najmladších účastníkov súťaže s potenciálom reprezentovať Slovensko na medzinárodných súťažiach aj v nasledujúcich rokoch,“ vyzdvihol Il'kovič.

Žiaci, ktorí dosiahli na celoštátnom kole najlepšie výsledky, budú reprezentovať Slovensko na Medzinárodnej fyzikálnej olympiáde, ktorá sa tento rok uskutoční v Tokiu. Základom nominácie na túto medzinárodnú súťaž je výberové sústreďenie, na ktoré sú pozvaní prví desiat, z ktorých sa vyberú piati najlepší. Piatí najlepší súťažiaci automaticky postupujú aj na Európsku fyzikálnu olympiádu v Hannoveri. Ide o jednu z významných medzinárodných súťaží, na ktorej je pravidelne reprezentované aj Slovensko.

Foto: František FRANKO

VÍŤAZI KRAJSKÉHO KOLA GEOGRAFICKEJ OLYMPIÁDY SÚ ZNÁMI

Monika IVANOVÁ, Monika LÖRINCOVÁ

Katedra geografie a aplikovanej geoinformatiky (KGAG) Fakulty humanitných a prírodných vied (FHPV) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove je už tradične spoluorganizátorom krajského kola geografickej olympiády pre stredné školy. Tá je vyvrcholením celoročného snaženia sa študentov a príležitosťou zmerať si sily s rovesníkmi z iných škôl Prešovského kraja. Zároveň predstavuje možnosť oboznámiť sa so štúdiom geografie na univerzite.

Geografická olympiáda sa každoročne teší veľkej obľube. Na atraktivite jej neubrali ani pandemické roky. V tomto školskom roku sa po dvoch rokoch, keď olympiáda prebiehala dištančne, krajské kolo uskutočnilo 24. marca prezenčnou formou. Po školských a okresných kolách sa do krajského kola prebojovalo 74 študentov z 18 stredných škôl a gymnázií z 10 okresov. Súťažili v kategóriách A, B a Z. V kategórii A písali prácu alebo zhotovili poster z regionálnej geografie sveta, v kategórii B bolo v centre pozornosti Slovensko. V kategórii Z si študenti zmerali sily vo svojich vedomostiach. Ich výsledky hodnotila porota v zložení RNDr. Monika Ivanová, PhD.; Mgr. Monika Lörincová; PaedDr. Alena Madziková, PhD.; RNDr. Juliana Krokusová, PhD.; Mgr. Anton Fogaš, PhD.; RNDr. Vladimír Solár, PhD.; Mgr. Miloslav Michalko, PhD.; Mgr. Tomáš Pasternák, PhD.; doc. RNDr. Vladimír

Čech, PhD.; Mgr. Patrik Bobák a Mgr. Katarína Kostilníková.

Víťazom v kategórii A sa stal Adam Tekely z Gymnázia Dominika Tatarku v Poprade, v kategórii B zvíťazila Nina Anna Hliboká z Gymnázia Jána Adama Raymana v Prešove, ktorá sa zároveň stala absolútnou víťazkou 51. ročníka krajského kola geografickej olympiády, a v kategórii Z vyhral Norbert Selecký z Gymnázia Dominika Tatarku v Poprade. Keďže do celoštátneho kola postupujú dvaja najlepší súťažiaci z kategórie A, dvaja z kategórie B a štyria z kategórie Z, okrem už spomínaných víťazov reprezentovali náš kraj v celoštátnom kole, ktoré sa uskutočnilo v Bratislave 28. - 30. 4. 2023, aj Ladislav Kušnir z Gymnázia Jána Adama Raymana v Prešove, Oliver Tomko z Gymnázia Leonarda Stöckela v Bardejove, Adam Tekely z Gymnázia Dominika Tatarku v Poprade, Tobiáš Petras

z Gymnázia v Spišskej Starej Vsi a Kristián Prokopič z Gymnázia Konštantínova v Stropkove.

Teší nás, že Nina Anna Hliboká z Gymnázia Jána Adama Raymana v Prešove sa v kategórii B umiestnila v celoslovenskej konkurencii na 1. mieste. Získala Cenu dekana Prírodovedeckej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave, bola vybraná na prvé sústredenie medzinárodnej geografickej olympiády iGeo, ktorá sa bude konať v Indonézii, a bola tiež ocenená Cenou Michala Zátka ako najlepšia súťažiaca celoštátneho kola 51. ročníka geografickej olympiády v kategóriách A a B.

Súčasťou krajského kola geografickej olympiády bol aj sprievodný program pre študentov a pedagógov, v rámci ktorého si zmerali svoje vedomosti v kvíze a vypočuli zaujímavé prednášky.

Foto: Tomáš PASTERNÁK

SPOLUPRÁCA LABORATÓRIA NEUROMARKETINGU S LETECKOU FAKULTOU

Ivana ONDRIJOVÁ

Ako ľahko si spotrebiteľ dokáže kúpiť letenku cez internet? Sú webové portály ponúkajúce letenky priateľské voči používateľom? Na tieto a mnohé iné otázky týkajúce sa leteckej dopravy z pohľadu zákazníkov prinesie odpovede spolupráca Laboratória neuromarketingu a Leteckej fakulty (LF) Technickej univerzity v Košiciach (TUKE).

Laboratórium neuromarketingu Fakulty manažmentu, ekonomiky a obchodu (FMEO) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove uzavrelo zmluvu o spolupráci s Leteckou fakultou Technickej univerzity v Košiciach. Cieľom tejto spolupráce je realizovať spoločný výskum a transfer poznatkov v oblasti spotrebiteľského správania v leteckej doprave. Spolupráca prebieha aj pod záštitou Centra transferu technológií a výsledkov výskumu, ktoré už rok úspešne funguje na FMEO.

V rámci uvedenej spolupráce navštívili zamestnanci FMEO Leteckú fakultu TU KE, kde mali

možnosť vyskúšať si moderné trenažéry a technológie pre výučbu a výskum na tejto fakulte. Nasledovala návšteva zamestnancov LF na FMEO v Laboratóriu neuromarketingu, kde si prezreli priestory a vybavenie laboratória a vyskúšali merania pohybu očí. Zároveň im boli predstavené aj ďalšie moderné technológie, ktorými je laboratórium vybavené, medzi nimi senzor kožno-galvanického odporu, monitor dýchania, monitor telesnej teploty a pulzu či EEG.

Aj touto spoluprácou sa potvrdzuje dôležitosť a význam práce Laboratória neuromarketingu FMEO,

ako aj Centra transferu technológií a výsledkov výskumu, ktoré prispieva k získavaniu a šíreniu nových poznatkov pomocou najmodernejších technológií. Dôležitým prínosom laboratória je zvyšovanie možností praktickej prípravy študentov v oblasti manažmentu, obchodu a marketingu pre budúce uplatnenie v praxi. Laboratórium neuromarketingu sprístupňuje ďalšiu oblasť prepojenia fakulty a podnikateľskej sféry a transfer poznatkov do praxe pre zvýšenie úspešnosti v biznise.

Foto: archív autorky

BUDÚCI ZÁCHRANÁRI ZASAHovali PRI SIMULOVANEJ DOPRAVNEJ NEHODE

Anna POLAČKOVÁ

Katedra urgentnej zdravotnej starostlivosti (KUZZS) Fakulty zdravotníckych odborov (FZO) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove zorganizovala taktické cvičenie budúcich zdravotníckych záchranárov v spolupráci s Vysokou školou bezpečnostného manažérstva v Košiciach. Podujatie, ktorého sa zúčastnilo 200 osôb, sa za aktívnej účasti profesionálov zo zložiek Integrovaného záchranného systému (IZS) uskutočnilo 21. apríla v priestoroch areálu prírodného kúpaliska Delňa.

Cieľom tohtoročného cvičenia bolo aktívne využitie manažérskych schopností študentov v praktickej rovine vo veliteľských pozíciách pri udalosti s hromadným postihnutím osôb (UHPO), nácvik riešenia a zvládnutia takejto udalosti v súčinnosti so zložkami IZS. „Našou snahou je zvýšiť odbornú úroveň teoretickej a praktickej prípravy budúcich záchranárov aj v oblasti

manažmentu riešenia udalosti s hromadným postihnutím osôb, a pripraviť tak čo najkvalitnejšie našich absolventov do praxe,“ vysvetlila zámer taktického cvičenia jeho hlavná koordinátorka Danka Boguská, vedúca Katedry urgentnej zdravotnej starostlivosti FZO.

Cvičenie simulovalo situáciu, keď skupina podgurážených mladých

ľudí, hlučne sa vracajúcich z futbalového zápasu, vyvolá pouličné nepokoje, výtržníctvo a vandalizmus. Medzi účastníkmi sa strhne hromadná bitka a na mieste je veľa zranených. „Ďalšia časť skupiny mladých ľudí nachádzajúcich sa asi 100 metrov od prvej udalosti spôsobí zablokovaním cestnej premávky dopravnú nehodu, pri ktorej dôjde k zrážke osobného vozidla s chodca-

mi. Osobné vozidlo následne narazí do betónového múra a vo vozidle zostanú zakliesnené tri osoby;“ popísala situáciu Bogulská. Na mieste sa tak nachádza veľký počet zranených v dvoch rôznych situáciách prebiehajúcich súčasne v asi 100 metrovej vzdialenosti od seba. „Úlohou cvičiacich študentov odboru urgentná zdravotná starostlivosť bolo zvládnuť organizáciu činnosti a manažovanie UHPO vo veliteľských pozíciách zdravotníckej časti zásahu v dvoch rozdielnych situáciách prebiehajúcich súčasne a poskytnúť adekvátnu neodkladnú zdravotnú starostlivosť všetkým zraneným. Dôležité bolo taktiež určiť správne priority ošetrovania a priority odsunu jednotlivých zranených pri takejto špecifickej situácii a súčasne preveriť si schopnosti súčinnosti v spolupráci s ďalšími zúčastnenými zložkami IZS,“ doplnila.

Simulovanej dopravnej nehody sa zúčastnilo 200 osôb, z toho 60 študentov odboru urgentná zdravotná starostlivosť (UZS) z končiacich ročníkov, 30 študentov špecializačného študijného programu starostlivosť o kriticky chorých, 26 študentov druhého ročníka odboru UZS a 12 študentov Vysokej školy

bezpečnostného manažérstva v Košiciach v pozícii figurantov. Organizácia takýchto cvičení je na FZO súčasťou praktickej prípravy budúcich zdravotníckych záchranárov a organizuje sa každoročne pre študentov končiacich ročníkov a študentov špecializačného študijného programu starostlivosť o kriticky chorých ako súčasť zavŕšenia ich štúdia. „Predchádza mu dôkladná teoretická a praktická príprava študentov v problematike UHPO v rámci medicínnych katastrof. Študenti si tak zdokonaľujú praktické zručnosti,

overujú a precvičujú si svoje organizačné schopnosti a zručnosti pre zvládnutie takýchto udalostí, a to nie len hromadných dopravných nehôd, ale akýchkoľvek mimoriadnych udalostí, kde je výskyt veľkého počtu zranených alebo zasiahnutých osôb, v súčinnosti so zložkami IZS,“ vyzdvihla dekanka FZO Štefánia Andraščíková. Zároveň dodala, že taktické cvičenie s profesionálmi je pre študentov vždy obohatením a veľkou skúsenosťou do ich budúcej profesionálnej praxe.

Akcia bola organizovaná pod záštitou Františka Oľhu, primátora mesta Prešov, za aktívnej účasti profesionálnych zložiek Integrovaného záchranného systému SR, v spolupráci s OR HaZZ v Prešove, Dobrovoľným hasičským zborom mesta Prešov, Dobrovoľným hasičským zborom o. z. Chmeľov, Krajským operačným strediskom záchranej zdravotnej služby v Prešove a Mestskou políciou Košice.

Foto: Roman KAZIMÍR

30. VÝROČNÉ STRETNUTIE V RÁMCI SIETE FLORENCE NETWORK

Štefánia ANDRAŠČÍKOVÁ, Elena GURKOVÁ

Fakulta zdravotníckych odborov Prešovskej univerzity (PU) v Prešove sa v roku 2022 stala súčasťou jednej z najstarších európskych sietí spolupracujúcich v oblasti vzdelávania sestier a pôrodných asistentiek – Florence Network. Uvedená sieť aktuálne združuje 46 univerzít z viac ako dvadsiatich európskych krajín, vrátane Slovenska. Cieľom asociácie je rozvíjať a zlepšovať kvalitu európskeho vysokoškolského vzdelávania v odboroch ošetrovateľstvo a pôrodná asistencia prostredníctvom medzinárodnej spolupráce nielen v oblasti vzdelávania, ale i vedeckého výskumu a vývoja.

Každoročne sú v rámci siete organizované stretnutia, ktorých cieľom rozvíjať a organizovať spoločné projekty a intenzívne programy, aktivity v rámci programu ERASMUS+ a iných grantových schém. Cieľom stretnutí je poskytovať nástroje vzdelávania, mentoringu a networkingu študentom i pedagógom participujúcich inštitúcií.

Tohtoročné stretnutie, ktorého sa zúčastnili i zástupkyne Fakulty zdravotníckych odborov PU (doc. PhDr. Štefánia Andraščíková, PhD., MPH; doc. Mgr. Elena Gurková, PhD.), sa konalo v dňoch 24.

4. – 28. 4. 2023 v San Rafael-Nebrija Health Sciences University Center v Madride. Zúčastnilo sa ho 16 krajín EÚ a Balkánu. Ústrednou témou stretnutia boli inovácie v oblasti zdravotníctva a ich výzvy v kontexte sociálnych zmien a vzdelávania v zdravotníckych profesiách. Program päťdňového stretnutia obsahoval sekcie odborných prednášok, interaktívnych workshopov, ako aj stretnutí viacerých pracovných skupín zameraných na podporu spolupráce v oblasti výskumu. Jednotlivé inštitúcie reprezentovali pedagógovia, ale aj študenti z odboru ošetrovateľstvo

a pôrodná asistencia, ktorí kooperovali v jednotlivých sekciách. Odborné prednášky a nadväzujúce workshopy reflektovali viaceré výziev, ktoré je potrebné adresovať v oblasti vzdelávania sestier a pôrodných asistentiek (napríklad globálny nedostatok sestier a pôrodných asistentiek, limitácie pri zabezpečovaní kvality klinického výučbového prostredia v nemocniciach a pod.). Práve digitálne technológie predstavujú odpoveď na niektoré z týchto výziev. Program obsahoval nielen inšpiratívne príklady transferu technológií do praxe, ale najmä výsledky interdisciplinárnej spo-

lupráce, spájania komunit akademikov, inovátorov, programátorov a expertov v oblasti zdravotníctva v rozvoji digitálnej kompetentnosti študentov a implementácii inovácií vo vzdelávaní v zdravotníckych odboroch, ako je napríklad využívanie 3D technológií či virtuálnej reality v klinických simulačných centrách. Rovnako podnetné boli riešenia zamerané na využívanie digitálnych technológií s cieľom zlepšenia kvality zdravotnej starostlivosti a bezpečnosti pacienta, ako sú napríklad digitálne monitorovanie nežiadúcich udalostí v zdravotníckych zariadeniach, vývoj interaktívnych, mobilných aplikácií na podporu komunikácie s rodičmi s neontologickými pracoviskami a pod.

Spoločným menovateľom prezentovaných projektov bolo prepájanie vzdelávacích a vedeckých inštitúcií s podnikateľským sektorom.

Okrem technologických inovácií boli diskutované inovačné procesy v stratégiách a víziách vzdelávania a ich vplyv na rozvoj kľúčových kompetencií sestier a pôrodných asistentiek, ako napríklad inovácie klinickej výučby, zakomponovanie problematiky klimatických zmien, resp. udržateľných nemocníc do vzdelávania alebo využitie tzv. *flipped classroom* v oblasti vzdelávacej praxe založenej na dôkazoch.

Významným prínosom stretnutia bolo nachádzanie spoločných

prienikov a záujmov pre ďalšiu spoluprácu v oblasti výskumu. V rámci stretnutia boli prezentované projekty a granty Fakulty zdravotníckych odborov PU v Prešove týkajúce sa aplikovaného výskumu v oblasti vzdelávania v simulačných podmienkach a bezpečnosti pacienta. Efektivita klinických simulácií vo výučbe a využívanie virtuálnej reality a skúmanie bezpečnosti pacienta z pohľadu študentov ošetrovateľstva predstavujú perspektívy, v rámci ktorých nachádzame potenciál pre ďalšiu spoluprácu v oblasti výskumu.

Foto: Campus San Rafael

PROFESOR DANCÁK SA STAL EXPERTOM AGENTÚRY SVÄTEJ STOLICE

Daniel PORUBEC

Profesor Pavol Dancák, vedúci Katedry filozofie a religionistiky na Gréckokatolíckej teologickej fakulte (GTF) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove, bol dňa 16. mája 2023 vymenovaný za experta Agentúry Svätej stolice pre hodnotenie a podporu kvality na cirkevných univerzitách a fakultách (AVEPRO).

Úlohou agentúry je podporovať a rozvíjať kultúru kvality v akademických inštitúciách na celom svete, ktoré sú zriadené Svätou stolicou, a dohliadať na kvalitatívne kritériá platné na medzinárodnej úrovni. Agentúra sa môže zaoberať aj necirkevnými inštitúciami vysokoškolského vzdelávania v súlade s čl. 4 § 2 štatútu. V súlade s právnymi predpismi Svätej stolice o vysokoškolskom vzdelávaní je agentúra pri výkone svojej činnosti plne autonómna.

Expert AVEPRO je vymenovaný na päť rokov na základe súhlasu Dikastéria pre kultúru a vzdelávanie vo Vatikáne a jeho poslaním je účasť na hodnotiacom procese na cirkevných univerzitách a fakultách.

Pavol Dancák sa narodil v roku 1965 v Bardejove a vyrástol v Novom Ruskove (okres Trebišov). Štúdium teológie na Rímskokatolíckej cyrilometodskej bohosloveckej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave ukončil v roku 1988 a v tom istom roku prijal kňazskú vysviacku. Pôsobil ako farár a v roku 1996 bol menovaný za cenzora v procese blahorečenia biskupa Pavla Petra Gojdiča a neskôr aj v procese blahorečenia biskupa ThDr. Vasiľa Hopka. V roku 1995 začal študovať filozofiu na Filozofickej fakulte Pápežskej teologickej akadémie v Krakove. V roku 2001 pod vedením profesora dr. hab. Karola Tarnowského obhájil dizertačnú prácu *Otázka výchovy v diele Jána Pavla II.* V roku 2005 sa habilitoval na Filozofickej fakulte

Prešovskej univerzity v Prešove v odbore dejiny filozofie prácou *Historicko-filozofická reflexia paidie v diele Karola Wojtyły* a v roku 2011 bol vymenovaný za profesora v odbore dejiny filozofie.

V rokoch 2002 až 2007 pôsobil ako prodekan pre rozvoj a vonkajšie vzťahy GTF PU. Je členom viacerých vedeckých rád. Absolvoval vedecko-výskumné a pedagogické stáže na univerzitách v Číne, Keni, Poľsku, Rakúsku, Rumunsku, USA a Vatikáne. Viedol domáce aj zahraničné výskumné grantové projekty, ktorých výsledky publikoval v renomovaných vydavateľstvách. Je ženatý, má štyri deti a štyri vnúčatá.

O VZDELÁVANÍ A ZODPOVEDNOSTI V POLITIKE

Michal HOSPODÁR

Na Gréckokatolíckej teologickej fakulte (GTF) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove sa 13. apríla konala konferencia s názvom Podpora politického vzdelávania mladých ľudí. Vedecké podujatie s medzinárodnou účasťou zastrešila Katedra systematickej teológie v spolupráci s bavorskou Nadáciou Hannsa Seidela v Bratislave. Konferencia je súčasťou riešenia zahraničného projektu pod vedením doc. ThDr. Michala Hospodára.

V otváracom príhovore Michal Hospodár uviedol, že mladá generácia si potrebuje uvedomovať náročnosť i zodpovednosť participácie na riadení celej spoločnosti a nestrácať odvahu v zápase o jej budúcu podobu. K zodpovednosti vo verejnom živote nabádal aj preosv. vladyka Peter Rusnák, apoštolský administrátor *sede vacante* Prešovskej archiepie. Vyjadril želanie, aby slovenská spoločnosť pociťovala prítomnosť zreých kresťanov uprostred často turbulentných sociálnych procesov. Podujatie svojou prítomnosťou pocítil

aj štátny tajomník Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR Slavomír Partila. V pozdravnom slove vymenoval aktivity rezortu školstva na podporu vzdelávania mladej generácie vo verejných otázkach. V úvodnom bloku vystúpili ešte Milan Majerský, predseda Prešovského samosprávneho kraja, prof. Gabriel Paľa, prvý prorektor Prešovskej univerzity a Mons. Peter Šturák, dekan GTF PU. Chápanie politiky v širšom kontexte ako je stranícka práca vysvetlil Lukáš Krivošík z konzervatívneho denníka Postoj. „Od politiky

nemôžeme očakávať, že vyrieši všetky problémy,“ uviedol a vyzval mladých poslucháčov k angažovanému životu, pri ktorom môžeme meniť malý okruh sveta okolo seba. Charakteristiku konzervativizmu a ním preferovaných hodnôt predniesol doc. Alexander Onufrák z Filozofickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. V referáte ctih. Hermany J. Matlákovéj SMVS zazneli argumenty pre a proti vo vybraných médiách, ako reakcia na návštevu pápeža Františka na Slovensku. Michal Hospodár z GTF sa venoval problematike sekulárneho štátu a jeho právnemu opodstatneniu pri hľadaní pokojného spolužitia s cirkvami. Na problematiku nadväzoval referát Jurija Popoviča (GTF) o vybraných aspektoch medzištátnej zmluvy medzi Svätou stolicou a Slovenskou republikou. Na záver zhrnul tému konferencie doc. Marek Rembierz z Katowic. Vo svojom referáte sa dotýkal medzikultúrnych vzťahov a civilizačných zmien vplývajúcich na politiku v širších súvislostiach. Súčasťou podujatia bola aj plodná diskusia a výmena pohľadov na súčasnú politickú situáciu v kontexte vojnového konfliktu na Ukrajine. Vďaka za podujatie, ktoré je aktuálne témou i obsahom, patrí aj zastúpeniu Nadácie Hannsa Seidela v Bratislave.

Foto: Michal STULÁK

OKRÚHLHY STÔL K AKTUÁLNYM VÝZVAM PRE SOCIÁLNU PRÁCU

Zuzana POKLEBBOVÁ

Inštitút edukológie a sociálnej práce Filozofickej fakulty (FF) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove organizoval v spolupráci s College of Social Work, University of Kentucky Okrúhly stôl k aktuálnym výzvam pre sociálnu prácu. Výstupmi tohto podujatia bude okrem iného aj zriadenie Laboratória starostlivosti o seba na Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove v partnerstve so Self-Care Lab, University of Kentucky.

Na pôde Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove sa 23. marca 2023 konalo ďalšie medzinárodné vedecké podujatie. Pod záštitou dekanky FF PU prof. PhDr. Beáty Balogovej, PhD., MBA., ho organizoval Inštitút edukológie a sociálnej práce Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove v spolupráci s College of Social Work, University of Kentucky, Európskou asociáciou škôl sociálnej práce (EASSW), Centrom pre edukáciu a výskum seniorov a Slovenskou

sociologickou spoločnosťou. Vedeckého podujatia Okrúhly stôl k aktuálnym výzvam pre sociálnu prácu sa ako hlavný hosť zúčastnil aj dekan College of Social Work, University of Kentucky, prof. J. Jay MILLER, PhD., MSW, CSW, ktorého zásluhou vzniklo svetovo prvé Self-Care Lab – laboratórium zamerané na výskum a prax starostlivosti o seba pre pomáhajúcich profesionálov.

Cieľom okrúhleho stolu, ktorý sa uskutočnil s podporou ve-

decko-výskumných projektov, KEGA č. 027PU-4/2022 *Transfer digitálnych technológií do inovácie metodiky odbornej praxe v pregraduálnej príprave študentov sociálnej práce* a VEGA č. 1/0535/23 *Integrácia ukrajinských migrantov a posúdenie náročnej životnej situácie spojennej s krízou vyvolanou vojnovým konfliktom optikou sociálnej práce*, bolo reflektovať aktuálne výzvy sociálnej práce v národnom i medzinárodnom kontexte s dôrazom na oblasti starostlivosti o seba sociálnych pracovníkov a pracovníčok a ich klientov a zároveň poukázať na súčasné trendy v pregraduálnom a celoživotnom vzdelávaní sociálnych pracovníkov v reakcii na meniace sa podmienky výkonu sociálnej práce.

Výstupom Okrúhleho stola k aktuálnym výzvam pre sociálnu prácu bude okrem pokračujúceho výskumu v oblasti starostlivosti o seba aj medzinárodné vedecké sympóziu Aktuálne výzvy pre sociálnu prácu a najmä zriadenie partnerského Laboratória starostlivosti o seba na Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove, ktorého slávnostné otvorenie je Inštitútom edukológie a sociálnej práce FF PU plánované ako jedno zo sprievodných podujatí sympózia na jún 2023.

Foto: Antónia SABOLOVÁ FABIÁNOVÁ

PROPAGÁCIA ŠTÚDIA TURIZMU NA PODUJATÍ V KOŠICIACH

Anna ŠENKOVÁ, Erika KORMANÍKOVÁ

Pedagógovia a študenti Fakulty manažmentu, ekonomiky a obchodu (FMEO) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove sa dňa 15. mája 2023 zúčastnili podujatia Študuj gastro, hotelierstvo a cestovný ruch, organizovaného Ministerstvom dopravy SR v spolupráci s Asociáciou hotelov a reštaurácií Slovenska v rámci konferencie HORECA DIGITAL v priestoroch Kulturparku v Košiciach.

Cieľom podujatia bola propagácia vzdelávania v odbore cestovný ruch, ktorá je v súčasnosti veľmi dôležitá, pretože sa tento segment už dlhodo-bejšie borí s nedostatkom pracovných síl. Tento problém je sčasti spôsobený pandemiou COVID-19, počas ktorej mnohí zamestnanci odišli do iných odvetví. Nedostatok zamestnancov sa začína už v školách, preto je potrebné motivovať žiakov, aby prišli študovať tento zaujímavý odbor ako na stredných, tak aj na vysokých školách. Ministerstvo dopravy SR, do gescie ktorého patrí aj cestovný ruch, zorganizovalo v spolupráci s Asociáciou hotelov a reštaurácií Slovenska podobné podujatie už vo februári 2023 v Bratislave. Po jeho pokračovaní v Košiciach pani štátna tajomníčka Katarína Bruncková skonštatovala, že „tento typ podujatia dáva obrovský zmysel a je potrebné organizovať obdobné akcie na pravidelnej báze, pretože propagácia vzdelávania sa v odbore cestovného ruchu je v súčasnosti priam nevyhnutná“.

Fakulta manažmentu, ekonomiky a obchodu je jedinou fakultou ekonomického typu v Prešovskom kraji a v portfóliu jej študijných

programov je aj študijný program turizmu, hotelierstvo a kúpeľníctvo, preto sme na tomto podujatí nemohli chýbať. Tím zástupcov fakulty tvorili Mgr. Martin Rovňák, PhD., prodekan pre prax, kvalitu, rozvoj a uplatnenie absolventov, doc. Ing. Anna Šenková, PhD., vedúca Katedry turizmu a hotelového manažmentu, Mgr. Erika Kormaníková, interná doktorandka na Katedre turizmu a hotelového manažmentu, a Jakub Gontkovský, študent bakalárskeho študijného programu manažment so špecializáciou na manažment turizmu a hotelierstva. Popri zúčastnených stredných školách, medzi ktorými boli najmä hotelové akadémie a stredné odborné školy, ktorých žiaci prezentovali svoje praktické zručnosti, sa náš tím snažil návštevníkov zaujať predstavením množstva aktivít, ktoré predovšetkým Katedra turizmu a hotelového manažmentu realizuje so študentmi a pre študentov študijného

programu turizmu, hotelierstvo a kúpeľníctvo. Nechýbali informácie o predmetoch štúdia, o prednáškach odborníkov z praxe, realizovaných odborných exkurziách, prepojeniach na prax prostredníctvom stredísk odbornej praxe a transferu výskumu a možnostiach štúdia v zahraničí prostredníctvom programu Erasmus+. Veríme, že všetky slová padli na úrodnú pôdu, zasiali sme semienka záujmu a z potenciálnych študentov sa raz stanú aj skutoční.

Vedúca Katedry turizmu a hotelového manažmentu doc. Ing. Anna Šenková, PhD., sa na základe povolenia dekana FMEO prof. Dr. Róberta Štefka, Ph.D., v uvedený deň zúčastnila za Prešovskú univerzitu aj diskusie za okrúhlym stolom za účasti zástupcov Ministerstva dopravy SR, Asociácie hotelov a reštaurácií Slovenska, Združenia miest a obcí Slovenska a akademickej

obce, konkrétne Obchodnej fakulty Ekonomickej univerzity v Bratislave a Ekonomickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici. Na začiatku diskusie predstavil prezident Asociácie hotelov a reštaurácií Slovenska Marek Harbulák pripravovaný projekt eTurista, ktorý by mal zabezpečiť zber dát o návštevníkoch všetkých ubytovacích zariadení v reálnom čase, vrátane ubytovaní typu Airbnb, pretože v súčasnosti neexistuje jednotný systém zberu všetkých požadovaných informácií. Zúčastnení sa zhodli v potrebe efektívneho zberu a analýz dát a ich podpory najmä zhora, od všetkých zainteresovaných štátnych inštitúcií. Projekt eTurista by mal byť nielen prioritou, ale najmä nevyhnutnou súčasťou ďalších aktivít v rámci udržateľného rozvoja cestovného ruchu na Slovensku.

V dňoch 16. 5. – 17. 5. 2023 sa uskutočnilo tiež Jarné stretnutie hotelierov a konferencia HORECA DIGITAL, ktorá bola tentokrát zameraná na oblasť digitalizácie. Tejto konferencie sa za Katedru turizmu a hotelového manažmentu zúčastnili doc. Ing. Anna Šenková, PhD., vedúca katedry, doc. PhDr. Daniela Matušíková, PhD., tajomníčka katedry, a tiež interná doktorandka Mgr. Erika Kormaníková a študent bakalárskeho stupňa Jakub Gontkovský. Účasť na odbornej konferencii, ktorá priniesla množstvo nových poznatkov a aktuálnych tém z oblasti digitalizácie a inovácií v sektore HORECA, bola jednou z aktivít podporených na katedre aktuálne riešeným projektom KEGA 005PU-4/2022 *Inovácia študijného programu Turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo v prvom stupni štúdia v študijnom programe Ekonómia a manažmentu*.

Foto: archív autorov

ETIKA UMELEJ INTELIGENCIE V PRAXI

Adela LEŠKOVÁ BLAHOVÁ

Dňa 29. marca 2023 sa na pôde Filozofickej fakulty (FF) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove konal vzdelávací workshop s názvom Etika umelej inteligencie v praxi. Podujatie sa uskutočnilo pod záštitou Kempelenovho inštitútu inteligentných technológií (KInIT) s podporou Slovenského filozofického združenia pri Slovenskej akadémii vied. Spoluorganizátorom bol Inštitút etiky a bioetiky FF PU. Pozvanie prijali vedecko-pedagogickí zamestnanci a zamestnankyne, ako aj študenti a študentky humanitných odborov.

KInIT je nezávislý a neziskový inštitút, ktorý sa zaoberá výskumom inteligentných technológií. Združuje expertov a expertky na umelú inteligenciu (AI) a viaceré oblasti informatiky aj v prepojení na ďalšie disciplíny. Inštitút napríklad analyzuje a spracováva používateľské dáta na webe, vrátane šírenia dezinformácií a modelovania škodlivého správania; zaoberá sa dátovou analytikou pre zelenú energiu; skúma informáciu bezpečnosť; analyzuje a hodnotí etiku informačných technológií atď. Za KInIT sa na workshope predstavili výskumníci Mgr. Štefan Oreško, PhD. a výskumný stážista Adrián Gavorník.

Podujatie bolo rozdelené do niekoľkých tematických častí. Po úvodnom predstavení KInIT výskumný tím vysvetlil podstatu chápania umelej inteligencie, t. j. čo všetko ňou v súčasnosti myslíme. Prednášajúci zdôraznili negatívne javy pri mediálnej reprezentácii systémov umelej inteligencie v podobe ich častej antropomorfizácie a rodovej stereotypizácie. Spolu s prítomnými účastníkmi workshopu hľadali príklady umelej inteligencie v bežnom živote, rozprávali sa o jej spoločenskom prínose, polemizovali o možných hrozbách, ale aj hraniciach a červených čiarami v súvislosti s jej vývojom a využitím systémov AI v praxi.

V ďalšej časti workshopu sa dotkli témy etiky a spoločenských vplyvov umelej inteligencie a venovali sa základným metodologickým prístupom k etickému a morálnemu hodnoteniu systémov umelej inteligencie. Vychádzali pritom z tvrdenia, že technológie nie sú hodnotovo neutrálne - a to aj preto, že za ich vývojom a programovaním stoja ľudia, ktorých formuje isté sociálno-kultúrne prostredie.

Tak, ako umelá inteligencia uľahčuje ľudský život, dokáže aj manipulovať ľudské správanie a ovplyvňovať slobodnú vôľu človeka. Práve preto by systémy umelej inteligencie mali podliehať etickému posudzovaniu a právnej regulácii, o čo sa v súčasnosti snaží Európska komisia. V závere stretnutia výskumníci načrtli, akým spôsobom realizuje KInIT etické posudzovanie systémov umelej inteligencie v praxi. Účastníkov a účastníčky oslovila najmä spoločná analýza a riešenie modelovej prípadovej štúdie v závere podujatia.

Prezentovaná téma aj aktivizujúci spôsob, akým bola problematika podaná, prispeli k obohateniu poznania všetkých zúčastnených. Za prínosné možno považovať aj budovanie spolupráce medzi KInIT a Inštitútom etiky a bioetiky FF PU.

EXKURZIA V DIAGNOSTICKOM CENTRE UNILABS PREŠOV

Andrea OBROČNÍKOVÁ, Anna HUDÁKOVÁ

V dňoch 23. - 30. marca 2023 sa študenti 1. ročníka odboru ošetrovateľstva Fakulty zdravotníckych odborov Prešovskej univerzity v Prešove zúčastnili exkurzie v Diagnostickom centre UNILABS.

V spolupráci s pracovníkmi diagnostického centra a Katedrou medicínsko-technických odborov (laboratórne vyšetrovacie metódy v zdravotníctve) boli oboznámení s dôležitosťou dodržiavania správnych postupov pred analýzou biologického materiálu a s analytickým spracovaním biologického materiálu.

Klinická diagnostika pozostáva z niekoľkých etáp: anamnéza, fyzikálne vyšetrenie a diagnostické vyšetrenia, medzi ktorými sú časté odporúčaných medicínskych postupov. Podľa legislatívy spočíva povolanie sestry v poskytovaní zdravotníckych služieb - preventívnych, diagnostických, terapeutických a rehabilitačných. V rámci diagnostických služieb sestra na základe príkazu lekára odoberá biologický materiál. Pri odbere napríklad žilovej krvi na laboratórne vyšetrenia musí sestra dodržiavať niekoľko pravidiel a postupovať podľa stanovených postupov laboratória príslušnej nemocnice, čím sa znižuje riziko predlaboratórnych chýb, ktoré ovplyvňujú diagnostickú spoľahlivosť. Spôsob odberu je určený

samotnou metodikou vyšetrenia v laboratóriu a jeho dostupným technickým vybavením. Súčasné vyšetrovacie metódy umožňujú už z minimálneho množstva odobratého materiálu vykonať veľký počet vyšetrení. Dodržiavanie štandardných postupov v predanalytickej fáze odberu krvi, moču a iného biologického materiálu má zásadný význam pre určenie správnej diagnózy a následnej liečby, ale aj sesterskej diagnózy a individuálnej ošetrovateľskej starostlivosti. Predstavuje veľmi cenný komponent pre doplnenie anamnestických údajov a fyzikálneho vyšetrenia v záujme posúdenia a diagnostiky pacienta.

Keďže študenti v rámci pregraduálnej prípravy na Fakulte zdravotníckych odborov Prešovskej univerzity

v Prešove absolvujú odborné predmety ako anatómia a fyziológia, patologická anatómia, ošetrovateľské postupy a ďalšie, potrebujú si osvojiť symbiózu teoretického a praktického obsahu odborných vedomostí priamo v klinických podmienkach. Pod odborným vedením MUDr. Stanislava Matéffyho a Mgr. Kataríny Šoltésovej boli študentom v diagnostickom centre UNILABS predstavené rôzne spôsoby prípravy analýzy biologického materiálu, ktoré sú technicky náročné a precízne z hľadiska prípravy a zabezpečenia ďalšej analýzy. Pre študentov bola zaujímavosťou archivácia biologického materiálu, ktorá má svoj enormný význam nielen pre pacienta, ale aj pre vedecko-výskumné účely. Cieľom exkurzie bolo prepojiť teoretické poznatky odberovej techniky s praktickými skúsenosťami odborníkov laboratórnych vyšetrovacích metód v zdravotníctve. Uvedená vzdelávacia aktivita sa stretla s pozitívnym ohlasom zo strany študentov, čoho dôsledkom bolo množstvo otázok, ktoré sa týkali nových trendov v bioptickej diagnostike ochorení.

Foto: archív autoriek

TÝŽDEŇ MOZGU NA FAKULTE ZDRAVOTNÍCKYCH ODBOROV

Anna HUDÁKOVÁ, Andrea OBROČNÍKOVÁ

Týždeň mozgu sa vo svete oslavuje od roku 1996. Aktivity v rámci Týždňa mozgu sme tento rok naplánovali na obdobie 15. - 16. marca 2023. Katedra ošetrovateľstva Fakulty zdravotníckych odborov sa už tradične zapojila do Týždňa mozgu 2023 v rámci rôznych aktivít na podporu kognitívnych funkcií u seniorov. Študenti prednášali na témy *Mozog a jeho využitie*. Najčastejšie príznaky demencie a Parkinsonova choroba a preventívne metódy.

Dňa 15. marca 2023 v čase 09.30 – 13.00 boli študentmi druhého ročníka bakalárskeho študijného programu v odbore ošetrovateľstvo realizované intervencie s názvom *Podporné aktivity pre seniorov* v zariadení Senior Vital Sabinov. Intervencie boli zamerané na nasledujúce ošetrovateľské činnosti zamerané na podporu zdravia: meranie tlaku krvi, telesnej teploty, pulzu, saturácie a glykémie. Okrem uvedených intervencií študenti realizovali meranie metabolického veku, nutričný skrining a zber antropometrických údajov u vybraných seniorov. Dňa 16. marca 2023, v čase 09.30 – 13.00 študenti realizovali vzdelávacie aktivity na podporu mentálneho zdravia, konkrétne prezentácie a edukačné intervencie na tému *Podpora kognitívnych funkcií v seniorskom veku a Fitness pre mozog*. Tréning pamäte sa ukazuje ako účinný preventívny prostriedok proti predčasnemu starnutiu mozgu. Patrí k efektívnym nástrojom podpory nezávislosti seniorov, zvýšenia ich sebestačnosti a v súvislosti so sociálnou podporou podnecuje aj ich sociálnu interakciu. Kognitívna rehabilitácia je modifikovaný tréning pamäte, ktorý je určený pre osoby s miernym a stredným stupňom Alzheimerovej choroby. Jej cieľom je udržanie poznávacích schopností osôb, ktorí trpia demenciou, a je rovnako dôležitá ako farmakologická liečba. V tejto

súvislosti vidíme opodstatnenosť realizovaných aktivít našej vzdelávacej inštitúcie, s cieľom venovať kontinuálnu pozornosť podpore kognitívnych funkcií, čo nepochybne bolo aj hlavným cieľom Týždňa mozgu. Vzdelávaciu akciu metodicky zabezpečili odborné asistentky z katedry ošetrovateľstva FZO PU v Prešove: PhDr. Anna Hudáková, PhD.; PhDr. Andrea Obročníková, PhD., a PhDr. Ľudmila Majerníková, PhD. univ. doc.

Opätovne sa posilnila dlhodobá spolupráca s manažmentom zariadenia Senior Vital Sabinov, konkrétne s vedúcou ošetrova-

teľsko-opatrovateľského úseku PhDr. Alenou Ivančovou a vedúcou sociálneho úseku Mgr. Marianou Kolečanskou. Účasťou na uvedených aktivitách vytvárame priestor pre efektívne prepojenie teórie s praxou. Zároveň umožňujeme študentom, aby priamo v podmienkach praxe realizovali intervencie v rámci edukácie a prevencie vybraných zdravotných problémov a symptómov.

Foto: archív autoriek

AKTÍVNY LETNÝ SEMESTER NA KATEDRE TURIZMU A HOTELOVÉHO MANAŽMENTU

Milena ŠVEDOVÁ, Daniela MATUŠÍKOVÁ

Odborné exkurzie, praktické hodiny a množstvo zaujímavostí – taký bol aktívny letný semester na Katedre turizmu a hotelového manažmentu Fakulty manažmentu, ekonomiky a obchodu Prešovskej univerzity v Prešove. V rámci riešenia projektu KEGA 005PU-4/2022 Inovácia študijného programu Turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo v prvom stupni štúdia v študijnom odbore Ekológia a manažment sa členovia katedry pravidelne snažia obohatiť štúdium o rôznorodé aktivity, praktické hodiny či exkurzie. Počas letného semestra ich bolo niekoľko.

Prvou z nich bola organizovaná odborná exkurzia v prešovskom Mestskom informačnom centre (MIC). Svojím zámerom naplňala jeden z cieľov realizácie praktických hodín. Hlavný dôraz bol kladený na prepojenosť teoretickej výučby so subjektmi z praxe, ktoré aktívne participujú na rozvoji turistických destinácií. Exkurzia s prednáškou umožnila hlbšie pochopenie problematiky riadenia destinácie, ako aj fungovania turistických informačných centier pre návštevníkov destinácie. Realizovaná bola priamo na pôde MIC Prešov a prednášku viedol erudovaný odborník Mgr. Branislav A. Švorc, PhD.

Vzhľadom na pestrú ponuku služieb podnikov turizmu je aj zameranie predmetov v študijnom programe turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo rozvetvené. Ďalšia

odborná exkurzia bola orientovaná na pochopenie problematiky udržateľného rozvoja kultúrneho a mestského turizmu, zohľadniac kultúrno-historické predpoklady Prešova. Šlo o návštevu národnej kultúrnej pamiatky Solivar, ktorá patrí medzi najvýznamnejšie technické pamiatky na Slovensku. Ide o unikátny komplex technických objektov na čerpanie a varenie soli zo soľanky, pochádzajúci zo 17. storočia a nachádzajúci sa v mestskej časti Solivar. Jeho návštevou bolo možné sa časovo preniesť do minulosti a zároveň premýšľať o dôležitosti a nevyhnutnosti implementovania udržateľných konceptov. Prehliadku realizovali turistickí sprievodcovia prostredníctvom vstupu do štyroch objektov Solivaru - šachty Leopold, četerne (rezervoárov soľanky), varne a skladu soli (komory). To všetko

umocnilo pochopenie premostenia kultúrneho potenciálu a turizmu, ako aj významu udržateľnosti.

Ďalšou v poradí bola odborná exkurzia v rámci predmetu športovo-rekreačné aktivity a animácia, ktorý sa vyučuje na prvom stupni štúdia v študijnom odbore ekonómia a manažment. Exkurzia bola realizovaná ako jedna z praktických hodín. Študenti získali cenné informácie o fungovaní rekreačného a voľnočasového zariadenia Outdoor Park Prešov. Počas exkurzie si mali možnosť vyskúšať aj praktické prekážky či lezeckú stenu. Študenti si exkurziu užili a konštatovali, že praktické hodiny majú pre nich skutočne motivačný charakter.

Posledná, celodenná exkurzia v letnom semestri AR 2022/2023 bola realizovaná v regióne Tokaj.

Bola zameraná na udržateľný rozvoj vidieckeho turizmu, prostredníctvom rozličných predpokladov regiónu, ako sú prírodný, historický či vinohradnícky potenciál a turistické atrakcie ako prvok podpory návštevnosti a udržateľnosti regiónu. Exkurzia premostila predpoklady pre hlbšie pochopenie problematiky a dôležitosti prepájania viacerých druhov potenciálu do kompaktných udržateľných celkov - produktov turizmu. V rámci celodenného programu študenti mohli vidieť Camping v Malej Bare, jediný svojho druhu v regióne, ktorý má rozbehnutý projekt s názvom *Netradičné bývanie v korunách stromov pre milovníkov*

ekoturizmu a blahodarné chvíle relaxu vo wellness. Nasledovala prehliadka najnižšie položeného bodu v Slovenskej republike v katastri obce Klin nad Bodrogom. Po ňom nasledoval vstup do novo zrekonštruovaného historického objektu Rákocziho kaštieľa. Sprevádzaná prehliadka Kaštieľa Rákoczi v obci Borša, diskusia s vedením o realizovanej obnove pamiatky, jej vízie, ďalšieho smerovania a koncipovania produktu pre ďalšie udržanie boli hodnotou a prínosom nielen pre študentov, ale aj pre pedagógov. Posledným bodom programu exkurzie bola vinohradnícka obec Malá Trňa. Prehliadka turistických atrakcie v po-

dobe vyhliadkovej veži v Malej Trni, prehliadka zariadenia vidieckeho turizmu v prepojení na vinohradnícke aktivity a vinných pivníc umocnila príjemný zážitok z návštevy regiónu Tokaj.

Záverom možno konštatovať, že pre študentov študijného programu turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo sú aktivity tohto druhu prostredníctvom stretávania sa s odborníkmi priamo vo vybraných turistických destináciách veľmi podnetné pre prepájanie teoretických poznatkov s praxou.

Foto: archív autoriek

POLONINY TRAIL

Tünde DZUROV VARGOVÁ

Význam odborných praktických prednášok sa v rámci výučby osvedčil. Dňa 18. 4. 2023 v aule M120 na pôde Fakulty manažmentu, ekonomiky a obchodu (FMEO) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove pod záštitou Katedry turizmu a hotelového manažmentu FMEO PU pani Ing. Soňa Kožárová z Úradu Prešovského samosprávneho kraja (PSK) odprezentovala pilotný projekt Poloniny Trail: posun vpred, jeho priebeh a aktuálny stav realizácie turistického chodníka.

Prednáška sa realizovala v rámci projektu KEGA005PU-4/2022. Dôležitou súčasťou výučby je popri získavaní teoretických vedomostí aj ich pretavenie do praxe. Prostredníctvom prezentácie projektu turistického chodníka Poloniny Trail v rámci predmetu tvorba projektov v cestovnom ruchu pani Ing. Kožárová, dlhoročná odborníčka v príprave a realizácii projektov na odbore projektového riadenia PSK, predstavila študentom študijného programu turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo možnosti rozvoja cestovného ruchu v regióne Národného parku Poloniny. Zatiaľ čo do niektorých chránených oblastí sveta zavíta len málo turistov, iné navštevujú davy

cestovateľov, ďaleko prevyšujúce počet miestnych obyvateľov. Národný park Poloniny, ktorý privíta ročne len menší počet turistov, je ešte len na začiatku svojej cesty v rozvoji cestovného ruchu. Práve vyššie uvedený projekt môže zvýšiť popularitu územia, čím však bude rásť počet návštevníkov, a preto je potrebné pri plánovaní rozvoja daného regiónu komplexne zvážiť pripravované projekty. Práve o tom hovorila pani Ing. Kožárová vo svojej prednáške, v rámci ktorej predstavila všetky kroky plánovanej investície. Základom každého projektu, ktorý ovplyvní domáce obyvateľstvo, je zohľadnenie požiadaviek domácich, pravidelné stretnutia s nimi a ich zapájanie

do realizácie každého kroku projektu. Projekt Poloniny Trail má potenciál zvýšiť úroveň turistickej infraštruktúry s čo najmenším negatívnym vplyvom na životné prostredie národného parku. Študenti prezentáciu privítali a niektorí z nich prejavili aj záujem o budúcu spoluprácu na projekte v rámci ich povinnej odbornej praxe počas štúdií. Došlo aj k výmene kontaktov a veríme, že týmto spôsobom sa v študentoch prejaví vzťah k príprave projektov a zachovaniu prírodného prostredia pre ďalšie generácie.

Foto: archív autorky

V PRAZE JE BLAZE

Zuzana SLOBODOVÁ

V dňoch 6. 3. – 9. 3. 2023 som ako odborná asistentka Fakulty manažmentu, ekonomiky a obchodu (FMEO) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove absolvovala učiteľskú mobilitu na Panevropskej univerzite v Prahe. Všetky podrobnosti mobility som si vopred dohodla s pánom Mgr. Skipalom, ktorý ma prideliť na Katedru cizích jazykú. Môj rozvrh zabezpečila vedúca katedry pani Mgr. Simona Pecková, MBA, PhD. S pani vedúcou sme sa osobne stretli, previedla ma budovou, vysvetlila mi organizačnú štruktúru univerzity a oboznámila ma s postavením cudzích jazykov vo vyučovacom procese.

Pre študentov, ktorý navštevujú kurz nemeckého jazyka u vyučujúcej pani Mgr. Veroniky Krejčovej, som si pripravila prezentáciu o metóde storytelling - rozprávanie príbehov. Priblížila som im podstatu tejto metódy, spočívajúcu v tom, že prostredníctvom rôznych historiek, povestí či legiend sa dajú sprostredkovať zaujímavé fakty. Za pomoci príbehov som sa snažila študentom priblížiť krásy a zaujímavosti Slo-

venska a motivovať ich k absolvovaniu Erasmus mobility na FMEO. Keďže šlo o študentov turizmu, ako príklad využitia storytellingu v tejto oblasti som uviedla Alžbetu Báthory alias čachtickú bielu pani. Jej osoba sa spája s Čachtickým hradom a je lákadlom pre mnohých turistov aj vďaka legendám, ktoré sa viažu k jej menu. So študentmi sme si následne prečítali a preložili text cestovateľa, ktorý navštívil opáľové bane v blízkosti Prešova. Okrem metódy storytellingu som si pre študentov pripravila interaktívne cvičenia k predložkám s 3. a 4. pádom a tiež cvičenie na rozvoj slovnej zásoby k téme gastronómia.

Okrem odučených hodín mi pani vedúca katedry umožnila zúčastniť sa vyučovacích hodín anglického jazyka u pani Mgr. Natálie Šafaříkovej a tiež hodiny pre Erasmus+ zahraničných študentov u pani Mgr. Olgy Sobolevy, CSc., MBA.

Témou vyučovacej hodiny pani Mgr. Natálie Šafaříkovej bol kultúrny turizmus a kultúrne podujatia. Jej súčasťou bola aj gramatická časť venovaná pasívu: šlo v nej o vysvetlenie pravidiel, uvedenie príkladov a realizáciu cvičení na doplnenie správneho tvaru slovesa. Pri cvičeniach vyučujúca povzbudzovala študentov a kontrolnými otázkami im pomáhala pri správnom doplne-

ní slov. V rámci hodiny si študenti vypočuli aj nahrávku zameranú na preberanú gramatickú časť, ktorej súčasťou boli rozmanité cvičenia.

Témou hodiny Mgr. Olgy Sobolevy, CSc., MBA, bol vidiecky turizmus. Na začiatku hodiny vyučujúca spoločne so študentami formulovala definíciu vidieckeho turizmu. Na hodine sa uskutočnili aj prezentácie na rôzne témy, šlo napr. o národný park Bayerischer Wald v Nemecku či Monte Saint Giorgio, Meride vo Švajčiarsku. Každá prezentácia obsahovala zaujímavé fakty o danej lokalite a obrazový materiál. Po každej prezentácii vyučujúca zadala úlohu, napr. vytvoriť návrh, ako spropagovať dedinu Meride, aby bola turisticky atraktívna. Vyučujúca zdôraznila potrebu marketingovej komunikácie, aby sme sa o týchto miestach ako turisti dozvedeli.

Návšteva Panevropskej univerzity bola pre mňa veľmi inšpiratívna, určite preto odporúčam aj ďalším kolegom vycestovať (nielen) do Prahy za novými poznatkami a zážitkami. A v neposlednom rade – Praha je nádherné mesto, istotne sa tam ešte vrátim, pretože týždeň nestačí, aby človek videl všetky jej krásy.

Foto: archív autorky

MEDZINÁRODNÁ ŠTUDENTSKÁ KONFERENCIA V ZDRAVOTNÍCKYCH VEDÁCH

Wioletta MIKULÁKOVÁ, Štefánia ANDRAŠČÍKOVÁ

Realizácia študentských vedeckých konferencií má dlhoročnú tradíciu a stabilnú pozíciu v kalendári vedeckých podujatí realizovaných na Fakulte zdravotníckych odborov (FZO) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove.

Medzinárodná študentská konferencia v zdravotníckych vedách sa uskutočnila 20. apríla vo virtuálnom prostredí prostredníctvom MS Teams. Na konferencii sa zúčastnili študenti z FZO PU v Prešove, Trnavskej univerzity v Trnave, Katolíckej univerzity v Ružomberku, Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, Západočeské univerzity v Plzni, Podhalańskiej Państwowej Uczelni Zawodowej w Nowym Targu, Uniwersytetu Rzeszowskiego w Rzeszowie a Akademii Wychowania Fizycznego w Krakowie.

Na medzinárodnej študentskej vedeckej konferencii sa uskutočnilo 32 vystúpení v piatich sekciách. Študenti zastupovali zdravotnícke študijné programy fyzioterapia, ošetrovateľstvo, pôrodná asistencia, dentálna hygiena, urgentná zdravotná starostlivosť a laboratórne vyšetrovacie metódy. Každý z prednášajúcich prezentoval počas svojho vystúpenia doterajšie výsledky svojej vedeckej práce v rozsahu zodpovedajúcom názvu a obsahu jeho príspevku. Podujatie malo vedecko-diskusný charakter, keďže po každom vystúpení nasledovala diskusia moderovaná jedným z členov predsedníctva sekcie. Cieľom našej konferencie je v prvom rade výmena poznatkov a skúseností z vedeckej oblasti zdravotníckej vedy a integrácia študentskej vedeckej komunity. Predpokladáme, že nový pohľad študentov na výskumné problémy umožní vytvárať nové iniciatívy na hľadanie inovatívnych riešení týkajúcich sa výziev, ktorým čelí súčasná spoločnosť. Študentské vedecké konferencie sú vynikajúcou príležitosťou pre výmenu skúseností a nadobudnutie zručností v oblasti prezentácie výsledkov

uskutočneného výskumu. Pre mnohých študentov je konferencia jednou z prvých príležitostí, kde môžu prezentovať svoje vedecké výstupy a vypočuť si inšpiratívne komentáre a odporúčania, ktoré následne vedú zúročiť pri ďalšej vedeckej či klinickej práci s pacientom. Každý z nich môže získať konštruktívny stimul pre zlepšenie vlastných výskumných projektov. Vedecká konferencia mala veľmi dobrú odbornú úroveň, potvrdila narastajúcu vedeckú erudovanosť účastníkov. Ďakujeme všetkým účastníkom konferencie a ich školiteľom, že dokázali študentov povzbudiť k vedeckej činnosti a presvedčiť ich, aby sa na konferencii zúčastnili a prezentovali na nej výsledky svojich vedeckých aktivít. Študentská vedecká odborná činnosť je jedným z najlepších spôsobov získavania potenciálnych budúcich akademických pracovníkov.

Osobitne ďakujeme všetkým zamestnancom FZO PU v Prešove a kolegom z partnerských univerzít, vďaka ktorým sa mohla konferencia uskutočniť. Organizácia medzinárodného vedeckého podujatia v online formáte je stále

veľkou výzvou, preto poďakovanie patrí aj tým, ktorí toto vedecké podujatie organizačne zabezpečili. Blahoželáme všetkým oceneným študentom: 1. miesto obsadili Bibiána Puškárová a Elena Schwiarianová - FZO PU Prešov; 2. miesto obsadili Lýdia Dragoňová - FZO PU Prešov; Anna Kaľuža - AWF Kraków; 3. miesto obsadili Ján Havrila - FZO PU Prešov; Iryna Kostyria - KU Ružomberok; významenani študenti: Małgorzata Bagińska - AWF Kraków; Mária Iskrová - FZO PU Prešov; Dominika Korpášová - FZO PU Prešov; Lenka Ondrušková - KU Ružomberok.

Dúfame, že Medzinárodná študentská konferencia v zdravotníckych vedách zrealizovaná na FZO PU v Prešove vytvorila vynikajúcu platformu pre rozvoj vedeckých vášní u študentov. Účastníkom konferencie ešte raz veľmi pekne ďakujeme za prijatie nášho pozvania a pobádame všetkých študentov, aby sa zúčastnili na ďalších vedeckých konferenciách a podelili sa na nich osvoje skúsenosti, nápady a výsledky vlastného vedeckého bádania.

MÍTING ŠTUDENTOV OŠETROVATEĽSTVA

Lívia HADAŠOVÁ

Pri príležitosti Medzinárodného dňa sestier usporiadala Katedra ošetrovateľstva Fakulty zdravotníckych odborov (FZO) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove dňa 5. 5. 2023 v aule 103 míting študentov ošetrovateľstva s cieľom podpory a zatraktívnenia profesie sestry. Takéto podujatie sa konalo prvý raz a zúčastnilo sa ho 150 študentov spolu s pedagógmi katedry.

Slávnostné podujatie otvorila a moderovala vedúca Katedry ošetrovateľstva PhDr. Terézia Fertaľová, PhD. S príhovorom vystúpila garantka študijného programu v odbore ošetrovateľstvo doc. PhDr. Ľubica Derňárová, PhD., MPH. univ. prof., ktorá študentom predstavila svoju profesionálnu kariéru a životný príbeh. Spomenula osobnosti, ktoré ju v živote inšpirovali, a prezradila svoje motívy k voľbe povolania sestry. Študentom sa online formou prihovorela aj prezidentka Slovenskej komory sestier a pôrodných asistentiek Mgr. Iveta Lazorová, PhD., MPH. dipl. p. a. Stretnutie svojou prítomnosťou poctila a študentom sa prihovorela aj dekanka Fakulty zdravotníckych odborov Prešovskej univerzity v Prešove doc. PhDr. Štefánia Andraščíková, PhD., MPH. Organizáciu podujatia podporila sieť nemocníc a polikliník ProCare a Svet zdravia. Za uvedenie siete pozvanie prijala manažérka pre ošetrovateľskú starostlivosť PhDr. Tatiana Kostová, PhD., MPH., ktorá auditóriu odprezentovala poslanie, víziu, rozvojové projekty i organizačnú štruktúru

siete nemocníc Svet zdravia. Študentov ďalej informovala o vzdelávacích a rozvojových programoch pre študentov ošetrovateľstva a medicíny. Počas svojho vystúpenia zároveň vyjadrila uznanie Fakulte zdravotníckych odborov za študentov výborne pripravených pre prax v nemocniciach. V ďalšom bloku programu sa študentom prihovorel člen študentskej rady Kristián Kriška, povzbudil študentov a vyzval ich k aktivitám a k spolupráci so Študentskou radou pri FZO. Študentka 3. ročníka Lýdia Dragoňová s nadšením prezentovala svoje skúsenosti zo zahraničnej stáže v jednej z pražských nemocníc, čím získala jedinečnú možnosť vycestovať do zahraničia, získať nové kontakty, nadobudnúť neoceniteľné praktické skúsenosti a upevniť si odborné poznatky. „*Dvojmesačný pobyt v zahraničí bol výnimočný zážitok, ktorý si ponesiem v srdci a uchovám v pamäti na celý život. Vďaka stáži som sa mohla rozvíjať, zdokonaľovať, spoznávať, učiť, objavovať i splniť si sen a venovať sa svojmu budúcemu povolaniu sestry za hranicami Slovenska,*“ uviedla pred študentmi Lýdia počas svojho

vystúpenia. Študentky 2. ročníka Biana Putnocká, Štefánia Orlovská a Viktória Capová sa podelili so svojimi skúsenosťami z medzinárodnej súťaže Med Games, ktorú organizuje Jesseniova lekárska fakulta UK v Martine, a Letného kempu pre medikov a sestry, ktorý spolu so súťažou Florence roka organizuje Svet zdravia. Zdôraznili, že účasť v tejto súťaži bola pre nich nezabudnuteľnou a neoceniteľnou skúsenosťou, na ktorú boli veľmi dobre pripravení vďaka svojim učiteľom odborných predmetov. Vysoko vyzdvihli prácu učiteľov v teoretickej aj praktickej oblasti, najmä ich profesionálny a ľudský prístup. Študentom sa prihovoreli aj absolventi bakalárskeho štúdia a súčasní študenti magisterského študijného programu ošetrovateľstvo Bc. Simona Palenčárová, Bc. Natália Petrášová, Bc. Peter Pollák a Mgr. Barbora Hladová. Počas svojej prezentácie zdieľali svoje skúsenosti z profesionálnych začiatkov v profesii sestry a vyzdvihli významný prínos pedagógov z Katedry ošetrovateľstva na ich úspešnom profesionálnom štarte. Organizátorka podujatia PhDr. Te-

régia Fertaľová, PhD., uviedla, že „cieľom mítingu bolo spojiť študentov ošetrovateľstva profesionálne a ľudsky, podporiť a povzbudiť študentov v príprave na povolanie, prebudiť v nich záujem profesionálne rásť a pracovať na sebe, čo má v konečnom dôsledku vplyv

na kvalitu poskytovanej zdravotnej starostlivosti i na posilnenie dobrého mena Fakulty zdravotníckych odborov“. Uvedené podujatie malo silný ohlas u študentov aj pedagógov, čo predurčuje vytvoriť z tohto slávnostného podujatia tradíciu, ktorá by predstavovala nielen významný

medzník budovania organizačnej kultúry našej vzdelávacej inštitúcie, ale aj podporu prestíže povolania sestry.

Foto: archív FZO

THAJSKÉ PREDNÁŠKY NA ANGLISTIKE A AMERIKANISTIKE

Jaroslav KUŠNÍR

Inštitút anglistiky a amerikanistiky (IAA) Filozofickej fakulty (FF) Prešovskej univerzity (PU) uskutočňuje dlhodobú spoluprácu s viacerými zahraničnými univerzitami a pedagogickými a vedeckými pracoviskami, výsledkom čoho je pôsobenie zahraničných lektorov z Veľkej Británie, USA a iných krajín na IAA FF PU v rámci rôznych výskumných a vzdelávacích grantových programov, akými sú Fulbrightova nadácia (USA), Britská rada (Veľká Británia), Erasmus, Erasmus+ a iné. Výsledkom podobného programu pod záštitou Slovenskej akademickej informačnej agentúry (SAIA) je aj návšteva doc. Verity Sriratany z Thajska, pôsobiacej na Katedre anglistiky Chulalongkornskej univerzity v Bangkoku.

Naša hostka z juhovýchodnej Ázie sa špecializuje na výskum a vyučovanie britského literárneho modernizmu, feminizmu a postkoloniálnych teórií, ale venuje sa aj stredoeurópskym štúdiám a prekladu. V rokoch 2015 – 2018 bola vedúcou sekcie stredoeurópskych štúdií v rámci Centra pre výskum európskych štúdií na Chulalongkornskej univerzite a v roku 2019 jej bolo udelené prestížne ocenenie Ministerstva zahraničných vecí ČR (Gratias Agit Award) za šírenie dobrého mena Českej republiky v zahraničí. V rámci Národného štipendijného programu SAIA sa v roku 2011 venovala aj výskumu viacerých aspektov stredoeurópskych štúdií na FF UK v Bratislave, výsledkom čoho bola jej vedecká práca z oblasti slovenskej literatúry v angličtine pod názvom *Konkrétna modernita/modernizmus: Lokalizácia modernistických aspektov v českej a slovenskej literatúre (Particular Modernity/Modernism: Locating Modernist Moments in Czech and Slovak Lite-*

ature. Bratislava: UK, 2015), ktorá je unikátnou publikáciou ponúkajúcou thajský pohľad na rozličné prejavy slovenského a českého modernizmu v literatúre a filme. Doc. Sriratana sa v rámci svojho študijného pobytu na IAA FF PU venuje skúmaniu slovenského a českého, ale aj poľského kultúrneho kontextu a literatúre, pričom svoje znalosti predniesla vo forme prednášok študentom bakalárskeho aj magisterského štúdia anglistiky na IAA FF PU, v ktorých sa venovala feministickému pohľadu na americkú populárnu kultúru a poéziu Walta Whitmana. Doc. Verita Sriratana počas týchto inšpiratívnych prednášok v rámci predmetu americká populárna kultúra poukázala na populárne stratégie vytvárania komiksových a filmových hrdinov, akými sú Cat Woman, Batman či Spiderman, a v rámci svojej interpretačnej prednášky o americkej literatúre zdôraznila inovatívne postupy v tvorbe amerického básnika 19. storočia Walta Whitmana,

ako aj demokratické a pluralistické princípy využívané v jeho básnickej tvorbe. V rámci tejto prednášky tiež zdôraznila modernistické aspekty básnickej hnutia imagistov v americkej literatúre. Jej prednášky boli nesporne inšpiratívnym zdrojom informácií pre študentov učiteľských aj neučiteľských študijných programov anglistiky na IAA FF PU a v podobných prednáškach pre študentov doktorandského štúdia aj pre zamestnancov IAA FF PU bude doc. Sriratana pokračovať do konca svojho študijného pobytu v Prešove. Študijný pobyt doc. Sriratany na IAA FF PU poskytuje priestor pre výmenu skúseností nielen z oblasti výskumu, ale aj vyučovania podobných študijných programov na Chulalongkornskej univerzite v thajskom Bangkoku a na IAA FF PU, pričom súčasne otvára ďalšie možnosti rozšírenia akademickej spolupráce medzi oboma univerzitami.

MEMORIÁL VLADA DANČIŠINA

Organizátori podujatia

V januári roku 2018 nás vo veku 41 rokov navždy opustil náš kamarát, mimoriadne aktívny milovník športu a prírody Vlado Dančišin. Bol to pre všetkých, ktorí ho poznali, absolútne nepochopiteľný, mrazivý a zdrvivý moment. Hlavou politológ, srdcom športovec, v každom prípade a za každých okolností inšpiratívny a vždy nezištne nápomocný kamarát. Takto si ho pamätáme. Na jeho počesť sa 29. apríla uskutočnil už 5. ročník spomienkového bežeckého stretnutia s názvom **Memoriál Vlada Dančišina – Malkovský krosový polmaratón**.

Podujatie sa s ročnou periodicitou organizuje už roku 2019. Ide o takpovediac veľmi rudimentárne, alebo možno – povedané slovami dnešnej mladej generácie – Do It Yourself podujatie, ktoré sa neteší masovému záujmu bežcov, v súčasnosti často patologicky dychtivých po účastníckych medailách a okamžitých fotkách či videách a príbehoch na sociálnych sieťach.

Organizátori memoriálu na počesť Vlada, nesmierne obľúbeného a váženého pedagóga, ako aj neopomenuteľnej a v istom zmysle emblematickej postavy novej histórie Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove, od počiatku považovali za vhodné alebo prinajmenšom za úplne prirodzené založiť tradíciu športového počínu vhodného pre účasť širokej verejnosti, bez ohľadu na výkonnosť, vek, klubovú príslušnosť alebo čosi podobné. Skrátka, Vlado rád behával v prírode, veľmi často v blízkom okolí Prešova, práve v lokalitách, kde si memoriál našiel svoje zázemie. V takomto duchu sa dodnes nesie naše podujatie, ktoré v sobotu 29. 4. 2023 napísalo už svoju piatu kapitolu. Na behu sa zúčastnilo celkovo 56 pretekárov,

z bližších aj vzdialenejších regiónov východného Slovenska, ale aj z väčších diaľok. V Haniske pri Prešove, kde má náš beh svoje zázemie, sa na nášho kamaráta a bývalého kolegu bude spomínať pravidelne aj naďalej, pretože jeho plachý úsmev, nám tak blízky, zostáva jednoducho nezabudnuteľný. Isté si ho mnohí pamätajú a veríme, že občas naňho aj spomínajú.

Ak ste ešte nikdy nezavítali do okolia Hanisky pri Prešove, presnejšie do známej turistickej lokality Borkút, len kúsok od mesta, možno by ste

mohli mať o dôvod viac to zmeniť. Posledná aprílová sobota má už päť rokov v bežeckom kalendári svoje pevné miesto a sme odhodlaní urobiť všetko preto, aby to tak zostalo aj naďalej, za účasti kohokoľvek, či už Vlada poznal, alebo nie. Srdečne ďakujeme všetkým zúčastneným bežcom, ako aj spoluorganizátorom a dobrovoľníkom za účasť, pomoc a úsilie, ktoré si Vladova česť a pamiatka istotne zaslúžia. Dovidenia o rok, priatelia.

Foto: archív organizátorov

VEĽKÁ MEDAILA SV. GORAZDA PRE PROF. PODHÁJECKÚ (IN MEMORIAM)

Monika MIŇOVÁ, Radoslav RUSŇÁK

Pod záštitou Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky sa v Bratislave dňa 10. marca 2023 uskutočnilo slávnostné odovzdávanie Cien svätého Gorazda. V rámci slávnostného podujatia bola z Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove ocenená Veľkou medailou sv. Gorazda aj naša zosnulá kolegyňa, prof. PhDr. Mária Podhájecká, CSc. Pani profesorke bolo o mesiac neskôr udelené aj ďalšie významné ocenenie – mesto Prešov dňa 26. apríla 2023 v rámci odovzdávania Cien mesta Prešov za rok 2022 udelilo pani profesorke Márii Podhájeckej (in memoriam) čestné občianstvo mesta Prešov.

Ocenenie pedagogickej práce, nesúce meno svätého Gorazda, je najvyšším prejavom uznania, aké môže pedagógom udeliť minister školstva, a traduje sa od roku 1997. Symbolicky sú tieto ocenenia nazvané po prvom známom učencovi v dejinách slovenského národa a sú uznaním mimoriadneho pedagogického úsilia, talentu, nasadenia či vernosti pedagogickej profesii, ako aj práce v prospech školstva či výchovy.

Celoživotná práca, mimoriadny prínos pre školstvo a množstvo žiakov a študentov, ktorých pripravili na profesijný aj osobný život, to sú výsledky mnohých učiteľov, ktorí zasvätili svoj život tomuto povolaniu. Rektor Prešovskej univerzity v Prešove, Dr. h. c. prof. PhDr. Peter Kónya, PhD., navrhol udeliť Veľkú medailu sv. Gorazda in memoriam prof. PhDr. Márii

Podhájeckej, CSc., za mimoriadne výsledky a celoživotnú prácu v oblasti rozvíjania predprimárnej edukácie na Slovensku i v zahraničí. Dočasne poverený minister školstva, vedy, výskumu a športu SR Ján Horecký toto významné ocenenie udelil zosnulej pani profesorke dňa 10. marca 2023 a slávnostný akt sa uskutočnil v priestoroch Zimnej jazdiarne Bratislavského hradu.

„Učiteľstvo je investícia svojho života do života mnohých. Vyžaduje si holistický prístup, zapojenie mysle a srdca. Osobitne dnes vás spoločnosť, my všetci, veľmi potrebujeme. Vy ste soľou života v školách a školských zariadeniach, vaše dobré a ochotné ruky, mysle a srdcia formujú naše deti a spoločnú budúcnosť,“ zneli slová pána ministra nielen pre všetkých ocenených pedagógov, ale

symbolicky aj pre všetkých učiteľov na Slovensku.

Veľkú medailu sv. Gorazda (in memoriam) z rúk dočasne povereného ministra školstva Jána Horeckého prevzal synovec pani profesorky, Mgr. Ing. Vladimír Gerka, PhD.

Pri príležitosti udeľovania Cien mesta Prešov za rok 2022 bolo pani profesorke Márii Podhájeckej (in memoriam) udelené aj čestné občianstvo mesta Prešov. Poslanci Mestského zastupiteľstva mesta Prešov udelili čestné občianstvo prof. PhDr. Márii Podhájeckej, CSc., za jej celoživotné odborné a mimoriadne ľudské úsilie, ktorým výrazne a významne prispela k rozvoju predškolskej pedagogiky a reprezentácii mesta Prešov v oblasti výchovy a vzdelávania.

Pôsobenie pani profesorky bolo spočiatku spojené s Univerzitou Pavla Jozefa Šafárika v Prešove, neskôr už pôsobila na Prešovskej univerzite v Prešove, a to až do svojho nečakaného odchodu vo veku nedožitých sedemdesiatich rokov. Vedeckovýskumný záujem pani profesorky sa počas celého jej profesionálneho pôsobenia zameriaval najmä na predškolskú pedagogiku, metodiku predškolskej výchovy, teóriu a metodiku hier a hrových činností, vzdelávanie učiteliek materských škôl, problémové správanie detí v predškolskom veku a na špeciálnu pedagogiku hluchoslepých detí.

Foto: MŠVVaŠ SR

POSLEDNÁ ROZLÚČKA S DOCENTOM VIZDALOM

Kolegovia z Inštitútu histórie

Dňa 3. mája 2023 v skorých ranných hodinách po dlhej zákernej chorobe ukončil svoju pozemskú púť pán doc. PhDr. Marián Vizdal, CSc., bývalý pedagóg Inštitútu histórie Filozofickej fakulty (FF) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove. Aj keď mnohí vedeli, že už takmer desať rokov statočne bojuje s ťažkou chorobou, táto správa zasiahla jeho kolegov, priateľov a bývalých študentov veľmi bolestivo.

Pán doc. PhDr. Marián Vizdal, CSc., sa narodil 28. augusta 1957 v Michalovciach. Po gymnaziálnych štúdiách v rodnom meste sa rozhodol pre štúdium dejepisu a filozofie na Filozofickej fakulte vtedajšej Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Prešove. Po krátkom pôsobení v Zemplínskom múzeu (1981 – 1987) v Michalovciach sa do Prešova vrátil a s „Aténami nad Torysou“ spojil svoje celoživotné odborné pôsobenie i súkromný život. V roku 1996 obhájil svoju kandidátsku prácu *Osídlenie Východoslovenskej nížiny v neskorom neolite* v odbore archeológia na Archeologickom ústave SAV v Nitre. V roku 2005 sa habilitoval v odbore história na Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove prácou *Neolitické sídlisko v Zálužiciach a jeho význam pre počiatky roľníckeho osídlenia severovýchodného Potisia*. Okrem pedagogického pôsobenia sa angažoval aj v akademickom živote fakulty, bol členom Akademického senátu Filozofickej fakulty PU a niekoľko rokov vedúcim Katedry najstarších dejín Inštitútu histórie FF PU. Ako vysokoškolský pedagóg viedol prednášky a semináre z dejín obdobia praveku a staroveku, uskutočňoval aj výberové prednášky o významných archeologických lokalitách v strednej Európe, o antikej mytológii, o kultúre s lineárnou keramikou v strednej Európe, ale aj z ďalších predmetov jeho obľúbenej epochy ľudských dejín – praveku.

U prvákov svojimi vedomosťami vzbudzoval rešpekt, spočiatku aj obavy, no po zvládnutých skúškach sa u neho mnohí s obľubou hlásili na archeologické vykopávky, ktoré dlhoročne viedol a zapájal do nich aj svojich študentov. Rovnako pre nich organizoval mnoho zaujímavých exkurzií na Slovensku a Morave, v Čechách, Poľsku či Bulharsku. Svoju zanietenosť pre najstaršie dejiny a archeológiu dokázal preniesť aj na svojich študentov, vďaka čomu bol školiteľom stoviek bakalárskych, diplomových a dizertačných prác. U svojich kolegov si uznanie vyslúžil vďaka svojej vedeckej erudícii, širokému rozhľadu, distingvovanosti i osobitému humoru.

Doc. PhDr. Marián Vizdal, CSc., sa vo svojej vedecko-výskumnej činnosti sústreďoval na problematiku neolitu Východoslovenskej nížiny, jej miesta v dejinnom vývoji mladého neolitu a starého eneolitu, ako aj na problematiku transkarpatských kontaktov v tomto období. Svoj bádateľský záujem orientoval na terénny výskum Šarišského podolia. Okrem toho systematicky a dlhoročne viedol archeologický výskum neolitických osád v Slávkovciach, Zálužiciach, Lúčkach, Moravanoch a naposledy v Ražňanoch. Udržoval vedecké, ale aj priateľské kontakty s odborníkmi z domácich (Nitra, Košice) a zahraničných vedeckých pracovísk (Brno, Hradec Králové,

Krakov). Výsledkom jeho archeologických výskumov boli desiatky štúdií v domácich a zahraničných vedeckých časopisoch a zborníkoch (napr. *Historica Carpathica*, *AVANS*, *Archeologický časopis*, *Eurasian Prehistory*, *Archeologické rozhledy*, *Saarbrücker Studien und Materialien zur Altertumskunde*), vedecké monografie alebo kapitoly v nich či vysokoškolská učebnica o praveku.

Predpokladom pre úspešné vedecko-pedagogické pôsobenie pána docenta Vizdala bolo stabilné rodinné zázemie, ktoré mu vytvárala manželka Anna a syn Marek. Pán docent bol na syna veľmi pyšný, pretože pokračoval v rodinnej tradícii a vyštudoval archeológiu (archeológom bol aj otec pána doc. Vizdala, PhDr. Jaroslav Vizdal). Okrem nich mu v posledných rokoch veľa radosti dávali jeho dve vnúčatá. Žiaľ, zákerná choroba predčasne odtrhla pána docenta od jeho milovanej rodiny, ale aj celoživotnej lásky archeológie a pedagogického pôsobenia. Piateho mája 2023 sa s ním okrem jeho rodinných príslušníkov naposledy rozlúčili jeho priatelia, kolegovia, študenti a všetci, ktorí si ho vážili ako človeka a významného odborníka.

Vážený pán docent Vizdal, milý Marián, odpočívaj v pokoji! Česť Tvojej pamiatke!

OPUSTIL NÁS POPREDNÝ PROFESOR ONDREJ HRONEC

Anna POLAČKOVÁ

Vo veku 85 rokov zomrel 13. júna Ondrej Hronec, uznávaný univerzitný profesor, pedagóg a vedec v oblasti tvorby a ekonomiky životného prostredia a udržateľného rozvoja, ale tiež publicista a scenárista. Jeho profesijný život bol spojený aj s Prešovskou univerzitou v Prešove, kde svoje akademické pôsobenie završil na Katedre environmentálneho manažmentu Fakulty manažmentu ekonomiky a obchodu (FMEO).

Prof. h. c. prof. Ing. Ondrej Hronec, DrSc., patrila k jedným zo zakladateľov environmentálneho vzdelávania na slovenských univerzitách. Na Katedre environmentálneho manažmentu FMEO, kde pôsobil viac než desaťročie, neskôr aj ako emeritný profesor, bol jednou z kľúčových osobností výskumu negatívnych antropogénnych vplyvov na kvalitu životného prostredia a na kvalitu života v regiónoch. „Pán profesor odovzdával výsledky svojej tvorivej práce i odborné skúsenosti novej generácii študentov pútavým prístupom a s veľkým zánietením. Jeho osobitý, ľudský prístup a rozsiahle vedomosti a obzvlášť pútavý spôsob interpretácie bol jedinečným zážitkom nielen pre študentov, ale aj pre nás pedagógov,“ spomínajú jeho bývalí fakultní kolegovia,

medzi ktorými bol veľmi obľúbený a rešpektovaný. Desiatky vysokoškolských učebníc, skrípt a monografií, ako aj množstvo vedeckých i odborných príspevkov svedčia o profesorovej erudovanosti a robili ho známym nielen doma, ale aj v zahraničí.

Za svoju prácu získal prof. Hronec mnohé medzinárodné i domáce ocenenia a čestné uznania, z ktorých možno spomenúť Cenu Leonarda Stöckela či Medailu sv. Gorazda. Bol taktiež nositeľom Zlatého odznaku za ochranu životného prostredia v Poľsku. Profesor Hronec bol okrem iného i čestným profesorom Agrárnotechnickej univerzity v Minsku a členom, akademikom medzinárodnej bieloruskej akadémie vied. Pracoval v mnohých vedeckých radách a komisiách pre obhajoby doktorských, doktorandských a iných prác z oblasti vedy a výskumu.

Prof. Hronca sme poznali taktiež ako tvorca rozhlasových pásiem a televíznych medailónov významných evanjelických osobností. Zaoberal sa aj históriou slovenskej vedy a kultúry a jej osobnosťami. Prispieval do odborných a popu-

lárných literárnych a náboženských časopisov a spolu s manželkou Danielou Hroncovou, rod. Faklovou, bol autorom múzejnej expozície Jura Hronca v Gočove.

„Mal som šťastie, že som sa narodil v rodine síce chudobnej na peniaze, ale bohatej na ducha. Bol som prakticky už tretou generáciou s vysokoškolským vzdelaním, čo v tej dobe bolo ojedinelé. Brat starého otca – Juro Hronec, bol zakladateľom slovenského vysokého školstva technického a prírodovedného smeru, rektorom, uznávaným svetovým matematikom, ale predovšetkým skromným a pracovitým človekom. V tomto duchu vychovával aj nás, keď prízvukoval, že práca nám vyplní život, lebo bez nej je prázdny a v nej treba hľadať utíšenie po radoosti aj po bolestiach, a hlavne, že treba vydržať a nedať sa znechutiť prípadnými neúspechmi. To bolo aj krédo jeho života a to som si osvojil aj ja. Mojmým heslom je tiež – aby som nezovšednel a nespyšnel,“ uviedol v rozhovore pre univerzitný časopis pri príležitosti svojho životného jubilea prof. Hronec.

Česť jeho pamiatke!

JAROSLAV VENCÁLEK PREDSTAVIL NOVÚ PUBLIKÁCIU

Emília MARIANČIKOVÁ

V priestoroch Univerzitnej knižnice Prešovskej univerzity v Prešove sa 20. apríla 2023 uskutočnila prezentácia novej publikácie Jaroslava Vencálka s názvom *Vojenské cintoríny* projektované Dušanom Jurkovičom, vychádzajúca z genia loci poľsko-slovenského pohraničného regiónu. Ide o unikátne prepojenie architektonickej tvorby Dušana Jurkoviča z obdobia I. svetovej vojny s globalizačne vnímanou realitou sveta 21. storočia.

Profesor Jaroslav Vencálek pôsobí na Inštitúte politológie Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity od roku 2010. V rámci svojho výskumného a pedagogického zamerania sa venuje analýze vplyvu genia loci na transformačné procesy uplatňujúce sa v stredoeurópskom priestore, a tiež štúdiu harmonizácie vzájomných vzťahov krajinných celkov a ich lokálnych, regionálnych a neregionálnych častí. V súvislosti s touto problematikou vydal už viac než 10 monografií, pričom ostatná z nich sa zaoberá architektonicky výnimočnou tvorbou Dušana Jurkoviča v podobe vojenských cintorínov obetí východného frontu I. svetovej vojny.

Dušan Jurkovič bol od detstva vychovávaný k silnému národovectvu a umeleckému cíteniu. Jeho tvorba bola ovplyvnená ľudovou, predovšetkým valašskou architektúrou obyvateľov žijúcich v horskom masíve Západných a Východných Karpát. Najvýraznejšie sa jeho umelecký talent prejavil v návrhoch pomníkov a pamätníkov. K nim patrili aj vojnové cintoríny, ktoré sám navrhoval a staval. Ide zväčša o drevené

a kamenné cintoríny vybudované na rôznych miestach uprostred prírody. Pri príležitosti 155. výročia jeho narodenia bola vydaná reprezentačná slovensko-poľsko-anglická publikácia profesora Vencálka, ktorá je ilustrovaná sto dvadsiatimi fotografiami zachytávajúcimi tieto cintoríny spájané s bojmi na východnom fronte I. svetovej vojny v karpatskom priestore v blízkosti hraníc Slovenska a Poľska.

Autor sa vydaním publikácie snaží nielen predstaviť pamätné miesta projektované Dušanom Jurkovičom či zachytiť ich premeny v čase, ale aj upozorniť na potenciál, ktorý tieto miesta majú vo vzťahu k rozvoju cestovného ruchu a turizmu. Poukazuje tiež na to, že cintoríny vybudované počas I. svetovej vojny, kde sú pochovaní padlí vojaci bez ohľadu na ich vojenskú príslušnosť, národnosť, či náboženstvo, sú podmienené myšlienkou rovnakého zaobchádzania s víťazmi i porazenými, čo predstavuje myšlienku hlbokého humanizmu.

Jurkovič nepochybne patrí k najvýraznejším osobnostiam stredoeurópskej architektúry prvej polovice 20. storočia, zvlášť so zreteľom

k projektom vojenských cintorínov v rakúsko-uhorskom regióne západnej Haliče v období rokov 1916 – 1918. V prírode karpatských hôr navrhol a postavil vyše 30 vojenských cintorínov a pomníkov, pričom publikácia profesora Vencálka zachytáva ich výnimočné splynutie s daným krajinným prostredím.

Foto: archív UK PU

VLADO GANAJ: MIX

Adam MACKO, Peter HAĽKO

V Univerzitnej knižnici Prešovskej univerzity v Prešove (UK PU) sa 24. apríla 2023 konala vernisáž malieb a kresieb nádejného prešovského výtvarníka a vysokoškolského pedagóga Vlada Ganaja (*1990) pod názvom MIX. Výstava z ostatného obdobia jeho tvorby (2018 – 2023) zahŕňa vyše sto diel (42 malieb a 60 kresieb).

Vernisáž otvoril riaditeľ UK PU Peter Haľko, ktorý vo svojom príhovore pripomenul, že po šiestich rokoch ide o druhú výstavu autora v Univerzitnej knižnici PU, pričom vyzdvihol, že ide o mladého nádejného umelca, ktorý len prednedávnom začal pedagogicky pôsobiť na Prešovskej univerzite.

Kurátorom výstavy je Ganajov kolega Adam Macko – ďalší z nastupujúcej generácie umelcov-pedagógov pôsobiacich na Inštitúte hudobného a výtvarného umenia Filozofickej fakulty PU, ktorý publiku (predovšetkým akademickému) predstavil autora a jeho dielo: „Výstava predstavuje výber diel na plátne a papieri autora programovo tvoriaceho v médiách malby a kresby. Tematicky sa konzistentne objavujú motívy figúry, zátišia a prírodných scenérií, kde autorský rukopis subtilne zjednocuje výtvarný výraz. Metóda je aktualizáciou modernistického umeleckého gesta. Ganajova tvorba je rozkročená v dichotómií človeka a priestoru ako samotná povaha bytia.“ Vyzdvihol tiež autorovu schopnosť prežívania deja a divania sa na úkor manifestácie ega, ako aj prirodzenosť a kontinuálnosť jeho tvorby: „Spoločným faktorom je Ganajova schopnosť sústredeného divania sa. Hĺbka ponoru s cieľom pochopenia a vyjadrenia aktuálnej ľudskej kondície. Odmietnutie módnosti a povrchnosti. Zdanlivá banalita motívu vytesňuje ideolo-

gické či politické kontexty, pričom dôležitý je najmä detail – je možno prehliadnuteľný, elementárny, ale nikdy nie zanedbateľný. Človek je na svojom mieste, len jeho obraz nemusí byť totožný s videným.“

Výtvarnou doménou Vlada Ganaja je predovšetkým malba a maliarske disciplíny, ktoré aj vyštudoval na Akadémii umení v Banskej Bystrici pod kuratelou akademického maliara prof. Ľudovíta Hološku a prof. Stanislava Balka. Venuje sa aj 3D grafike (svoju tvorbu prezentuje aj online – na stránke ganaj.net). V príhovore na vernisáži sa snažil priblížiť svoje inšpirácie v procese tvorby: „Snažil som sa v prvom rade o hĺbku, zložitosť a dvojznačnosť, ktorú som intuitívne dosahoval zobrazením vážneho a popretím vážneho komickým, pričom sa tieto dve zložky prelínajú v jednom momente, jedna paroduje druhú, v každom momente sa už nachádza zárodok opaku. Týmto prelínaním som sa snažil špirálovitým pohybom dosiahnuť väčšiu hĺbku, než akú by som bol schopný zobraziť bez neho a uhýbal sa ním gýču z oboch strán: rovnako ma nudila romantická tragickosť bez humoru či štýlu, ako ma nezaujímal ani ľahká komédia. Pri neoexpresívnych figurálnych motívoch sa sústredím na konkrétnu emočnú a psychologickú analýzu dopadov súčasných sociologických a kyberkultúrnych vplyvov na typizované (zároveň však aj imaginálne konk-

retizované) postavy predstavujúce jednotlivé (aj periférne) sociálne štruktúry fungujúce v postmodernej kultúre. Plenérová časť tvorby sa naopak vracia k ruinám lyrického sveta, vychádza z kontemplatívneho portrétovania samého seba - svojho pohľadu na určité miesto v určitom čase.“

V Univerzitnej knižnici PU vystavuje Ganaj 42 olejomalieb a 60 kresieb z rokov 2018 – 2023, medzi ktorými sú neprehliadnuteľné predovšetkým veľkoformátové malby ako *Zvláštny anjel*, *Muž a jeho anima*, ale diváka tiež zaujmú aj séria *Romance at the old age*, či minimalistická *Kytica*. Ganaj sa netají aj blízkym vzťahom k iným druhom umenia, inšpirácie nachádza najmä v literatúre (napr. v esejách Milana Kunderu), ktorá je tiež bohatým zdrojom jeho umeleckých nápadov. Sám sa venuje poézii, čo prezentoval aj na vernisáži, kde predniesol tri zo svojich básní.

Vernisáž obohatil hudobný program, kde zazneli diela C. Debussyho a W. A. Mozarta v excellentnom podaní poľského klaviristu Wojciecha Waleczka, profesora hudby zo Sliezskej univerzity v Katowiciach, ktorý zavítal na Prešovskú univerzitu v rámci programu ERASMUS.

Foto: archív UK PU

OTVORIŤ SA ZNAMENIAM ČIAS

Mons. prof. ThDr. Peter Šturák, PhD.
- v rokoch 1983 – 1988 študoval na Bohosloveckej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Titul ThDr. a PhD. získal na Papiesskej akademii teologickej v Krakove v roku 1999. V odbore katolícka teológia mu bol v roku 2003 na Katolíckej univerzite v Ružomberku udelený titul docent a o dva roky získal v rovnakom odbore titul profesor. Počas svojho akademického pôsobenia na Prešovskej univerzite (PU) v Prešove zastával v období rokov 2004 – 2007 funkciu prorektora pre zahraničné vzťahy. V rámci svojej doterajšej činnosti publikoval vyše 330 domácich a zahraničných výstupov. Oblasťou jeho profesijného záujmu sú najmä dejiny gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku so zreteľom na 20. storočie. V roku 2011 mu bol Svätou stolicou udelený čestný titul Monsignore. Za zásluhy o šírenie dobrého mena a rozvoj Prešovskej univerzity mu bola udelená Bronzová (2014), Strieborná (2015) a Zlatá medaila (2018) PU a v rokoch 2010 a 2013 Cena rektora PU. V novembri 2016 bol ocenený Cenou Ústavu pamäti národa za prínos pre zachovanie pamäti národa.

Pán dekan, aké boli motívy a okolnosti vášho rozhodnutia pre akademickú dráhu počas výkonu kňazskej služby?

Po ukončení teologických štúdií v Bratislave som začal pôsobiť v kňazskej službe na Spiši neďaleko starodávnej Levoče vo farnostiach Torysky a Nižné Repaše. Ocitol som sa v prostredí s bohatou históriou, kde sa zachovala ľudová architektúra, kroje a piesne, to všetko v lone čarokrásnej prírody.

Aj keď som už počas štúdia mal veľmi rád históriu, nové prostredie tento môj záujem ešte zintenzívnilo. Po jednej z mojich prednášok v rámci osláv dejín farnosti mi vtedajší biskup Mons. Ján Hirka ponúkol možnosť prednášať na gréckokatolíckej, vtedy bohosloveckej fakulte. Súbežne sa začali aj moje doktorandské štúdiá na terajšej Pápežskej univerzite Jána Pavla II. v Krakove (1996 - 1999), ktoré som úspešne ukončil obhajobou práce

s názvom *Dejiny Gréckokatolíckej cirkvi v Československu v rokoch 1945 – 1989*.

Na obnovení Gréckokatolíckej teologickej fakulte (GTF) ste jedným z najdlhšie prednášajúcich pedagógov. Spomeniete si na začiatky vášho pôsobenia na GTF?

Každý z nás sa vo všeobecnosti zaiste rád vracia k svojim začiatkom. Tie v sebe majú čaro neznáma, sú plné očakávaní, ale aj bázne, ako

sa zhostíme nových výziev. Tak to bolo aj v mojich profesijných začiatkoch. Bolo potrebné sklbiť pôsobenie na farnosti, externé štúdium v Krakove a zároveň poslanie prednášať na akademickej pôde. Mojou výhodou však bolo to, že moja „nová“ práca bola pre mňa zároveň aj úžasným koníčkom. A tak sme spolu s prvkami na teológiu spoznávali najstaršie dejiny Cirkvi. Pamätám pre mňa bolo prvé interview pre bohoslovecký časopis Prameň, kde som „odkrýval“ svoje začiatky a záľubu v dejinách. Od študentov som zároveň dostal prvé a pre mňa veľmi dôležité ocenenie, že som ich vedel nadchnúť pre štúdium dejín Cirkvi.

Veľkú časť svojho pôsobenia na GTF ste prežili ako jej dekan. Bolo zaiste náročné zladit' riadiacu akademickú funkciu s vedecko-pedagogickou činnosťou. Aká je vaša skúsenosť?

Je známa múdrosť, že ak chceš niečo požadovať od iných, sám musíš ísť príkladom. Zladit' však povinnosti, ktoré vyplývajú z funkcie dekana, s prácou pedagóga na katedre je veľmi zložitá. Na vysokých školách sa totiž čím ďalej, tým viac stávame administrátormi, úradníkmi a podobne. Počas svojho pôsobenia na poste dekana fakulty som prednášal, ako zodpovedný riešiteľ som viedol viaceré vedecké projekty, pravidelne som publikoval svoje štúdie, ktoré boli uverejnené v domácich a zahraničných vydavateľstvách s mnohými ohlasmi. Za svoju prácu som bol odmenený viacerými oceneniami, medzi ktorými by som rád vyzdvihol Zlatú medailu Prešovskej univerzity, ďalej vyznamenanie udelené Ústavom pamäti národa za prínos k prehĺbeniu a zachovaniu pamäti národa pre súčasné a budúce generácie, v cirkevnej oblasti titul Monsignore a mnohé ďalšie. Dvere na dekanáte fakulty boli jej akademickej obci vždy otvorené. Mimo štandardných postupov som na fakulte uviedol

model tzv. „kávy u dekana“: ide o neformálne rozhovory so študentmi a zamestnancami fakulty s možnosťou sa podeliť o svoje radosti, ale aj problémy.

Čo považujete za zvlášť významné spomedzi toho, čo sa podarilo počas vášho výkonu funkcie dekana?

Pri odpovedi na túto zaujímavú otázku, ktorá sa javí osobnejšie, je potrebné načrieť trochu hlbšie do dejín samotnej fakulty, aby sme mohli pochopiť jej súčasnosť a napredovanie. Existencia fakulty je úzko spätá s osudmi samotnej Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku. Je to vyjadrené aj v jej pomenovaní. V súčasnosti je medzi fakultami zaradenými do zväzku Prešovskej univerzity „matuzalemom“ s viac ako 140-ročnou históriou. Vo svojich novodobých dejinách v minulom storočí bola

“Uvedomujúc si prioritné poslanie teologickej fakulty v intelektuálnej formácii budúcich kňazov, zdôrazňoval som vždy potrebnosť byť otvorený voči znameniam čias“

jej činnosť totalitným režimom umlčaná na celých 40 rokov. Až v roku 1990 mohla začať znova existovať a venovať sa svojmu poslaniu: intelektuálnej formácii gréckokatolíckych kňazov. Fakulta nemala vzhľadom na uvedené okolnosti svoje vlastné kapacity, a tak za pomoci dobrých priateľov z Poľska a Českej republiky mohla - básnicky vyjadrené - „povstať z popola“. Chcem sa poďakovať všetkým mojim predchodcom na pozícii dekana fakulty, ktorí už bohužiaľ nie sú medzi nami:

Mons. doc. Vladimírovi Polačekovi, doc. Františkovi Janhubovi či prof. Vojtechovi za ich zásluhnú prácu na rozvoji fakulty v náročných podmienkach.

Po tomto historickom exkurze si dovoľm pomenovať základné úspechy, ktoré fakulta dosiahla pod mojím vedením. Zaiste by ich nebolo možné dosiahnuť bez osobnej angažovanosti emeritného kancelára fakulty Mons. Jána Babjaka, ktorý sa živo zaujímal o dianie na fakulte a pomáhal jej v napredovaní. Výsledkom bolo prijatie fakulty do excelentného zväzku cirkevných fakúlt pod gesciou Kongregácie pre katolícku výchovu vo Vatikáne s celosvetovou pôsobnosťou. Pri svojom nástupe do funkcie dekana fakulty v roku 2007 som mohol čerpať aj z nadobudnutých skúseností z pozície prorektora Prešovskej univerzity pre zahraničné vzťahy, ktorú som zastával v predchádzajúcom období, a tak preniesť poznatky z fungovania vysokého školstva do prostredia fakulty. My teológovia tomu rozumieme tak, že Boh nás rôznymi spôsobmi pripravuje svojou prozreteľnosťou, aby sme potom mohli čo najlepšie plniť jeho vôľu k dobru smerom k všetkým, ktorí nám sú zverení. Za pomoci mojich spolupracovníkov, či už členov vedenia, kolégia dekana, vedeckej rady, akademického senátu, alebo všetkých zamestnancov fakulty sa nám podarilo naštartovať mnohé procesy akademickej, ale aj neakademickej povahy. Vďaka ním v predchádzajúcich akreditačných cykloch fakulta dvakrát za sebou dosiahla v príslušných hodnoteniach najlepšie výsledky spomedzi všetkých teologických fakúlt na Slovensku. Moje poďakovanie patrí aj vedeniam Prešovskej univerzity, ktoré boli nápomocné fakulte počas môjho pôsobenia vo funkcii dekana. Osobitne by som chcel vyzdvihnúť pomoc rektora univerzity Dr. h. c. prof. PhDr. Petra Kónyu, PhD., v ktorej bola zreteľná

žičlivosť. Mojmím zámerom bolo, aby fakulta reagovala – biblicky povedané - na znamenia čias, a tak sme postupne získavali akreditáciu viacerých študijných programov od najnižších stupňov až po právo inauguračných konaní. Ako veľké pozitívum svojej služby vidím permanentný kariérny rast pedagógov, ktorí sa habilitovali a inaugurovali, čím vznikol jeden z najlepších garančných potenciálov na celej univerzite v prepočte na jedného tvorivého pracovníka. Dynamizovala sa publikačná činnosť, fakulta sa stala známou konaním veľkého počtu konferencií, ktoré pomáhali procesu jej internacionalizácie. Nemôžem opomenúť naštartované a potom v živote fakulty dôležité neakademické aktivity, akými sú napríklad ponúkané duchovné služby vo fakultnej kaplnke, ďalej mnohé pravidelné spoločné duchovno–relaxačné púte nielen na území Slovenska, ale aj v zahraničí, ktoré prispievali k dobrým vzájomným vzťahom zamestnancov na pôde fakulty. Tento rozmer bol ešte zreteľnejší aj vďaka celkovej rekonštrukcii všetkých

priestorov fakulty, ktorá sa tak stala miestom s nadštandardnými podmienkami pre jej študentov a zamestnancov, v rámci ktorého sa spájajú historizujúce prvky budovy s potrebnou modernosťou priestorov, ktoré vždy uchvacujú návštevníkov našej fakulty.

Napriek rôznym deklaráciám sa vysokému školstvu zatiaľ nepriznáva patričná vážnosť a finančné zabezpečenie. Ako sa s tým vyrovnáva relatívne malá fakulta, akou je GTF?

Sledujúc smerovanie našej spoločnosti po novembri 1989 vidíme na jednej strane deklarácie jednotlivých vlád o záujme zvyšovania vzdelanostnej úrovne obyvateľov, o tom, aké nezastupiteľné miesto v spoločnosti majú vysoké školy ako vrcholné vzdelávacie a vedecké inštitúcie, ktoré výraznou mierou prispievajú k sociálno–ekonomickému a vedeckému pokroku, k zachovávaniu a zveľaďovaniu duchovného a kultúrneho dedičstva atď., na druhej strane je však finančná podpora školstva zo strany

kompetentných orgánov už inou “piesňou”. To sa zákonite prejavuje aj v dennom fungovaní univerzít a fakúlt. Dekan je nielen pedagógom a vedeckým pracovníkom, ale aj personálnym a predovšetkým finančným manažérom. V prípade teologických fakúlt sa to javí ako veľký problém z hľadiska aj toho, že dnešná doba praje skôr technike, manažmentu, právu či medicíne a výnosné zamestnanie sa stáva akoby jediným atribútom úspešnosti či neúspešnosti jednotlivca v celej spoločnosti. Uvedomujúc

“Fakulta má ponúkať nielen vzdelanie, ale v symbióze s ním rozvíjať aj ľudský charakter a rozširovať jeho dimenzie.”

si prioritné poslanie teologickej fakulty v intelektuálnej formácii budúcich kňazov, zdôrazňoval som

vždy potrebnosť byť otvorený voči „znameniam čias“ a ponúkať aj iné kvalitné študijné programy, ktoré by boli garanciou aj ekonomického zvládnutia už spomenutej neľahkej finančnej situácie. Na fakulte sme preto zaviedli model pre dynamizáciu vedeckej a publikačnej činnosti ako jeden z dôležitých prvkov finančnej stabilizácie, ktorý som nazval *Cena dekana*. Podľa možnosti fakulty ňou boli odmeňovaní pedagógovia podľa zásluh v tejto oblasti.

V dejinách sa vždy striedali obdobia civilizačného rozvoja a úpadku. Ako by ste radi videli konkrétne smerovanie fakulty v blízkej budúcnosti?

Hovorí sa, že náš život je ako veľký filmový príbeh. Moje poslanie na mieste dekana Gréckokatolíckej teologickej fakulty končí ako príbeh, ktorý bol plný práce,

nasadenia a úspechov, ale aj každodenných problémov, ktoré život na akademickej pôde prináša. Definovanie vízie fakulty do najbližšieho obdobia by som však rád nechal tým, ktorí po mne preberú pomyselnú štafetu. Ale predsa aspoň heslovite odpoviem na vašu otázku. Vízia je priam nevyhnutná, aby sme sa jej správnym definovaním vedeli posúvať ďalej. Aj keď prekoná realitu, musí z nej vychádzať. Vízia smerovania fakulty musí odrážať jej endemické miesto v priestore vysokého školstva, keďže je spolu s kňazským seminárom jedinou inštitúciou zabezpečujúcou formáciu pre gréckokatolíckych kňazov celej metropolie na Slovensku. Má ponúkať nielen vzdelanie, ale v symbióze s ním rozvíjať aj ľudský charakter a rozširovať jeho dimenzie. Ako to vyjadril o. Jozef Tóth, prvý prodekan začínajúcej fakulty: „*Korene tohto integrálneho vzdelávania sú nielen v antropolo-*

gickej, ale aj v duchovno–teologickej rovine, pretože teológia je vlastne završením najvznešenejšej humanity.“ Na záver chcem vysloviť pranie, aby bola fakulta naďalej oceňovaná podobne ako v spätnej väzbe jednej z našich absolventiek počas môjho pôsobenia ako dekana GTF: „*Fakulta, na ktorú som sa prihlásila, prispela k upevneniu a ujasneniu mojich postojov, pohľadov na Boha, vieru. Veriť v Boha pre mňa znamená silu konať dobro. Boh je láska. Vďaka nemu mám v živote cieľ a viem, čo chcem vo svojom živote zmeniť. Ukazuje mi cestu, akou mám kráčať ďalej, a dáva mi odpovede na moje dovtedy nezodpovedané otázky. Teraz viem, že táto fakulta bola mojim správnym rozhodnutím.*“

Zhovárал sa: Michal HOSPODÁR
Foto: archív Petra ŠTURÁKA

NA PRVÚ STÁŽ NIE JE ANI PO POLSTOROČÍ NESKORO

Martin MAKARA

Ked' sa povie Olomouc, mnohým ako prvá napadne tamojšia špecialita, olomoucké tvarůžky. (Aj keď sa priamo v meste už dlho nijaké nevyrábajú.) „Syrečky“, ako ich nazývame na Slovensku, však zďaleka nie sú jedinou miestnou zaujímavosťou historického hlavného mesta Moravy. Niekdajšia pevnosť, vojenské a cirkevné centrum regiónu, je dnes dynamickým univerzitným mestom, ktoré žije v takte akademického roku. Na jar som tam na Erasmus+ stáži v redakcii časopisu Listy strávil dva týždne.

Keď som uvažoval, kam by som mohol vycestovať na krátkodobú praktickú stáž pre doktorandov, prirodzene sa moje myšlienky orientovali na Českú republiku. Som študentom slovenského jazyka a literatúry, nejde teda o odbor, ktorému by bolo možné venovať sa kdekoľvek v Európe. Nijak ma to však pri výbere mojej destinácie a pracoviska neobmedzovalo, keďže v Českej republike vychádza množstvo kultúrno-spoločenských časopisov, v redakcii ktorých by som si rád vyskúšal tvorivú novinársku prácu. Bez dlhého váhania som sa rozhodol pre časopis Listy, jediný stále vychádzajúci česko-slovenský časopis založený ešte v prednovembrovom exile. Aj keď možnosť stáže redakcie oficiálne nikde neponúkala, skúsil som kontaktovať šéfredaktora a opýtať sa, či by boli v Olomouci ochotní ma na dva týždne prijať a zapojiť do svojej práce. Vydavateľa a zároveň vedúceho redaktora časopisu

Tomáša Ticháka môj záujem prekvapil – neskôr sa totiž ukázalo, že som bol prvým stážistom časopisu za viac než polstoročie jeho existencie –, so stážou však hneď súhlasil a pomohol mi aj s jej praktickou organizáciou.

Veľmi ma potešilo, že moja stáž rozhodne nebola o nijakom „varení kávy“, ale bol som priamo zapojený do prípravy aktuálneho čísla časopisu. Okrem toho, že som sa zoznámil s redakciou a spolupracovníkmi Listov, dostal som aj možnosť do nich prispieť aj dvomi vlastnými textami: jeden sa venoval pôsobeniu dezinformácií na slovenskú spoločnosť vrátane príčin a dôsledkov ich vplyvu v politike, druhý bol súčasťou knižnej rubriky a šlo o recenziu diela Henriho Lefebvra *Urbánní revoluce*, ktoré v českom preklade vyšlo zhodou okolností práve v Olomouci. S redakciou Listov sme sa dohodli, že naša spolupráca neostane len jed-

norazová, ale pokúsime sa ju urobiť pravidelnou v dvojmesačnom rytme vychádzania časopisu. Keďže Listy kladú dôraz na česko-slovenské vzťahy, ešte v rámci stáže sme si s redakciou vytýčili spoločný cieľ posilniť slovenský okruh prispievateľov, ale aj čitateľov časopisu. Ak budú podmienky prajné, redakcia Listov má na jeseň naplánovanú cestu na východné Slovensko a aj svojou osobnou návštevou by tak časopis rada predstavila a priblížila tunajšiemu potenciálnemu publiku.

Pravdaže, Erasmus+ stáž nie je zďaleka len o práci. Podmienky na každom pracovisku sú iné, od čoho sa odvíja množstvo voľného času na spoznávanie mesta či akýkoľvek iný program popri vecnej náplni stáže. V duchu bonmotu básnika Laca Novomeského, že „najkrajšia príroda je v kaviarni“, som využil možnosť písať aj mimo svojho pracovného stola a veľkú časť svojich textov som pripravil pri šálke

kávy v rozličných podnikoch historického centra Olomouca. Mojim privilegiom bolo, že môj hosť bol zároveň vydavateľom pútavých a čitateľsky obľúbených miestopisných kníh z pera svojho otca, vďaka čomu som hanácku metropolu spoznával nielen vlastnými zmyslami, ale aj literárne. Poznanie dejín ulíc a námestí, ktorými sa človek prechádza, dodáva zážitku z flanérstva celkom nový rozmer a kvalitu. A aj keď je Olomouc len o málo väčší (v češtine väčšia!) než Prešov, ani polmesačný pobyt tam mi nestačil na to, aby som v ňom stihol zakúsiť všetko, čo som si naplánoval a čo ma priamo na mieste spontánne zaujalo.

Stáž prostredníctvom programu Erasmus+ môže byť osobne aj profesionálne obohacujúca už aj vtedy, ak sa rozhodnete vycestovať hoci len do najbližšieho zahraničia. V takomto prípade je človek omnoho vnímavejší voči kultúrnym detailom a zmysel takejto stáže môže spočívať okrem spoznania nových ľudí aj v skúsenosti s celkom inými pracovnými podmienkami, či už ide o tempo práce, jej organizáciu, náplň či štruktúru. Mimo domáceho prostredia jednoducho musíme byť pozornejší, v čomsi citlivejší a často aj myšlienkovito pružnejší – a už len za to akékoľvek vycestovanie do zahraničia prostredníctvom programu Erasmus+, či už ide o stáž alebo študijný pobyt, nepochybne stojí.

Foto: archív autora

NA HODNOTENIE LITERATÚRY VŠETOK ČAS NESTAČÍ

Martin BUJŇÁK

Kto si raz sadne s literatúrou, ten si od nej len tak neodsadne. O tom sme sa presvedčili aj 24. apríla na rozborovom seminári 57. ročníka Akademického Prešova v kategórii vlastná literárna tvorba, ktorý sa konal v zasadačej miestnosti dekanátu Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove.

V prvej časti, ktorej som sa zúčastnil, sa porotcovia venovali dvadsiatim trom autorom poézie. Súťažiacich prozaikov bolo menej: desať. Porotu tvorili „dvojčky“ Marta Součková (neoficiálne, oficiálne za prózu) a Ján Gavura. Súčasťou hodnotiacej komisie bol aj Peter Milčák, ktorý bol prítomný prostredníctvom aplikácie MS Teams. Rovnakou formou komunikovali aj súťažiaci, ktorí sa nemohli dostaviť prezenčne.

Hlas zachrípnutého Milčáka a ďalších súťažiacich prítomných online

vychádzal z reproduktora evokujúceho hlasového asistenta Alexa. V jednom momente som dokonca chcel poprosiť, aby vypol klímu, ale prejav literárneho vedca mi pripomenul, o aké zariadenie v skutočnosti ide. Porotcovia Peter a Ján, pripomínajúci mi mená apoštolov, rozoberali aj básne so spirituálnou či sakrálnou tematikou. Texty boli premietané na plátne. Ján Gavura si výnimočné verše súťažiacich zvýraznil vo Worde zelenou farbou a tie, ktoré ťahali báseň dole, žltou. Počas hodnotenia sa snažil „zamaľovať“ riadky, ktoré Milčák vyzdvihol, no následne ich

odsúdil, a tak Gavura menil farby v našich básňach ako vládca status okresov počas pandémie. Pri jednej z analýz zaznela veta, že „tento rozbor bude nadtľho.“ Po troch hodinách od tohto momentu som začal uvažovať, či to náhodou nebola predpoveď budúcnosti.

To najpotrebnejšie však bolo vypovedané. A to nepotrebné sa zväčša skrývalo vo veršoch študentov. Čas sú prázdne presýpacie hodiny, ak ide o srdcové záležitosti. O poézii sa básnilo od jednej do necelej. Treba snáď iný dôkaz?

ODBORNÁ EXKURZIA VO VINOHRADNÍCKOM REGIÓNE TOKAJ

Simona SNAKOVÁ, Zoltán HORVÁTH

Vinohradnícka oblasť Tokaj, návšteva Rákócziho kaštieľa v Borši s virtuálnou prehliadkou, výstup na vyhliadkovú vežu v Tokaji a nakoniec degustácia kvalitného tokajského vína - aj toto zahŕňala odborná exkurzia, ktorú si budeme pamätať ešte dlho. 21. 04. 2023 sme sa ako študenti Fakulty manažmentu, ekonomiky a obchodu Prešovskej univerzity v Prešove študujúci v druhom ročníku bakalárskeho študijného programu turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo zúčastnili zážitkovej a poznávacej exkurzie do regiónu Tokaj.

Odbornú exkurziu sme začali návštevou Campingu Malá Bara, jediného štvorhviezdičkového kempu v srdci Tokaja. Tento kemping má rozbehnutý projekt s názvom *Netradičné bývanie v korunách stromov pre milovníkov ekoturizmu a blahodarné chvíle relaxu vo wellness*. Tento projekt a výstavba spomenutých domčekov nás nadchla a oslovila, tamojšia atmosféra a spojenie s prírodou sú skutočne blahodarné. Výstavba domčekov na stromoch by mala byť ukončená koncom júla tohto roku, a k týmto nádherným domčekom pribudne aj wellness na strome, ktorého

výstavba a dokončenie sú plánované na budúci rok. Zákazník tak bude mať v jednom z ponúkaných balíkov služieb možnosť rezervácie ochutnávok tokajských vín u lokálnych producentov a wellness bude dostupný aj ako samostatný produkt, čím vznikne nová zážitková služba.

Naša ďalšia cesta smerovala do Rákócziho kaštieľa v dedinke Borša. Mali sme možnosť vidieť a zažiť na vlastné oči interaktívnu expozíciu s názvom Tri narodenia Rákócziho. V expozícii sme sa okrem histórie kaštieľa oboznámili aj s fungovaním panstva, s novovekou

Európou a samozrejme s rodinou Rákóczi. Život Františka (Ferenca) II. Rákócziho sme mali možnosť sledovať od očakávania dieťaťa až po smrť kniežaťa v Tekirdağ. V neposlednom rade sme sa duchom preniesli k pamiatkam, ktoré sú dodnes úzko spojené s uctievaním hrdinu. Za zmienku stojí aj to, že v kaštieli sa dá ubytovať a aspoň na chvíľu je teda možné cítiť sa ako knieža Rákóczi. K dispozícii je ubytovanie v trinástich superior izbách, pomenovaných po brigádíroch, a tri deluxe izby, ktoré nesú mená po silných ženách z rodu Rákóczi. Pridanou hodnotou tejto prehliadky bolo, že nás sprevádzali absolventi nášho študijného programu Mgr. Eva Szathmáryová a Mgr. Patrik Brhlík.

Po návšteve kaštieľa sme sa presunuli k vyhliadkovej veži Tokaj, ktorá sa nachádza v obci Malá Trňa. Táto veža je 12 metrov vysoká a jedinečná svojím tvarom dreveného suda. Ocelovú konštrukciu veže dotvárajú drevené lamely. Je umiestnená vo vinohradoch medzi obcami Malá Trňa a Černochovej. Z veže sa vám naskytne dychberúci pohľad na celé okolie viníc a slovensko-maďarské pohraničie.

Po prehliadkach významných pamiatok regiónu Tokaj sme sa vybrali na zaslúženú degustáciu vína, kde nás čakali miestni obyvatelia. Kým naša prvá skupina sa zúčastnila ochutnávky vína, druhá skupina mala možnosť prezrieť si vinárstvo u Macíkovcov a následne sa skupiny vymenili. Vo vinohrade sme si

mohli obzrieť zážitkové ubytovanie v sudoch. Originálny zážitok v autentickom prostredí vinárstva poteší nielen milovníkov vína, ale aj ľudí, ktorí hľadajú unikátnosť. V závere zaujímavého dňa nasledovala ešte návšteva tradičnej tokajskej tufovej pivnice, nachádzajúcej sa osem metrov pod zemou. V pivnici sme dostali odborný výklad od pána Františka Szathmáryho, ktorý sa celoživotne venuje výrobe kvalitného tokajského vína. Po ukončení prezentácie vín a ich procesu výroby

sme spokojne opustili pivnicu s novými vedomosťami. Veľká vďaka patrí organizátorkám exkurzie, pani doc. PhDr. Daniele Matušíkovej, PhD., a pani PaedDr. Milene Švedovej, PhD., MBA., ako aj ďalším členkám Katedry turizmu a hotelového manažmentu, bez ktorých by sme sa nemohli zúčastniť tohto zaujímavého a prínosného výjazdu. V mene celej skupiny vám ďakujeme. Sme bohatší o nové vedomosti a krásne spomienky, na ktorých môžeme v budúcnosti stavať. Spolužiakom

nižších ročníkov vrelo odporúčame zúčastňovať sa takýchto podujatí, ktoré katedra pravidelne organizuje.

Odborná exkurzia bola realizovaná ako jedna z aktivít v rámci riešenia projektu KEGA 005PU-4/2022 „Inovácia študijného programu Turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo v prvom stupni štúdia v študijnom programe Ekológia a manažment“.

Foto: Daniela MATUŠÍKOVÁ

MALÝ VEĽKÝ ZLÍN

Tamara ELIAŠOVÁ

Divadelnú inscenáciu Zlín odohral Tygr v tísni, nezávislý divadelný súbor z Prahy. Vo štvrtok 27. apríla súťažil v rámci festivalu Akademický Prešov na Malej scéne Divadla Alexandra Duchnoviča.

Mestečko Zlín a jeho ľudia za Baťovej éry. Plastoví ľudkovia, takí ako vojačikovia, s ktorými sme sa hrávali ako deti. Teraz sú to robotníci v tmavej, zaprášenej, meter vysokej, z kartónu postave-

nej továrni. Z komína sa dymí už od začiatku predstavenia a jeden z trojcentimetrových robotníkov práve odchádza do práce. Zo svojho kartónového domčeka, ktorý sa podobá na všetky ostatné zamestnanecké domčeky, sa ponáhľa ku kartónovému autobusu. Vo voľnom čase navštevuje futbalové zápasy, chodí do parku či kina, kde spoznáva i svoju lásku. Veľa sa zmení. Veľa sa zmení, keď raz nepríde na čas do práce.

Bábkovú, alebo skôr „figúrkovú“ inscenáciu hrá Anna Datishvili a David Bolech. Rozprávanie príbehu prenechávajú figúrkam, no ich občasné vstupovanie do deja, vypovedanie niektorých replík či doplnenie zvukových efektov dokáže tieto postavičky dokonalo oživiť. Hoci si diváci musia tento drobný svet priblížiť pomocou ďalekohľadov, pôsobí veľkou silou. A to najmä pri lete balónom, požiari

v továrni alebo vtedy, keď sa muž nevie vrátiť domov.

Rovnako veľkou silou príbeh oživuje i hra svetiel a zvukov. Večer sa v domčekoch robotníkov svieti, je počuť, ako sa v niektorom varí a v ďalšom púšťa voda. Aj autobus má výrazný a zapamätateľný zvuk, nechýbajú ani rozhlasové hlásenia. To všetko dopĺňa dramatická, ale aj veselá hudba od Vojtěcha Cibulky.

I napriek tomu, že samotný príbeh nie je interpretačne náročný, ide práve o spracovanie, ktorým je táto inscenácia pôsobivá a zapamätateľná. Jednoznačne to potvrdili i diváci, ktorých smiech a údiv ani v závere päťdesiatminútového predstavenia nepoľavil. Jednoducho, ak vám je pri vstupe na javisko podaný drobný ďalekohľad, viete, že vás čaká niečo skutočne originálne a kreatívne.

STRETNUTIE NOVÝCH PRIATEĽOV A BUDOVANIE VZŤAHOV V RÍME

Gabriela TÓTHOVÁ

Skvelé jedlo, tisícročné pamiatky, milí ľudia, bohatý študentský život, úžasné počasie. Takto by som charakterizovala svoju Erasmus+ mobilitu v Taliansku. Mesto, ktoré dýcha kultúrou a históriou a ktoré som mohla v období od septembra 2022 do januára 2023 nazývať svojím druhým domovom.

Volám sa Gabriela Tóthová a na Fakulte manažmentu, ekonomiky a obchodu študujem študijný program manažment so špecializáciou marketing v magisterskom stupni štúdia. Aj keď som váhala, či sa na študijný pobyt prihlásiť, rozhodla som sa, že je načase opustiť svoju komfortnú zónu a v septembri 2022 som začala svoj zimný semester na Università Europea di Roma. Prvé dni na univerzite boli veľmi zaujímavé, zúčastnili sme sa rôznych programov, ktoré nám pomohli navzájom sa spoznať. Zoznámili sme sa aj s našim „buddym“, ktorý bol našim sprievodcom a zároveň aj kamarátom počas celého pobytu. Ukázal nám mesto z pohľadu domáceho, ukázal nám najlepšie reštaurácie v meste mimo turistických atrakcií a aj na univerzite nám so všetkým pomohol. Zahraničných študentov nás bolo okolo stovky, čo

bola veľká výhoda oproti ostatným univerzitám v Ríme, kde študovali tisícky zahraničných študentov. Boli sme ako veľká rodina. Hoci som na začiatku mala trochu problémy s jazykovou bariérou, rýchlo som si zvykla na miestnu taliančinu a začala som sa postupne dorozumievať aj s miestnymi obyvateľmi. Na univerzite sme mali možnosť chodiť na kurz taliančiny, čo mi dosť pomohlo. Samozrejme, v škole sme sa dorozumievali bez problémov po anglicky. Študenti aj profesori boli vždy veľmi milí a priateľskí, prednášky vždy prebiehali vo veselej atmosfére. Okrem toho som sa stretla s množstvom iných Erasmus študentov, ktorí boli takisto plní nadšenia a energie. Spoločne sme objavovali mesto, rozprávali sme sa so zmrzlinou v ruke pri Fontana di Trevi, čakali na západ slnka pri Koloseu a užívali si každý moment.

Spoločne sme precestovali aj kus Talianska, navštívili sme Neapol aj pobrežie Amalfi. Vďaka svojmu novému kamarátovi som si uvedomila, že Erasmus nie je len o štúdiu a zlepšovaní si jazykových zručností, ale aj o stretnutí nových priateľov a budovaní trvalých vzťahov. Erasmus+ mobilita je skvelý spôsob, ako sa naučiť nové veci a získať nové skúsenosti, a to všetko v kombinácii s poznávaním nových kultúr a spoznávaním nových ľudí. Rím je nádherné mesto plné histórie a kultúry, a preto odporúčam každému, kto hľadá destináciu pre svoj Erasmus+ pobyt, aby zvážil Rím ako svoju voľbu. Ako sa hovorí, všetky cesty vedú do Ríma, tak neváhaj a zaži ho na vlastnej koži.

Foto: archív autorky

ERASMUS+ NA MASARYKOVEJ UNIVERZITE

Gabriela TURISOVÁ

Ako interná doktorandka Inštitútu rusistiky Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove som absolvovala v dňoch od 1. februára do 2. marca 2023 krátkodobú zahraničnú mobilitu pre doktorandov na prestížnej Masarykovej univerzite v Brne v Českej republike.

Vďaka programu Erasmus+ a Prešovskej univerzite som mala jedinečnú možnosť uchádzať sa o krátkodobú zahraničnú mobilitu pre doktorandov. Na svoju zahraničnú stáž som si vybrala Katedru ruského jazyka a literatúry na Pedagogickej fakulte Masarykovej univerzity v Brne, s ktorou má Inštitút rusistiky dlhoročné kontakty a vzájomnú spoluprácu.

Počas svojej zahraničnej vedecko-výskumnej mobility som získavala predovšetkým rozširujúci materiál k dizertačnej práci, navštevovala som Moravský zemský archív a Moravskú zemskú knižnicu, čo mi naozaj veľmi výrazne pomohlo pri výskume dizertačnej práce. V rámci pobytu som mala možnosť absolvovať odbornú konzultáciu s mojou mentorkou, pani dekanou Pedagogickej fakulty Masarykovej univerzity doc. PhDr. Simonou Koryčánkovou, PhD. Vďaka podnetnej odbornej konzultácii som získala nové impulzy a pohľady na určitú časť výskumnej problematiky mojej dizertačnej práce. Počas pobytu som nadviazala nové kontakty a spoluprácu na medzinárodnej úrovni, s obrovským záujmom som pozorovala spôsob výučby rôznych predmetov na bakalárskom a magisterskom stupni štúdia a získavala som ďalšie praktické skúsenosti v rámci výučby cudzieho jazyka, ktoré budem môcť využiť aj v praxi. Oboznámila som sa s interaktívnymi materiálmi a databázami, ktoré využívajú členovia katedry. Zúčastnila som sa zaujímavého a podnetného podujatia pre študentov z gymnázia Blansko. Počas môjho pobytu som na pôde Masarykovej univerzity šírla dobré meno svojej alma mater a s veľkou radosťou a zanietením

som študentom a zamestnancom katedry odprezentovala Prešovskú univerzitu, Filozofickú fakultu a Inštitút rusistiky, na ktorom študujem.

Spoznala som nové akademické prostredie a vzdelávací systém v Českej republike, osvojila som si nový informačný systém MUNI, prehĺbila som si vedomosti v oblasti informačných technológií a popritom som, samozrejme, spoznávala aj krásy Brna. Navštívila som historické centrum mesta, Náměstí Svobody, hrad Špilberk a jeho kasematy, Katedrálu sv. Petra a Pavla, Kapucínsku hrobku, Kostnicu u sv. Jakuba, Labyrint pod Zelným trhom, funkcionalistickú vilu Tugendhat, v ktorej sa dohodlo rozdelenie Česko-Slovenska, Mendlovo múzeum, Divadlo Bolka Polívky a množstvo ďalších krásnych kultúrnych a historických miest a zákutí. Z Brna si odnášam nové skúsenosti

a nezabudnuteľné zážitky. Verím, že nadobudnuté poznatky, kompetencie a zručnosti budem môcť využiť vo svojej ďalšej vedeckej, pedagogickej a odbornej činnosti.

Program Erasmus+ ponúka naozaj vynikajúcu možnosť, ako sa výrazne posunúť po odbornej aj osobnostnej stránke, vyjsť zo svojej komfortnej zóny, získať nové skúsenosti a zážitky, nadviazať nové kontakty a priateľstvá na medzinárodnej úrovni. Získané skúsenosti zo zahraničnej mobility sú určite veľkým prínosom pre ďalšie smerovanie mladého kvalifikovaného človeka, preto neváhajte a podajte si prihlášku aj vy a využite túto jedinečnú možnosť absolvovania zahraničnej mobility cez program Erasmus+.

Foto: archív autorky

ŠTUDENTI MANAŽMENTU NA JARNOM STRETNUTÍ HOTELIEROV

Erika KORMANÍKOVÁ, Jakub GONTKOVSKÝ

V dňoch 15. 5. – 17. 5. 2023 sa v Kulturparku v Košiciach uskutočnilo už pravidelné Jarné stretnutie hotelierov a HORECA konferencia, na ktorej opäť nechýbali ani zástupcovia Katedry turizmu a hotelového manažmentu Fakulty manažmentu, ekonomiky a obchodu (FMEO).

Fakulta manažmentu, ekonomiky a obchodu je dlhoročným pridruženým členom Asociácie hotelov a reštaurácií Slovenska (AHRs) a aktívne s ňou spolupracuje najmä vedúca Katedry turizmu a hotelového manažmentu, doc. Ing. Anna Šenková, PhD. Vďaka tejto spolupráci môže fakulta dvakrát ročne bezplatne poslať svojich študentov na jarné a jesenné stretnutia hotelierov a konferencie HORECA, ktoré sú vždy pre nich veľmi zaujímavé a prínosné. Tento rok sme sa konferencie mohli zúčastniť spolu s doc. Ing. A. Šenkovou, PhD., a doc. PhDr. D. Matušikovou, PhD. Ako teda hodnotíme svoju účasť na tomto veľmi zaujímavom a pre nás prínosnom podujatí?

Mgr. Erika Kormaníková, interná doktorandka Katedry turizmu a hotelového manažmentu

Tohtoročná konferencia HORECA DIGIT@L 2023 sa zaoberala aktuálnou témou digitalizácie procesov a efektívneho využívania dát v cestovnom ruchu. Digitalizácia v službách cestovného ruchu dnes už nie je vôbec novou témou, v ostatných rokoch zaznamenávame významný prienik technológií aj do tejto oblasti. Slovensko je však v rámci využívania informačných technológií v cestovnom ruchu stále na chvoste Európy, čo bolo aj programovou témou celej konferencie. Pre mňa ako internú doktorandku Katedry turizmu a hotelového manažmentu FMEO bola táto konferencia veľmi prínosná, keďže na nej odznelo veľa odborných diskusií a prednášok k danej problematike. Dozvedela som sa mnoho

noviniek o inteligentných riešeniach pre oblasť hotelierstva a gastronómie, marketingovej komunikácii s hosťom i holografickej revolúcii v turizme. Zároveň sa v rámci konferencie zdôraznila potreba zberu dát o návštevníkoch pre čo najlepšie a najefektívnejšie ponúkание služieb pre zákazníka po vzore Chorvátska, ktoré má takýto systém zberu dát

o návštevníkoch už aj uvedený v praxi. Všetky informácie, ktoré odzneli počas odborného programu, ale aj počas neformálnych rozhovorov s odborníkmi z praxe, využijem v rámci svojho doktorandského štúdia aj na zefektívnenie vyučovania predmetov manažment hotelových služieb a gastronómia. Konferencia tak pre mňa bola priestorom nielen

pre vzdelávanie a nadviazanie nových kontaktov, ale tiež skvelou príležitosťou nazrieť do sveta úspešných hotelierov. Každý deň som z konferencie odchádzala s veľkou zvedavosťou, čím nás rečníci ešte prekvapia, a zakaždým prekonalí moje očakávania.

Jakub Gontkovský, študent 2. ročníka bakalárskeho štúdia v študijnom programe manažment, špecializácia manažment turizmu a hotelierstva

Som veľmi rád, že som sa mohol vďaka aktívnej spolupráci Katedry turizmu a hotelového manažmentu s Asociáciou hotelov a reštaurácií Slovenska zúčastniť konferencie HORECA DIGIT@L v Kulturparku v Košiciach. Konferenciu budem hodnotiť z pozície študenta druhého ročníka bakalárskeho stupňa štúdia programu manažment so zameraním na turizmus a hotelierstvo, no zároveň ako človek pohybujúci sa v oblasti cestovného ruchu už šesť rokov. Taktiež som rád, že mi fakulta dala okrem príležitosti zapájať teoretické vedomosti do praxe aj možnosť byť na podujatí, kde som mohol vidieť a počuť najvplyvnejších ľudí, ktorí riešia problémy v slovenskom cestovnom ruchu na globálnej úrovni, a zároveň reprezentovať našu fakultu. Konferenciu hodnotím ako jedno z najvplyvnejších podujatí pre rozvoj mojich vedomostí, a taktiež

mi dovolila nakuknúť a oboznámiť sa s pozadím aktuálnych trendov a zmien, ktoré náš čakajú. Hlavným odkazom pre podniky cestovného ruchu nie je to, či digitalizovať, ale *kedy*. Väčšina odvetví počas pandémie digitalizáciou prešlo, no prevádzka v sektore HORECA bola počas tejto doby pozastavená, a tak tu všetky zásadné kroky na svoje uskutočnenie ešte iba čakajú. Výhodou odvetvia cestovného ruchu je, že vekový priemer pracovníkov je tu nižší oproti ostatným oblastiam ekonomiky, a tak je pravdepodobné, že sa s procesom digitalizácie vysporiada rýchlejšie, efektívnejšie a narazí na menší problém s rekvalifikáciami pracovníkov. Konferenciou rezono-

val problém spojený s nedostatkom kvalifikovaného personálu, a ako sa v diskusii vyjadril prezident AHRS pán Marek Harbulák, riešenie, na ktoré odkazuje štát je: „Máme 170-tis. nezamestnaných, čerpajte pracovné zdroje z tejto skupiny!“ Problémom však je, že táto skupina síce je nezamestnaná, ale vo väčšine prípadov aj nezamestnateľná. Digitalizácia je proces a zároveň nástroj, ktorý nám môže v budúcnosti pomôcť, dostať ľudí pracujúcich na rutinných pozíciách rekvalifikáciou na žiaducejšie pracovné miesta, čo zamestnávateľovi prinesie vyššie náklady na vzdelávanie zamestnancov, no dosiahne tým aj vyššiu pridanú hodnotu pre svoj podnik. Hlavnými požadovanými prínosmi digitalizácie je redukcia zdĺhavej administratívy, potlačenie šedej ekonomiky, zisk relevantných dát a zefektívnenie procesov. Zisk dát bol opakovane vyzdvihovaný ako jeden z najžiaducejších prínosov. Dobré analyzované a zozbierané dáta by podnikom mohli pomôcť v mnohých smeroch, primárne v personalizácii produktov a celení produktov na konkrétneho zákazníka, a taktiež pri zefektívnení adresovania a prezentácie produktov konkrétnemu zákazníkovi.

Foto: Anna ŠENKOVÁ

Z PREŠOVSKÉJ UNIVERZITY AŽ NA MINISTERSTVO ŠKOLSTVA V PRAHE

Viktória HOLOVIČOVÁ

Volám sa Viktória Holovičová a ako absolventka Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity som si vždy chcela vyskúšať Erasmus+, ktorý sa mi počas štúdia nepodarilo absolvovať. Jedinečná a posledná možnosť, ako túto príležitosť využiť, bola absolventská stáž. Posielala som žiadosti do rôznych organizácií v Českej republike a jednou z nich bolo aj Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT). Nedúfala som, že po dvojázovom pohovore sa stáž naozaj podarí a neskutočné sa stane skutočným, ale stalo sa. Nastúpila som od septembra a moja stáž bola plná nezaplatiteľných skúseností.

Stáž bola realizovaná na plný úväzok v odbore vzdelávacej politiky, konkrétne v oddelení podpory digitálneho vzdelávania. Pri nástupe som sa zoznámila s potrebnými dokumentami, ktoré boli nevyhnutné pri práci s informáciami. Zo začiatku som plnila administratívne úlohy, komunikovala so školami, analyzovala dáta, písala články na web.edu.cz a články pre OECD v anglickom jazyku. Spolupracovala som s prvou námestníčkou ministra, ktorá mi dala moju prvú veľkú úlohu: zmapovať všetky školské informačné systémy v ČR a zorganizovať veľké stretnutie na MŠMT k pripravovanej vyhláške pre materské školy. Vedúca oddelenia, v ktorom stáž prebiehala, ma začlenila do skupiny Výboru pre digitálne

vzdelávanie, ktoré sa pravidelne stretávalo na Úrade vlády ČR. Riešili sme témy ako kyberbezpečnosť, ženy v IT, spolupráca s Google atď. Pripravovala som podklady na služobnú cestu, ktorá sa uskutočnila na Slovensku, v rámci ktorých som mala zmapovať zmeny vo vyhláškach a zákonoch za ostatných päť rokov.

Po konzultácii a dobre odvedenej práci mi bola poskytnutá možnosť stáže v oddelení protokolu v Kancelárii ministra školstva ČR Vladimíra Baláša. Spolu s ministrom som sa zúčastňovala rôznych konferencií, sprevádzala som ho na rôzne podujatia, zabezpečovala chod a organizačné záležitosti vrátane zaistenia techniky, priestorov či pozvaných hostí.

V rámci protokolu sme privítali rôzne návštevy zo zahraničia, napríklad veľvyslanca z Poľska, predsedu senátu z Kanady alebo komisárku Rady Európy pre ľudské práva, kde som bola súčasťou rokovacieho výboru. V závere stáže som sa stala spolumentorkou ďalších stážistov na MŠMT, kde som využila dovedy získané zručnosti.

Čo by to bola za stáž, ak by som svoj voľný čas nevyužila na návštevu zaujímavých miest? Praha je multikultúrne mesto, ponúka teda nielen históriu, krásne parky a nezabudnuteľnú atmosféru, ale aj neprebádané miesta bez turistov, ktoré určite stoja za videnie. Spolu s inými stážistami sme okrem centra Prahy prešli aj jeho okolie, navštívili sme počas vianočných sviatkov Karlove Vary, objavovali sme zákutia Brna a navštívila som aj Nemecko, konkrétne Dráždany. Spoznala som mnoho skvelých ľudí, s ktorými som v kontakte doposiaľ.

Počas stáže som si uvedomila, ako ma Praha očarila a ako rada by som v nej ostala žiť. Táto myšlienka za začala ku koncu stáže naplňať. Obdržala som tri pracovné ponuky z MŠMT; každá z nich bola lákavá. Rozhodla som sa pre prácu na novom projekte pod vedením prvej námestníčky ministra a verím, že týmto projektom sa pomôže mnohým školám v ČR.

Stáž som nikdy nepovažovala za niečo potrebné, keďže ju v rámci štúdia nevyžaduje ani samotná fakulta, ale po svojej osemmesačnej stáži som zistila, že bola mojím najlepším rozhodnutím.

Vďaka Erasmus+ som sa presvedčila, že stáž je v súčasnosti nevyhnutná a nikdy nevieme, kedy nám aj malý krok, ktorému nedávame prílišný význam, môže zmeniť život k lepšiemu. Tak ako ja, aj ty môžeš skúsiť niečo nové, prebádať, čo ti tento svet ponúka, nábrať nové skúsenosti a zžiťkovať svoje zručnosti. Nezabúdaj, že mať prístup k príležitostiam je luxus a jednou z nich je Erasmus+.

Foto: archív autorky

STRETNUTIE ŠTUDENTOV S BRAILLOVÝM PÍSMOM A RELIÉFNOU GRAFIKOU

Kitti SZÜCSOVÁ, Monika LIPTÁKOVÁ

Na Pedagogickej fakulte PU sa dňa 15. marca 2023 konal workshop o Braillovom písme a reliéfnej grafike v živote osôb so zrakovým postihnutím. Tento workshop bol realizovaný Katedrou špeciálnej pedagogiky a bol zorganizovaný vďaka profesorovi Vladimírovi Kleinovi, ktorý nám chcel aj týmto spôsobom rozšíriť perspektívy týkajúce sa špeciálnej pedagogiky, v tomto prípade tzv. tyflopédie. Myšlienkou workshopu bolo priblížiť dôležitosť Braillovho písma a prezentovať pomôcky na výučbu a používanie tohto písma.

Workshopu sa zúčastnili špeciálni pedagógovia a pedagógovia pracujúci so žiakmi/osobami so zrakovým postihnutím, študenti odborov špeciálna pedagogika, pedagogika alebo iných príbuzných odborov a záujemcovia o problematiku Braillovho písma. Vzácnym hosťom workshopu bol Mgr. Michal Tkáčik, ktorý je hlavným koordinátorom slovenskej autority pre Braillovo písmo a koordinátorka sociálnych služieb Únie nevidiacich a slabozrakých Slovenska (ÚNSS) pre Prešovský kraj, doktorka Katarína Šmajdová Búšová.

Workshop otvorila doktorka Katarína Šmajdová Búšová, ktorá nám predstavila históriu a dôležitosť Braillovho písma. Mohli sme sa dozvedieť, že tvorcom Braillovho písma bol Louis Braille. Toto špeciálne písmo funguje na princípe bodov vystupujúcich z papiera alebo iného povrchu, ktoré čitateľ vníma hmatom. Každé písmeno tvorí 6 bodov. Pri učení sa písma je veľmi dôležitý hmat, konkrétne brušská prstov. Predstavila nám aj ÚNSS, kde pracuje ako koordinátorka sociálnych služieb. Poslaním ÚNSS je poskytovanie sociálnych služieb, obhajoba záujmov ľudí so zrakovým postihnutím zameraná na vytváranie rovnakých príležitostí, zabezpečovanie rovnakého zaobchádzania a realizácia pozitívnych opatrení na prekonávanie a kompenzáciu dôsledkov zrakových postihnutí. Po odbornej prezentácii doktorky Šmajdovej Búšovej sme mali možnosť vypočuť si Mgr. Michala Tkáčika, ktorý nám najprv porozprával o osobných skúsenostiach týkajúcich sa školstva a ťažkostí v bežnom živote, s ktorými sa stretával, pretože sám patrí medzi nevidiace osoby.

Po tomto rozhovore nám predstavil pomôcky pre nevidiacich. Mohli sme si rôzne pomôcky aj vyskúšať – napr. kovovú pražskú tabuľku na ručný zápis písma. Píše sa do nej zrkadlovo, čiže sprava doľava. Vyskúšali sme aj

kolíčkovú písanku. Dokonca sme sa dozvedeli, že aj v telefóne je možné písať Braillovým písmom: ukladaním prstov na displej, avšak tento program je dostupný iba v telefónoch s operačným systémom iOS.

Po Braillovom písme sme sa presunuli k reliéfnej grafike. Reliéfna grafika vytvára priestorovú predstavivosť pomocou obrázkov. Tu sme si mohli vyskúšať kreslenie na euroobal s ceruzkou, v ktorej bola uložená gumená podložka slúžiaca na reliéfne kreslenie. Mali sme možnosť stretnúť sa aj so šlabikárom pre nevidiace deti a knihou *Pravidlá o písaní a používaní Braillovho písma v Slovenskej republike*. Veľmi nás prekvapilo, že knihy pre deti sú jednostranné a pre dospelých už obojstranné – také sa čítajú oveľa ťažšie. Existujú však aj rôzne iné pomôcky, ako napr. tlačiareň na Braillovo písmo či Piktov stroj. Sú však, bohužiaľ, finančne dosť nákladné, ale pre nevidiacich sú veľmi užitočné.

Po skončení hlavnej časti workshopu prebehla bohatá odborná diskusia, v rámci ktorej účastníci mohli vyjadriť svoj názor a opýtať sa na ďalšie veci, ktoré ich zaujímali. Sme si isté, že viacerých poslucháčov to zaujalo natoľko, že sa budú naďalej zaoberať tyflopédiou.

Foto: archív autoriek

ABSOLVENTSKÁ STÁŽ V SK SIGMA OLOMOUC

Jakub BERAN

Ako bývalý študent a čerstvý absolvent Fakulty športu som nesmierne rád, že sa s vami môžem podeliť o svoju skúsenosť z programu Erasmus+ pre absolventov, ktorý predstavuje príležitosť využiť všetko, čo ste sa počas svojho štúdia naučili, a zároveň robiť to, čo vás baví.

Moja prvá skúsenosť s programom bola ešte v magisterskom stupni štúdia, keď som vycestoval do Chorvátska. Program ma tak nadchol, že som sa rozhodol absolvovať ďalší Erasmus, tento raz v meste Olomouc, ako asistent trénera v prvoligovom klube SK Sigma Olomouc pri prípravke U-10. Moje prvé dojmy z mesta, kultúry a ľudí boli veľmi príjemné a pozitívne. Rovnaké privítanie ma čakalo v malom rodinnom klube, akým Sigma Olomouc nepochybne je. Mal som naozaj šťastie, že som okamžite našiel spojenie medzi stálymi trénermi Steigerom a Di Cuiom, ktorý boli voči mne veľmi priateľní a otvorení spolupráci. Po profesijnej stránke sme si tak tiež veľmi rozumeli, vnímali sme futbal rovnako a navzájom sme sa dopĺňali. Celkovo sme pracovali s tridsiatimi deťmi, čo vôbec nie je málo, ale vďaka našej spolupráci a tejto stáži som dospel k názoru, že ma to nesmierne baví. Mal som príležitosť byť súčasťou školení kondičákov z basedacademy.cz, ktorí v klube odvádzajú skvelú prácu. Sigma nepredstavuje len príležitosť participovať na rozvoji malých futbalistov, ale tento klub je zároveň komunitou. Rodičia, tréneri a zamestnanci vo fanúšikovskom obchode spolu organizujú

rôzne akcie, napríklad charitatívne podujatie *Sigmácky punč* počas vianočných trhov v meste či spoločné akcie trénerov všetkých kategórií až po A-mužstvo. Ďalším skvelým zážitkom bolo, keď deti trénoval tréner A-tímu spolu s dvoma domácimi hráčmi Sigmy. Olomouc je študentské mesto plné pamiatok, dobrých reštaurácií a nočných klubov. Spolu s trénermi sme boli na motokárach priamo v meste, s celým tímom sme absolvovali regeneráciu v miestnom aquaparku, cez víkendy sme jazdili na turnaje. S miestnymi či zahraničnými študentmi sme chodili na bowling, speed friending, futbalové zápasy a podobne. Miestna ESN-ka pre vás

má vždy niečo nachystané, takže počas stáže sa rozhodne nudiť nebudete!

Ak by som to mal povedať len jednou vetou, som nesmierne šťastný, že som absolvoval Erasmus+ program pre absolventov. Mám krásne zážitky, nové kontakty, priateľstvá a pracovné príležitosti v jednom z najkrajších miest v Českej republike. A preto si nenechajte ujsť túto skvelú príležitosť. Nielen, že to bude vyzeráť dobre vo vašom životopise, ale budeme mať tiež zážitky a skvelú skúsenosť na celý život!

Foto: archív autora

BLÁZNIVÝ VOLEJBAL NA PEDAGOGICKEJ FAKULTE

Miroslava BEDNARČIKOVÁ, Jozefína HREBIKOVÁ

Po troch pandemických rokoch nastal konečne čas na obnovenie športovej akcie s názvom Bláznivý volejbal na pôde Pedagogickej fakulty. Toto športové podujatie sa konalo každoročne, kým ho neprerušila pandémia. Preto členky Študentskej rady Pedagogickej fakulty dali hlavy dokopy a rozhodli sa, že obnovia túto tradičnú akciu, ktorá sa vždy konala v mesiaci naklonenom všetkým bláznovstvám.

Netrvalo dlho a za pomoci vedenia fakulty sme vybavili priestory telocvične a pripravili dotazník na registráciu družstiev. Ešte pred sviatkami sa nám podarilo stretnúť sa s pani doktorkou Monikou Miňovou, ktorá nám dala cenné rady z pohľadu toho, ako táto akcia prebiehala kedysi. Čas bežal neúprosne rýchlo a my sme sa 13. 4. 2023 o 9:30 stretli v priestoroch telocvične. Prihlásili sa tri družstvá, mnohé študentky nevedeli, ako takéto akcie fungujú, pretože ich ešte nezažili. Prvé družstvo tvorili študentky prvého ročníka špeciálnej pedagogiky, ktoré prišli s originálnym názvom *Granny UNIPO*. Ďalší

tím vytvorili študentky Študentskej rady Pedagogickej fakulty, ktoré prišli v pásikavých tričkách s názvom *Zebry*. Jeden z tímov tvorili aj pedagógovia, ktorí kreativitou pri tvorbe svojho názvu nezaostávali. Ich tím sa volal *Čudná párty*. Pedagógom sa podarilo aj tento rok poraziť svojich študentov a vyhrať tak Putovný pohár dekanky.

Žiaden z tímov však neodíšiel naprázdno. Každé družstvo totiž za umiestnenie získalo poukážku do reštaurácie, ktorú súťažiaci určite adekvátne využijú. Podobne ako kedysi bola hodnotená aj najorigi-

nálnejšia maska. V tejto disciplíne vyhral tím *Granny UNIPO*. Počas všetkých zápasov nám náladu zlepšovala namixovaná hudba, ktorá dotvárala atmosféru turnaja. Už teraz sa tešíme na nasledujúci apríl, keď si budeme môcť športovo zasúťažiť, a to aj v spoločnosti pedagógov našej fakulty.

Veríme, že na budúci rok sa už stretne v hojnejšom počte a poriadne si užijeme najbláznivejší deň na Pedagogickej fakulte!

Foto: archív Študentskej rady PF

BOLI SME V ŠPANIELSKU VĎAKA „BIP-KU“

Martina TURCOVSKÁ, Daniela VALOCKÁ

Ako študentky Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove sme mali v marci tohto roka možnosť zúčastniť sa tzv. BIP (Blended Intensive Programme) v Španielsku. Pedagogická fakulta v tomto programe fungovala ako jeden z partnerov španielskeho koordinátora (spolu s Poľskom, Nemeckom a Portugalskom). Názov tohtoročného programu znel Integrative Models for Education in Citizenship a jeho cieľom bolo, aby sme sa ako budúci pedagógovia naučili využívať integratívne modely vo vzdelávaní so zámerom viesť žiakov k občianskej zodpovednosti.

Program pozostával z dvoch požadovaných častí – virtuálnej a fyzickej mobility v meste Burgos v Španielsku. Pred mobilitou sme sa zúčastnili na dvoch online stretnutiach, počas ktorých nám pedagógovia zo Španielska priblížili informácie o integratívnych modeloch, občianstve a inklúzii. Dozvedeli sme sa, že integratívne modely cielene prepájajú vo vyučovaní viacero vyučovacích predmetov s cieľom učiť žiaka kriticky myslieť, využívať teoretické poznatky pri problémových situáciách a viesť ho k spolupráci v skupine.

Na tejto mobilite sa zúčastnilo osem študentiek: Nika Bilšáková,

Kaja Čatlochová a Olívia Vyparínová z odboru predškolská a elementárna pedagogika a Dominika Karabasová, Erika Chromeková, Matka Turcovská, Mirka Hnátová a Danka Valocká z odboru špeciálna pedagogika. Pred mobilitou sme sa s dievčatami skoro vôbec nepoznali. Napokon to ale nebol žiaden problém, keďže sme mali dostatok času na to, aby sme sa spoznali. Čakalo nás spolu veľké dobrodružstvo, ktoré nás zbližilo ešte viac, ako sme predpokladali. Dohodli sme sa, že do Španielska odídeme o deň skôr. Keďže do Burgosu sme cestovali cez Madrid, mohli sme v ňom stráviť celý deň. Stihli sme počas neho veľa – obzreli sme si centrum mesta a jeho historické

pamiatky – napríklad kráľovský palác a krásny park Retiro. Ochutnali sme aj typické španielske jedlá ako churros s čokoládou a sendvič s kalamarmi, ktorý sme si vychutnali na hlavnom námestí.

Následne nás čakal presun do mesta Burgos, vzdialeného približne dve a pol hodiny cesty autobusom. Po príchode sme boli veľmi očarené krásou tohto mesta. Nachádza sa tu katedrála, ktorá je významným historickým artefaktom mesta. V programe boli zapojení aj študenti a učitelia univerzít z Nemecka, Poľska, Španielska a Portugalska. Našu fakultu z radov pedagógov reprezentovali pani doktorka Iveta Polák Čuch-

tová a pán doktor Jakub Lipták, ktorí sa spolupodieľali na vytváraní celého programu. A okrem toho nám počas celého pobytu pomáhali so všetkým, s čím mohli, za čo im patrí naša veľká vďaka.

Prvé dva dni na univerzite sme strávili pod vedením pedagógov z univerzít, ktoré participovali na príprave tohto BIP. V medzinárodných skupinkách sme si prakticky vyskúšali využitie integratívnych modelov v oblastiach spoločenských a prírodných vied, umenia, matematiky a jazykov. V stredu sme mali možnosť v medzinárodných skupinkách, ktoré sa skladali z 2 – 3 ľudí, vytvoriť vlastný návrh riešenia reálnych celospoločenských problémov za využitia integratívnych modelov. Vo štvrtok a piatok sme si svoj návrh vyskúšali prakticky na základných školách v Burgoose. Mali sme z toho, samozrejme, trochu trému. Nakoniec sme to všetci zvládli. Po prvom dni nás čakala analýza a úprava nášho návrhu pre opätovné využitie v piatok, pri inej skupine žiakov. Boli sme prekvapené vysokou úrovňou španielskeho školského systému. Žiaci si spoločne strávené hodiny užili, veľa s nami komunikovali a vďaka našim návrhom sa aj učili občianskej zodpovednosti. Počas celého týždňa sme sa zapojili

do mnohých mimoškolských aktivít, ako napríklad environmentálnej prechádzky, návštevy múzea evolúcie človeka, komentovanej návštevy katedrály a aktivít ESN (Erasmus Student Network).

Prihlásiť sa na BIP bolo určite dobrým rozhodnutím. Mohli sme nielen do hĺbky spoznať problematiku integratívnych modelov, ale aj spoznať zaujímavých ľudí, nové miesta a kultúru úplne odlišnú od tej našej. Čo by sme odkázali tým, ktorí zvažujú Erasmus? Nebojte sa vykročiť do nových výziev, akou Erasmus určite je. Zistili sme, že Erasmus sa zdá byť na prvý pohľad desivý a náročný, no určite stojí za to a tento nezabudnuteľný zážitok tromfne vo vašom vysokoškolskom živote len máločo.

Foto: Daniela VALOCKÁ

ZMIEŠANÁ MOBILITA V NOWYM SĄCZU

Jozefína HREBIKOVÁ, Kristína SMETANOVÁ

V dňoch od 17. do 21. apríla sme sa ako študentky Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove zúčastnili Blended Intensive Programme (BIP) Erasmus+ mobility v Nowom Sączu (Poľsko). BIP je vhodný hlavne pre študentov, ktorí nechcú vycestovať na dlhší čas, keďže prebieha v rozmedzí 5 - 30 dní. Keďže ide o intenzívnu mobilitu, je zdrojom množstva skúseností a zážitkov. Hlavnou témou nášho BIP boli praktické pedagogické činnosti vo vzdelávaní.

Keďže šlo o zmiešanú mobilitu, nášmu vycestovaniu predchádzali online stretnutia. Boli orientované na teóriu, ktorú sme si počas pobytu v Nowom Sączu mali overiť v praxi. Na online stretnutiach sme zistili, že jazyková bariéra medzi Slovákami, Čechmi a Poliakmi nebude problémom. Naučili sme sa, že ak budeme rozprávať pomaly, tak si dokážeme rozumieť bez väčších komplikácií. Táto národnostná kombinácia v nás vyvolala záujem o štúdium iných krajín, ich zvykov, tradícií, minulosti či spôsobu učenia sa v ich vzdelávacích systémoch. Po online stretnutiach sme boli nedočkavé a tešili sme sa na to, čo nás čaká priamo na mieste.

Už v prvý deň nás veľmi milo prekvapila skutočnosť, že na internáte nás čakali študenti, ktorí nám pomohli s dopravou na univerzitu, kde sa konal úvodný program. Ako to už na medzinárodných konferenciách býva, najprv nás privítala pani dekan, následne koordinátorky projektu a taktiež organizátori aktivít. Keďže sme sa ešte takto osobne nestretli, v úvode sme sa zoznámili a povedali si o sebe základné infor-

mácie (aký študujeme odbor a čo nás baví). Následne nám poľskí študenti ukázali časť mesta a vzali nás na internát, kde sme sa pripravili, aby sme mohli vyraziť na poobedňajší program. Tým bol bowling spojený s večerou vo forme švédskych stolov, ktorý pre nás pripravila fakulta. Po príjemnom večernom programe sme sa vrátili na internát a ostali sme plné očakávania smerom k utorkovému programu.

Keďže počasie nám v pondelok neprišlo, boli sme radi, že v utorok sa aspoň trochu vyčiasilo, keďže v pláne bolo navštíviť skanzen a Galician mestečko. Na týchto miestach sme si priblížili poľskú kultúru a taktiež to, ako ľudia na dedine kedysi žili. Po bohatom dopoludňajšom programe sme sa hneď presunuli do materskej školy *Jaś i Małgosia* ktorá bola založená práve na tradíciách a zvykoch. Vedenie materskej školy, rovnako ako aj tamojšie panie učiteľky a deti, pôsobili spokojne a nadšené z toho, že sme prišli. V každej triede sme mohli vidieť rôzne hry, piesne či tance, pri ktorých vyrastala generácia našich starých rodičov. Večer

mali pre nás pripravený program poľskí študenti, ktorí nás vzali do parku Jump Mania. Spoločne sme sa tam vybláznili a načerpali novú energiu, keďže v stredu nás čakal taktiež bohatý program.

Streda bola dňom, keď sme druhýkrát cestovali na fakultu. Na fakulte boli pre nás pripravené tance a hry, ktoré by sme mohli využiť aj v našej praxi. Po dopoludňajšom programe sme sa presunuli do modernej materskej školy Sunny Budies Private Kindergarten v Nowom Sączu, ktorá bola veľmi moderne vybavená. Prekvapilo nás, že ihrisko sa nachádzalo na jej streche. Podľa nášho názoru mali deti v tejto materskej škole prebytok voľnosti.

Počas našej mobility sme mali možnosť navštíviť aj materskú školu Montessori. V tejto materskej škole sa riadia tromi zásadami pri práci – 1. skús si poradiť sám, 2. ak si nevieš poradiť sám, popros kamaráta, nech ti poradí on, 3. ak ti neporadí kamarát, popros učiteľa. Tieto zásady vedú deti k hlavnej myšlienke vzdelávania podľa Montessori: „Pomôž mi, aby som

to dokázal urobiť sám.“ Počas našej krátkej návštevy sme mali možnosť pozorovať deti pri ich samostatnej činnosti, počas ktorej si deti samé vybrali hračky, s ktorými sa chcú hrať, a učiteľka im do toho nezasahovala. Hračky boli vyrobené z dreva, deti prelievali vodu z jedného pohára do druhého, navliekali korálky a podobne. Počas tejto samostatnej činnosti učiteľka deťom nezasahovala do práce, avšak ak dieťa samo prišlo požiadať o radu, učiteľka mu ponúkla niekoľko hier, s ktorými sa mohlo zabávať.

Následne sme navštívili základnú školu Montessori, kde sme mali

možnosť prezrieť si triedu, v ktorej sa vzdelávali žiaci prvého, druhého a tretieho ročníka spoločne. Ďalšia trieda pozostáva zo štvrtého, piateho a šiesteho ročníka. Triedy sú usporiadané inak ako triedy v tradičnej základnej škole. Žiaci majú na výber množstvo učebných pomôcok z rôznych vyučovacích predmetov. Aj ich vzdelávanie je rozdielne. Žiaci sa v tejto základnej škole vzdelávajú podľa kurikula, avšak sami sa rozhodujú, akému predmetu sa budú v daný deň venovať. Títo žiaci si pre nás pripravili aktivity, ktoré sme podľa ich inštrukcií robili. Každá zo študentiek pracovala na inej úlohe s iným

žiakom. Aj napriek komunikačnej bariére, keď sme občas nevedeli, čo máme robiť, sme úlohy vypracovali a vzali si ich domov. Všetky pomôcky pre splnenie týchto úloh si žiaci vyrobili a pripravili sami. V piatok sme sa posledný raz vrátili na pôdu fakulty a dopoludnie sme venovali spoločnej reflexii a zhodnoteniu našich spoločne strávených dní. Vyjadrili sme svoje postoje k jednotlivým navštíveným školám, ale aj aktivitám realizovaným hosťujúcou fakultou.

Počas našej Erasmus+ mobility v Poľsku sme spoločne so spolužiackami Sofiou a Jožkou spoznali nielen nových ľudí, ale otvorili sa nám aj dvere do rôznych alternatívnych druhov vzdelávania v predškolskom aj školskom veku. Naša týždenná mobilita spočívala aj vo vzájomnom spoznávaní sa, prelomení jazykovej bariéry a vytvorení si priateľských vzťahov s našimi poľskými a českými spolužiakmi. Na záver by sme všetky tri chceli dodať už len to, že naše očakávania boli naplnené. Určite sa pri najbližšej príležitosti podobnej mobility zúčastníme a odporúčame to aj vám.

Fotky: archív autoriek

VYJŠŤ Z KOMFORTNEJ ZÓNY VĎAKA PROGRAMU ERASMUS+

Dominika KOTRADYOVÁ

Práve táto myšlienka bola hnacím impulzom pri mojom rozhodnutí sa prihlásiť sa na študijný pobyt Erasmus+ v poslednom ročníku magisterského štúdia. Vždy som považovala štúdium v zahraničí za veľkú výzvu, ale zároveň za obrovské dobrodružstvo. Nebola som si však istá svojimi jazykovými znalosťami a mala som strach z veľkej dialky, ktorá by ma delila od domova, preto som sa rozhodla pre susediacu Českú republiku - Prahu.

Toto mesto som už dlhšie chcela spoznať viac, preto mi možnosť zúčastniť sa študijného pobytu tam prišla ako skvelá príležitosť. Žiadne jazykové bariéry a istota, že domov mám blízko. Podarilo sa mi prehovoriť spolužiačku, aby sme do toho išli spolu, a bolo to pre nás najkrajšie študentské obdobie, hoci začiatky neboli ľahké. Nevedeli sme, čo všetko nás čaká, či zvládneme štúdium, či sa vo veľkej Prahe nestratíme. A naozaj, čakalo nás tam veľa krásnych a nezabudnuteľných zážitkov a ani sme sa nestratili.

V rámci písania svojej diplomovej práce som sa intenzívnejšie zaujímala o alternatívne spôsoby vzdelávania, ktoré sú v Česku rozšírenejšie ako na Slovensku. Zaujali ma montessoriovské a waldorfské školy, ale najviac súkromná základná alternatívna škola – Scioškola, ktorá je zameraná na rozvoj scio-kompetencií.

V tejto základnej škole som po štátnych skúškach realizovala svoju absolventskú stáž aj mobilitu, ktorú

vám priblížim v tomto článku. Táto škola sa nachádza v tesnej blízkosti známeho historického opevnenia Vyšehrad. Zaujala ma predovšetkým tým, že deti majú možnosť podieľať sa na chode školy. Tá deťom pomáha poznať ich silné a slabé stránky a učí ich vyjadrovať svoje názory a postoje. Dáva priestor ich osobnému rozvoju, učí ich plánovať si projekty a čas a vedie ich k zodpovednosti za vlastné rozhodnutia, vzdelávanie a svet okolo nich. Každý týždeň sa v škole uskutočňuje celoškolské zhromaždenie, na ktorom deti a učitelia majú možnosť ovplyvniť, ako bude škola fungovať. Svet je tu vnímaný v súvislostiach. Nie sú tu klasické predmety, lavice či známky, namiesto toho deti trávia veľa času vonku.

Mne táto škola dala veľa nových podnetov. Naučila som sa viac poznať samú seba, predovšetkým myslieť na svoje potreby a vedieť ich vyjadriť. Získala som množstvo praktických skúseností v mojom

odbore: ako asistentka učiteľa, ako učiteľka a vychovávateľka v školskom klube. Veľkým prínosom pre mňa bola voľnosť pri plánovaní vlastných vzdelávacích lekcií, kde som naplno využívala svoje nápady a kreativitu bez toho, že by som bola vedením školy akokoľvek kontrolovaná a obmedzovaná.

S deťmi sme chodievali na rôzne výlety, napr. do zoologickej či botanickej záhrady, do galérie, múzeí, na výstavy, do divadla, na futbalové turnaje. Odporúčam vám v Prahe navštíviť napr. Národné múzeum, Múzeum Karla Zemana, Národné technické múzeum, Národné poľnohospodárske múzeum, Múzeum zmyslov, Múzeum voskových či oceľových figurín, Múzeum Karlovho mostu, neviditeľnú výstavu, pražské jezuliatko, orloj a mnoho iného. Praha je mestom veľkých možností, či už v rámci štúdia alebo práce, ale i v oblasti umenia. Počas víkendov som sa nikdy nenudila a zúčastnila som sa koncertov klasickej hudby v Rudol-

fíne, v Lichtenštajnskom paláci či v Obecnom dome. Ďalšie nádherné miesta, ktoré som navštívila, bol Lom Veľká Amerika, Machovo jazero, Prokopské údolie, Karlštejn, Pražský hrad či zámok Hlboká nad Vltavou. Na prechádzku odporúčam ísť na Petřín, kde je Štefánikova hviezdáreň a Zrkadlové bludisko, alebo do záhrad pod Pražským hradom, parku pri Múzeu Kampa alebo na Strelecký ostrov s detským ihriskom a príjemnými kaviarňami.

Účasť na mobilite Erasmus pokladám za jedno zo skvelých rozhodnutí, pretože mi otvorila dvere k mnohým skvelým veciam. Lutovala som len to, že som túto možnosť nevyužila i v bakalárskom štúdiu aspoň na jeden rok. Preto som sa už počas mobility začala zaujímať o ďalšie príležitosti a našla som Erasmus stáž, ktoré mi sprostredkovala Prešovská univerzita a poskytla mi bohaté informácie. Preto som sa rozhodla to využiť a vrátila som sa do Prahy do spomínanej alternatívnej základnej školy ako stážistka.

Stáž mi umožnila spoznať množstvo zaujímavých ľudí z rôznych kútov sveta v pedagogickom kolektíve i mimo neho. Vďaka nim som sa naučila hľadiť na život i z inej perspektívy. Vážim si na svojej škole skvelý súdržný tím pedagógov, ktorí sú ochotní vypočuť si ma a poradiť mi, a ďakujem im za skvelú spoluprácu a ocenenie zo strany vedenia školy. Oceňujem i výborné kontakty s rodičmi, ktorých poznávam na celoškolských akciách, špeciálne na vianočnom a veľkonočnom jarmoku.

Získala som veľa praktických zručností - najmä pri príprave vlastných hodín a kreatívnych aktivít - v organizácii a plánovaní, naučila som sa aktívnejšie komunikovať v českom jazyku, precvičovať si cudzie jazyky a rozvíjať digitálne zručnosti. Prekvapilo ma, ako rýchlo som sa adaptovala v novom prostredí a dokázala riešiť rôzne situácie. Po absolvovaní stáže mi spomínaná škola dala pracovnú ponuku, ktorú som sa rozhodla prijať a ostať v Prahe na rok.

Z toho dôvodu si myslím, že Erasmus stáž je úžasný spôsob, ktorý pomáha študentom a absolventom vykročiť zo svojej komfortnej zóny a nebáť sa ísť v ústrety novým výzvam. Hoci sú začiatky náročnejšie, pretože ide o nové prostredie, kultúru, ľudí a kolektív, netreba sa báť a zanechať takúto skvelú príležitosť nevyužitú len zo strachu z neznámeho, zo strachu opustiť svoje staré chodníky a istoty. Prinesie vám to oveľa viac – a to v osobnom a profesionálnom raste, posilní to vaše sebavedomie a sebadôveru, viac spoznáte samých seba a svoje limity. Otvorí vám to nové cesty k vysnívanej práci, resp. uľahčí proces hľadania práce. Preto sa nikdy nevzdávajte a prijmite výzvy, ktoré vám život postaví do cesty. Mnohé z nich vám zmenia život alebo ho prinajmenšom obohatia o nové zážitky a priateľstvá. Tak s odvahou do toho!

Fotky: archív autorky

DISKUTOVALI SME O ĽUĎOCH Z UKRAJINY

Mária BOLDYOVÁ

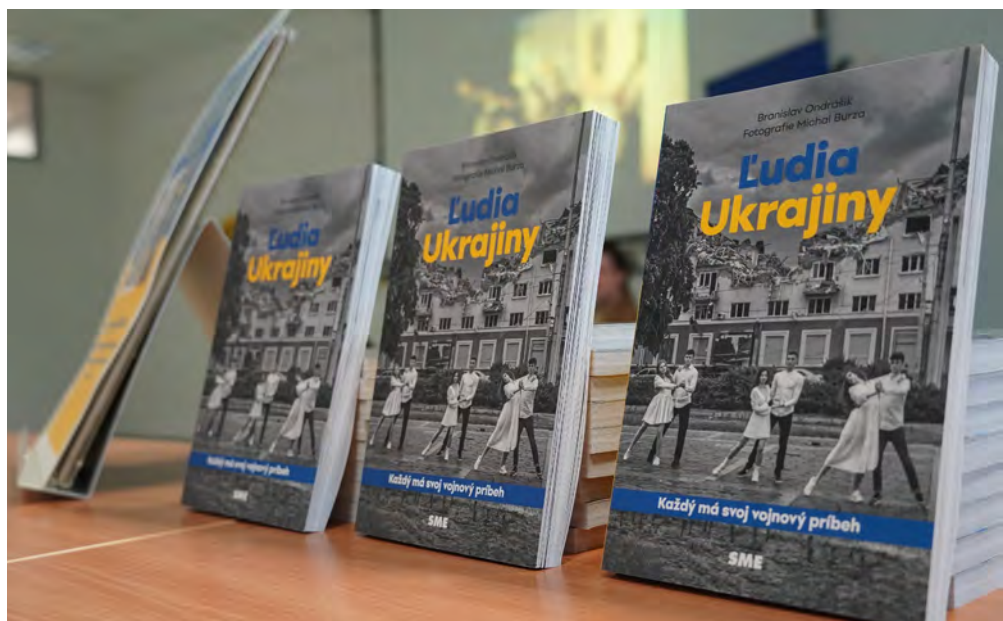

V centrálnej študovni Univerzitnej knižnice Prešovskej univerzity v Prešove (PU) sa 20. apríla 2023 uskutočnila prezentácia knihy *Ludia Ukrajiny* spojená s diskusiou, ktorej sa zúčastnili obidvaja jej autori, talentovaní reportéri z denníka SME: Branislav Ondrášik a Michal Burza. Podujatie moderoval Martin Makara – doktorand z Inštitútu slovakistiky a mediálnych štúdií Filozofickej fakulty PU.

Kniha reportáží *Ludia Ukrajiny* ponúka širokú škálu príbehov z rôznych kútov Ukrajiny, ktoré nám približuje publicista Branislav Ondrášik a fotografiami ich dopĺňa Michal Burza. Kniha je odrazom krutej reality, ktorá v ostatnom období trápi ukrajinský národ.

Prezentácia bola rozdelená na dve časti. V prvej polovici nám moderátor spolu s autormi priblížili knihu a ľudí, ktorým je venovaná táto zbierka reportáží. V druhej časti reportéri odpovedali na otázky prítomných, ktorí sa mali možnosť opýtať autorov na čokoľvek, čo ich zaujímalo ohľadom knihy alebo ich novinárskeho pôsobenia na Ukrajine.

Ako uviedli autori, kniha *Ludia Ukrajiny* čitateľom prináša príbehy z takmer dvadsiatich ukrajinských miest a obcí, ktoré zachytili počas roka 2022. Michal Burza získal za titulnú fotografiu tejto knihy ocenenie Slovak Press Photo. Zaujímavosťou tejto publikácie je, že autori na nej pracovali bez nároku na odmenu. Ich hlavným cieľom bolo priblížiť životy tých, ktorí inšpirujú celý svet svojou odvahou a jednotou. Ľudia, ktorí sa rozhodli žiť obyčajný život navzdory vojnovým hrozbám.

Ľudia, ktorí aj napriek výbuchom bômb a rinčiacim zbraňam ostali verní svojej krajine, vlasti, rodine. Na otázku, prečo sa rozhodol priblížiť práve životy obyčajných a nepriviligovaných ľudí, Branislav Ondrášik odpovedal: „Rozhodol som sa tak kvôli tomu, aby sa s tým práve bežní ľudia dokázali stotožniť. Aby sme si uvedomili, že to nie je vojna, ktorú prežívajú iba vojaci na fronte, že nejde iba o nejakú hru politikov. Aby si slovenský ľud, Slováci a Slovenky, uvedomili, že toto mohli byť aj ich životy. Ukrajinci

mali úplne obyčajné životy, teraz sú to už neobyčajné príbehy.“

Prezentácia sa končila v uvoľnenej atmosfére – v neformálnych rozhovoroch, pričom autori rozdali študentom zadarmo niekoľko výťažkov knihy, ktoré im potom aj ochotne podpísali.

Foto: archív UK PU

VICEMAJSTROVSKÉ REPETE

Jana PEREGRINOVÁ

Prešovskí vysokoškoláci z tímu MIRAD UNIPO pridali do svojej zbierky k trom bronzovým a dvom zlatým aj historicky štvrtú extraligovú striebornú medailu. Vo finále Niké extraligy mužov nestačili na súpera z Bratislavy. Individuálne ocenenie si v poslednom zápase prevzal kapitán Michal Ščerba, ktorý sa zároveň stal členom zostavy sezóny Niké extraligy 2022/2023 a bol najlepšie podávajúcim hráčom súťaže.

Celkovo dvanásť majstrovský titul, prvý po dvanástich rokoch, získali volejbalisti VKP Bratislava. Vo štvrtom finálovom zápase vyhrali volejbalisti VKP Bratislava nad VK MIRAD UNIPO Prešov 3:2 (-23, 21, -21, 17, 12) a sériu vyhrali 4:0 na zápasy. Zverenci trénera Erika Digaňa obhájili vicemajstrovský titul z minulej sezóny.

Prešovčania odštartovali štvrtý zápas v Bratislave agresívnym blokom Jendrejčáka a ukázali, že sériu len tak ľahko nevzdajú. V celom jeho priebehu vyhrávali a nakoniec využili hneď prvý setbal. V druhom sete sa domáci otriasli a Prešovčanom vrátili požiadané, keď set vyhrali 25:21. Tretí mal podobný priebeh ako prvý a hosťujúci tím sa dostal do vedenia

2:1 na sety. Vo štvrtom sa VKP naštartoval a na ihrisku dominoval. Set zakončil víťazstvom 25:17 a o všetkom sa rozhodovalo v tajbrejku. Zlom prišiel za stavu 7:7, keď VKP uhrál minisériu 4:1 a do koncovky vstupoval za stavu 11:8. Trojbodový náskok si už bratislavskí volejbalisti udržali do konca zápasu a premenili svoj prvý majstrovský mečbal.

Tréner VKP Robin Pélucha bol na svojich zverencov patrične hrdý. „Tretí aj štvrtý duel boli veľmi náročné, keďže takmer v každom sete sa hrala vyrovnaná koncovka. Vyhrali sme síce 4:0 na zápasy, ale bolo to veľmi náročné. Základ úspechu sme vytvorili v Prešove, kde sme oba zápasy vyhrali a doma sme to už dobojovali. Veľmi ma teší, že som

opäť získal majstrovský titul s VKP a myslím si, že je v správnych rukách.“

Po náročnom 9-mesačnom volejbalovom kolotoči tréner Erik Digaňa športovo uznal kvality súpera. „V prvom rade blahoželám Bratislave k víťazstvu. Herne aj výsledkovo boli lepší. My sa z toho musíme poučiť a lepšie pripraviť na ďalšiu sezónu. Vždy máme ambície vyhrávať, ale bol to boj. Mali sme výrazne omladený káder. Keby mi niekto v úvode sezóny povedal, že vyhráme pohár a budeme strieborní, tak mu asi neuverím. Chalani na sebe intenzívne pracovali. Double bolo blízko, ale zároveň ďaleko. O zlato sa pokúsime o rok,“ uzavrel kouč Prešova.

Okrem titulu vicemajstrov Slovenska potešili hráči tento rok fanúšikov víťazstvom už piatej cennej trofeje Slovenského pohára a sympaticky sa prezentovali aj v európskom pohári Challenge Cup, kde sa im v 16-finále doma v športovej hale Prešovskej univerzity podarilo zložiť estónsky tím SC Duo Tartu 3:2.

Foto: Ján SÚKUP, MIRAD UNIPO

